Tohisool toodetakse kohalikku käsitöödžinni

Lk 10-11

Rapla erihoolekodu võib saada valmis selle aasta jooksul

Lk 3

Märjamaa uus vallavanem on Meelis Välis

Lk 3

Mereväebaasi ülem, kaptenleitnant **Rain Terras**

Lk 12-13

Kultuurilisa

KUKI TE MUKI

Lk 15-18

Džässiõhtu tõi restorani üle üheksakümne külastaja

Lk 21

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 19. veebruar 2020 Nr 8 (3120) Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.50 €

Järvakandis tähistati Kaitseliidu taasloomise 30. aastapäeva

Lk 14

Foto: SIIM SOLMAN

Juhtkiri

Me kõik oleme inimesed, ka need, kellel on erivajadused

See, et eestlane erinevate puuetega kaaskodanikke ei salli, on suhteliselt uus, vaid mõnikümmend aastat vana nähtus. Varem oli muidugi kõik hoopis teistmoodi – pered elasid koos ja hoolitsesid ühiselt nii oma väetite, vigaste kui ka vanade eest. See, kes jättis oma lähedase abitusse olukorda, sattus kogukonna põlu alla. Need, kellel ei olnud lähedasi, olid vallakogukondade hooldada.

See oli moraalne kohustus. Igaks juhuks oli üht-teist ka seadustega reguleeritud. Näiteks ütles Liivimaa talurahvaseadus muude asjade vahel, et kogukonna kohus on hoolt kanda kõigi eest, kes ise endaga hakkama ei saa. Kogukond pidi hoolt kandma ka nende eest, kes „peast rumalad ja neile paika muretsema, kus nende eest valvatakse." Muide, need seadused muudeti ära alles 1944. aastal, kui sotsialismipäike meie kõigi peale „võrdselt" paistma hakkas.

Võib muidugi diskuteerida selle üle, kas need tingimused, milles väetid ja haiged eelmise sajandi alguses elama pidid, olid parimad. Kindlasti oli ka neid peresid, kus neisse nagu üleliigsetesse suhtuti. Ja erivajadustega inimeste vajadusedki olid tänastest erinevad. Aga üleüldist vihkamist ja põlgust teistsuguste suhtes kohe kindlasti ei olnud. Lahterdamine ja võõrandumine üksteisest, seejärel ka hirmuga segatud vihkamine tuli neljakümnendatel ja viiekümnendatel aastatel. Enne seda peeti kõiki inimesteks, ka neid, kel mõni viga küljes.

Nii et need, kes praegu siin või seal, momendil siis Märjamaal, erihooldekodude rajamise vastu vihaselt võitlevad ja kuulutavad, et erivajadustega inimestel ei ole kohta asulates ning „normaalsete" inimeste hulgas, on tegelikult nõukogude aja pärand. Siis oli nii, et kui kellelgi oli midagi teisiti kui ülejäänutel, tuli ta teiste silma alt ära peita, luku ja kõrge tara taha paigutada, et „normaalse" inimese hellitatud silm ometi kannatada ei saaks. Erisus või mõni nähtav puue tähendasid toona eluaegset vangistust. Kui me oleme ka tegelikult normaalsed inimesed, siis ei saa me niisugust suhtumist õigeks pidada.

Võib muidugi püüda mõista, et nagu igasugusest muust haiguslikust nähtusest, nii on ka vihkamisest vabanemine keeruline. Ometi tuleks selle poole püüelda. Me kõik oleme selle päikese all võrdsed. Ka selles, et igaühe suhtes võib saatus ootamatult vääratada ja see, kes esmaspäeval Märjamaal erihooldekodu rajamise vastu võideldes hüüdis: „Erivajadustega inimesi ei saa võrdsustada tavaliste inimestega!" kuuleb sama lauset ootamatult öeldavat õnnetusse sattunud lähedase kohta. Kas ta annab endale aru, et see võib kellelegi väga haiget teha?

Tsitaat

„Tänapäeval elab Petserimaal (Venemaa Petseri rajoonis) ja Narva-tagusel alal kokku umbes 35 000 inimest, kusjuures pea kaks kolmandikku neist on enam-vähem Haapsalu-suuruste linnade – Petseri ja Jaanilinna – elanikud. Eestlasi elab seal ainult 300 ehk alla ühe protsendi. Kas me soovime Eestisse importida veel 35 000 Venemaa kodanikku lisaks juba olemasolevale massile (umbes 100 000 Venemaa kodanikku)? Eriti arvestades, et enamus neist ei soovi ega saa Eesti kodakondsust ja on Eesti riigi suhtes mitte kõige paremini meelestatud."

Kalev Stoicescu, Rahvusvaheliste Kaitseuuringute Keskuse teadur
„Tartu rahuleping ja Eesti idapiir" Diplomaatia Nr 1-2 veebruar 2020

Südamelt ära

Mis on puhkus ja kuidas puhata

Kadri Paju

Kui mõtlen puhkuse peale või õigemini selle peale, mida see tähendama peaks, tundub mulle üha rohkem, et ma ei oska puhata või siis ei taha seda teha. Puhkus peaks olema aja mahavõtmine või niiöelda enda lõdvaks laskmine ja oma tavalisest tegevusalast eemalviibimine.

Mulle tundub, et ollakse kogu aeg töörežiimil. Kui mul endal näiteks nädalavahetusel muid tegemisi ei ole ja oleks võimalus ennast lihtsalt lõdvaks lasta, tuleb kohe nagu iseenesest kohustus kodu koristada, aknaid pesta, kapid korda teha jne. Mitte midagi tegemisest tekivad süümepiinad ja miskipärast on tunne, justkui oleksin laisk ja tahtejõuetu, kui kohe mitte midagi ei tee. Kui juhtub, et töötad veel mitmel töökohal, ei pruugi enda väljalülitamine ja lõõgastumine üldse õnnestuda, peas on pidevalt mõtted töödest ja muudest asjadest, mis tegemist vajavad. Nimekirjad asjadest, mis tegemist vajavad, ei lõpe vist kunagi ja kätt tuleb kogu aeg pulsil hoida. Muidu äkki juhtub, et magan midagi maha ja jään nii-öelda rongist maha. Puhkamine tundub üldse kuidagi vastuolus olevat kaasaegse kiire ja närvilise elustiiliga.

On teada-tuntud tõde, et jõuvarusid taastab hea uni, korralik toitumine, mõõdukas füüsiline koormus ja tasakaalustatud eluviis. Kuid miskipärast on neid lihtsaid soovitusi raske täita. Ettenähtud kaheksa tundi und ööpäevas ei taha kuidagi täis tulla, kui koduste toimetuste tegemine lükkub öötundidele. Minu puhul pole üldse erakordne olukord, kui kell kolm öösel rallin tolmuimejaga mööda elamist ringi, pesen pesu, värvin seinu või teen midagi muud. Ja siis, kui mõni nädalavahetus annab võimaluse unevõlga vähendada, teen ühe korraliku unemaratoni. Tean, et selline unevõla leevendamine ei ole jätkusuutlik ja tuleb teha muutusi oma elus. Ühel hetkel ma seda ka teen.

Kipub olema nii, et tööpuhkus on täiesti ära planeeritud, sest selle mõne nädalaga tahaks nii palju jõuda ja nii möödubki puhkus ühest kohast teise tõmmeldes.

Tegelikult on puhkuse võtmise võimalus hiljutine nähtus. See on arenenud kahe viimase sajandi jooksul. Ajalooliselt oli puhkus luksus, mida said endale lubada vaid rikkad inimesed. Nüüd tundub juba oma igapäevastest tegemistest eemaldumine luksus.

Kuidas siis peaks ikkagi õigesti puhkama, et puhastada meel töömõtetest ja koguda jõudu järgnevaks aastaks?

Kipub olema nii, et tööpuhkus on täiesti ära planeeritud, sest selle mõne nädalaga tahaks nii palju jõuda ja nii möödubki puhkus ühest kohast teise tõmmeldes. Hea võimalus on tööpuhkust reisideks kasutada, sest teises riigis olles saab rutiinist välja. Aga praegusel tehnoloogiaajastul kipud ikka e-kirju ja sõnumeid nägema ja siis, kui juba näed, tuleb neid ka lugeda ning seejärel vastata. Nii need mõtted liiguvadki jälle töö poole ning oledki taas töörežiimil. Mulle meeldib, kui asjad on minu kontrolli all ja seetõttu on raske ennast täielikult välja lülitada.

Päevapilt

Foto: Siim Solman

Peaminister Jüri Ratas oma meeskonnaga külastas Kaitseliidu taasloomise 30. aastapäeva puhul Järvakandit.

Küsitlus

Mida plaanite teha vabariigi aastapäeval?

Avo, ettevõtja: Mitte midagi. Erilisi traditsioone ei ole, lipu ikka heiskame ja telekat vaatame.

Innar, metsandus: Mitte midagi, tööl olen. Nädalasisene päev ka ju.

Taivo, teenindus: Plaane ei ole, olen kodus arvatavasti. Õhtul jälgime presidendi vastuvõttu.

Kertu, juhiabi: Suusatama lähme perega Slovakkiasse. Kasutame perega võimalust, et lumi veel kätte saada sel aastal.

Tiit, pensionär: Raske öelda, kodus olen ilmselt. Ma ühe korra käisin paraadil ja olen oma kohustuse täitnud. Televiisorit ei vaata juba 2014. aastast.

Mare, pensionär: Kodus oleme. Ikka vaatame paraadi ja vastuvõttu telekast. Ostame traditsioonilist toitu lauale ja äkki lapsed tulevad ka külla.

Küsis Kadri Paju
Pildistas Siim Solman

Vana fassaadiga uues majas avas esimesena uksed Würth

Nädala alguses avas seni Kastani tänaval paiknenud kinnitusvahendeid, tööriistu ja hooldus-kemikaale müüv kauplus Würth Raplas uksed uues asukohas Viljandi maanteel.

Katri Reinsalu

Endise tellisetööliste maja asemel ehitas Expolio täiesti uue hoone, kuid taastas ajaloolise välisilme. Üks silmapaistvamaid osasid ehitatud hoones ongi kindlasti selle fassaad. Vana maja lammutamisel koguti selle ehitamiseks kasutatud tellised kokku, puhastati ning kasutati fassaadi ja osa siseseinte ladumisel ära. Sekka on kasutatud ka uut punast käsitöötellist. „Eks käsitööd oli palju," tõdes Expolio juhatuse liige Rene Heinsalu. Ta ütles, et mõte vanu telliseid kasutada tuli koostöös vallaarhitektiga. Ta lisas, et kindlasti oleks mõni alternatiivlahendus olnud lihtsam teostada, kuid vana maja hõngu säilitamine oli seda väärt. Tänase tulemuse teostamiseks pildistati vana maja enne lammutamist hoolega üles ning kasutati saadud pildimaterjali uue fassaadi loomisel. Heinsalu ütles, et pisut on küll aknapinda suurendatud, kuid suuresti on fassaad vana maja sarnane. Hoone välitööd on tänaseks suuresti tehtud. Heinsalu ütles, et soojemate ilmade saabumisel asfalteeritakse ka ümbrus. Majas sees ei ole tööd veel lõppenud. Hetkel on käsil hoone teisel korrusel asuvate korterite ehitus. Heinsalu avaldas lootust, et eelmise aasta aprillis alanud ehitus jõuab aasta täitudes lõpule. Praegu tegeletakse korterite põrandate valamisega ning vaheseinte ehitamisega. Heinsalu ütles, et kätte hakkab jõudma Expolio peamine leib ehk siseviimistlustööde tegemise aeg.

Endise tellisetööliste maja asemel ehitas Expolio täiesti uue hoone, kuid taastas ajaloolise välisilme.
Foto: SIIM SOLMAN

Hoonesse tuleb üheksa kaheja kolmetoalist korterit. Eksklusiivsem neist on ruumikas kahel korrusel asuv kolmetoaline korter, mis on varustatud katuseterrassiga. Nii mõnigi korter on endale juba omaniku leidnud ning ehitatakse lõplikult valmis juba vastavalt uue omaniku soovidele. Kuigi huvi on olemas, tekitab mõnevõrra probleeme asjaolu, et Rapla kinnisvaraturul pole ammu uusi kortereid olnud. Nende hind on olemasolevatega võrreldes kallim ning pangast laenu taotlemine huvitatud isikutel keeruline.

Heinsalu rääkis, et majja on planeeritud kaks äripinda. Esimene neist täitus selle nädala alguses. Teise pinna osas on leping sõlmitud erinevaid voolikuid ja liitmikke müüva poega Hydroscand AS, kes peaks end sisse seadma tänavu suvel.

Piduliku avamise korraldab Würth oma klientidele märtsikuus. Selleks ajaks on nad ise sisse elanud ja asjad lõplikult paika sättinud. Poe uksed on aga nädala algusest alates avatud ja esimesed kliendidki on neid juba üles leidnud. Reaktsioon on positiivne olnud, sest kolimise tulemusel sai pood uue ja ligi kaks korda suurema pinna. Suurem pind tähendab ka seda, et tootevalik on märkimisväärselt suurem. Varasema umbes 4000 toote asemel on nüüd valikus 6300-6400 toodet. Uut pinda otsiti tegelikult juba viimased viis aastat ja saadud lahendusega on Würth vägagi rahul.

Esimeste päevadega esitas tuludeklaratsiooni 9395 raplamaalast

Siim Jõgis

Ametlikult sai maksu- ja tolliameti veebikeskkonnas oma tulusid deklareerida alates 15. veebruarist, kuid tegelikult olid need kanalid avatud juba paar päeva varem. Esmaspäeva, 17. veebruari lõunase seisuga olid oma 2019. aasta tulud ära deklareerinud juba 9395 raplamaalast.

Üle terve Eesti oli sama ajaga oma deklaratsiooni esitanud 339 444 inimest. Kõik 9395 Raplamaa tuludeklaratsiooni olid esitatud elektrooniliselt. Tagastatav summa nende pealt on 3,16 miljonit eurot ning see jaguneb 8226 inimese vahel. Juurde tuleb maksta 331 raplamaalasel ning see summa on kokku 57 800 eurot.

Maksu- ja tolliameti Rapla teenindusbüroo juht Aare Lenk rääkis, et esmaspäeva hommikul olid inimesed juba büroo ukse taga, et esitada deklaratsioone kirjalikult. Ta rääkis, et elektrooniline deklaratsioonide esitamine avati mõni päev ametlikust varem, et süsteemi testida – kui suure hulga inimesi see ühe korraga läbi suudab lasta. „Avasime deklaratsioonide esitamise varakult selleks, et süsteemi testida. Reklaami me sellele ei teinud," sõnas Lenk. Ta lisas, et telefoniliinid läksid esmaspäeva hommikul kiiresti punaseks. Üks inimene uuris näiteks seda, kuidas deklareerida Norras teenitud tulu. Siiski tuleb arvestada, et esimestel päevadel võib infoliinile pääsemine olla kohati problemaatiline.

Tulude deklareerimine on ametlikult avatud kuni 30. aprillini. Tegelikkuses saab seda esitada veel ka hiljem. Tuludeklaratsioonide tagasimaksed saavad alguse 26. veebruaril. Üks võrdlus veel – kui tänavu esitati Raplamaalt esimeste päevadega 9395 deklaratsiooni, siis 2019. aastal oli sama number tunduvalt väiksem, kõigest 4425. Aare Lenk selgitas, et põhjus võib seisneda süsteemi varajases avamises testimiseks, mis on andnud inimestele rohkem aega.

Kohila gümnaasiumis on tunnustatud koolitoit

Eelmisel sügisel algatasid ROL rahvatervise- ja turvalisuse spetsialist Ülle Laasner ja Kehtna kutsehariduskeskuse toitlustusvaldkonna juht Anne Kersna koolitoidu tunnustamise pilootprojekti. 5. veebruaril anti esimest korda maakonna ajaloos üle märgis "Tunnustatud koolitoit Raplamaal", mille sai Kohila gümnaasium.

Helerin Väronen

Juba paarkümmend aastat on käidud koolides ja teistes avalikes asutustes (lasteaiad, hooldekodud) toitlustamist vaatamas ja nõu antud, sest see, mida pakutakse avaliku raha eest ja avalikus sektoris, peab olema parim. Kuid eelmisel aastal otsustati teha teistmoodi ja kutsuti koole üles osalema pilootprojektis, kus projektijuhi Kersna eestvedamisel töötati välja enesehindamise analüüs. Koolid koos toitlustajaga täitsid kõigepealt eneseanalüüsilehe, tunnustamise töörühm külastas peale seda koole, et vestelda analüüsi alusel kooli meeskonnaga ja koostada tagasiside raport.

Koolitoidu eneseanalüüsi pilootprojektis osalesid Kohila ja Märjamaa gümnaasium ning Rapla Vesiroosi kool. Tunnustamise töörühma kuulusid Ülle Laasner, Imbi Kalberg, Ellen Villig ja Anne Kersna.

Kohila gümnaasium paistis Kersna sõnul teiste hulgast silma selle poolest, et seal töötatakse ühtse meeskonnana ehk kool (sealhulgas õpilasomavalitsus) ja köök käsikäes. „Kooli kööki juhib väga pädev toitlustusjuht Kaire Pihlakas, kes suudab planeerida ja korraldada maakonna suurima õpilaste arvuga koolis äärmiselt tervislikku toitlustamist. Usun, et kooli pikaaegne plaan renoveerida kooli köök ja väljastussüsteem viiakse kindlasti Kohila valla poolt ellu. Tunnustan siinjuures tublit Kohila valda, kes väärtustab samuti koolitoitu, mis valmistatakse oma kooli kokkade poolt," lisas Kersna.

Tagasiside küsitluses tõi Rapla Vesiroosi kool eneseanalüüsi kasutegurina välja tihedama koostöö köögiga, märksõnad, mida jälgida ning ideid edasiseks koostööks. Kohila gümnaasiumi poolt toodi välja, et peale sisehindamist on nad saanud parendustegevused lisada arengukava töökavasse, osa neist on ka ellu viidud ja teiste kallal töö käib. Näiteks koolikohvik töötab, pikapäevarühma toitlustus toimub ja õpilastel on söögisaalis kasutada mikrolaineahi. Köögipersonalile on planeeritud ühine niiöelda meeskonnaüritus ning toimuvad raamatukohviku ehituse ettevalmistustööd.

Kohila gümnaasiumis loodi pilootprojekti läbiviimiseks töörühm, kuhu kuulusid õpilasesinduse esindaja, toitlustusjuht, õppealajuhataja, kokanduse õpetaja ja direktor. Koostöös koostati aruanne ja esitati projekti koordinaatoritele. „Kogu protsess oli koolile väga kasulik. Näiteks saime teada, et meie kooli toitlustusjuht on viienda kategooria kokk, õpilased sooviksid menüüd näha juba eesruumis, mikrolaineahi avalikuks kasutuseks oleks vajalik, külmal ajal võiks olla õpilastel saada kuum taimetee.

Koolis on lapsed teinud sotsiaalreklaame koolitoidust, koolitoit on tervislik, kasutatakse väga kvaliteetseid tooraineid, eelistatakse võimalusel Eestis toodetud toitu ning toitlustusvaldkond on keskkonnahoidlikkust toetav - sorteeritakse liigiti, võimaldatakse õpilastel ise portsioneerida jmt. Samas selgus, et toitlustusvaldkonnas töötavaid töötajaid võiks enam tunnustada, köögis peaks tegema laienduse, et saaks valmistada veel mitmekesisemat menüüd – üks suur küpsetusahi oleks veel vajalik ning palju muud kasulikku," sõnas direktor Kirsti Solvak.

„Tunnustust saades olime väga uhked, sest meie kooli üheks põhiväärtuseks on tervislikkus, mille üks suur komponent on tervislik koolitoit. Märk „Raplamaa parim koolitoit" kinnitab, et kool liigub selles valdkonnas õiges suunas ja lisaks kõhtude kiitusele on oma arvamuse andnud selle valdkonna professionaalid – see on koolile väga suur tunnustus, samuti on see tunnustus toitlustusjuhi Kaire Pihlaka ja köögipersonali pühendunud tööle. Oleme neile väga tänulikud meie koolipere tervise hoidmise eest! Samuti on see oluline märk lapsevanematele - on ju hea teada, et just minu lapse koolis on parim koolitoit Raplamaal," lisas Solvak.

Projektiga kavatsetakse selle aasta augustis jätkata ning nelja kooli direktorid on avaldanud ka juba soovi osalemiseks. Sel aastal kavatsetakse tegeleda veel lasteaedade toitlustamise parendamisega ning tulevikus kaasata ka hooldekodud.

Kas Telia paneb Raplas uksed kinni?

Juba mõnda aega liiguvad ringi kuuldused, et Rappeli keskuses asuv Telia esindus plaanib uksed sulgeda. Arvestades, et esinduses on tihtipeale järjekord ja omajagu kliente, pöördusime nende kuulduste paikapidavuse ja põhjuste väljaselgitamiseks Telia poole. Vastused küsimustele jäid venima. Selle nädala alguses ütles Telia meediasuhete juht Raigo Neudorf, et teema on hetkel liiga toores. Sisulisi kommentaare on Telia valmis jagama märtsikuus, kui plaanid on selgemad.

Katri Reinsalu

Politseiteated

Kehtna vald

16. veebruaril sai politsei teate, et Järvakandis Rahu tänava korteris lõi 41-aastane mees seni kindlaks tegemata esemega 30-aastast meest, kes sai viga ja viidi abi andmiseks haiglasse. Politseinikud pidasid 41-aastane mehe kahtlustatavana kinni.

Märjamaa vald

13. veebruaril sai politsei teate, et Varbola külas ründas 56-aastane mees ühise alkoholi tarvitamise käigus 56-aastast meest, kes sai viga. Politsei mehe kahtlustatavana kinni.

Rapla vald

14. veebruaril sai politsei teate, et tuvastamata ajal on Oblu külas tungitud tabaluku lõhkumise teel sisse talumaja rehealusesse ning varastatud riidekapp, kummut ja kohvimasin. Vargusega tekitatud kahju on 2200 eurot.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Päästjad puhastasid teid murdunud puudest

11. veebruaril kell 10.47 käisid päästjad Kehtna vallas Selja külas puhastamas teed sinna kukkunud puudest. Kokku oli teele langenud kolm puud. Päästjad likvideerisid takistused.

16. veebruaril reageerisid päästjad tormi tõttu teele langenud puude teelt eemaldamisele Märjamaa vallas Sõtke ja Laukna külas, Kohila vallas Rabivere ja Salutaguse külas ning Rapla vallas Hagudi külas.

Veel käisid päästjad tormi tõttu teele langenud puid eemaldamas Keo, Palamulla ja Aespa külades.

Lääne päästekeskus

Märjamaa uus vallavanem on Meelis Välis

Pärast Merlin Suurnale umbusalduse avaldamist otsustas Märjamaa vallavolikogu korraldada avaliku konkrusi uue vallavanema leidmiseks. Konkursile laekus 10 avaldust.

Katri Reinsalu

Konkursi tulemused vaatas üle selleks moodustatud komisjon, kuhu kuulus kaheksa liiget. Komisjoni esimees oli Villu Karu. Esialgsed dokumendid vaatas komisjon üle 10. veebruaril ning otsustas jätkata kaheksa kandidaadiga. Kaks päeva hiljem toimunud vestlusvooru kutsuti üks kandidaat. Eile kogunes volikogu Kivi-Vigala rahvamajja uut vallavanemat valima.

Villu Karu selgitas, et komisjoni üksmeelse otsusega esitatakse volikogule vallavanema kandidaadina volikogu liige Meelis Välis.

Teisi kandidaate volikogu istungil välja ei pakutud. Pärast hääletuskomisjoni moodustamist ja nimekirja sulgemist sai sõna Meelis Välis, et tutvustada ennast ja oma mõtteid Märjamaa valla juhtimise küsimustes.

Välis selgitas, et on sündinud ja koolis käinud Pärnumaal. Haridusteed jätkas ta Tartu Ülikoolis füüsika-keemiateaduskonnas. Pikalt on ta pidanud nii õpetaja kui ka koolidirektori ametit. Seda nii Vigalas, Pärnu-Jaagupis kui ka Kullamaal. Samuti on tal kogemust volikogu esimehe ja vallavanemana. Ta tõi välja, et pikaajaline kogemus koolijuhina annab talle eeldused ja pädevuse vallavalitsuse juhtimiseks. Samuti tulevad talle kasuks Vigala vallavanemana ja volikogu esimehena omandatud kogemused.

Lisaks seadusest tulenevatele ülesannetele peab Välis oluliseks taastada vallas töörahu ja usaldus ning parandada koostööd volikogu ning vallavalitsuse vahel. Ta leiab, et erinevate institutsioonide vahel toimiv koostöö loob inimestes turvatunde ning motiveerib neid kodukohta panustama ja taastab Märjamaa kui suurepärase töö- ja elukeskkonna kuvandi.

Meelis Välis. Foto: SIIM SOLMAN

Pärast enda tutvustamist avanes volikogu liikmetel võimalus vallavanema kandidaadile küsimusi esitada. Merlin Suurna uuris, milline on Välise nägemus uuest valitsusest. Välis ütles, et ta ei ole selle peale veel põhjalikult mõelda jõudnud, kuid usub, et suuri muudatusi ees ootamas ei ole.

Mari Kann palus Välisel kirjeldada oma juhtimisstiili. Mees vastas, et pigem on see demokraatlik kui autokraatlik. Ta eelistab käskude jagamise asemel inimesed ära kuulata ja nendega vestelda. Teet Tomson küsis, kas vallavanemaks saades jääb koolmeistri amet nurka või plaanib Välis kahel kohal jätkata. Välis vastas, et Märjamaa vald on nii suur, et ta ei pea võimalikuks samal ajal ka õpetajaametit pidada.

Salajase hääletuse järel selgus, et 19 sedelist kuus olid tühjad. Ülejäänud 13 andsid oma hääle Meelis Välise poolt. „Sellega on Märjamaa uus vallavanem Meelis Välis," ütles selle päevakorrapunkti lõpetuseks volikogu esimees Urmas Kristal.

Rapla erihoolekodu võib saada valmis veel selle aasta jooksul

Neli aastat tagasi Rapla valla, AS Hoolekandeteenused ja sotsiaalministeeriumi vahel sõlmitud ühiste kavatsuste protokoll on jõudmas realiseerumiseni.

Katri Reinsalu

Kavandatava erihoolekodu eskiis. Foto: AS HOOLEKANDETEENUSED

Protokolli eesmärgiks oli psüühilise erivajadusega inimestele mõeldud teenusekohtade rajamine. Jaanuari volikogu istungil oli laual valitud kinnistule AS Hoolekandeteenuste kasuks hoonestusõiguse seadmine.

Väljavalitud kinnistu kuulub vallale ja asub Rapla kalmistu läheduses aadressil Alu tee 38. Volikogu AS-ile Hoolekandeteenused takistusi ei teinud. Hoolekandeteenused sai tasuta hoonestusõiguse 50 aastaks eesmärgiga rajada kinnistule erihoolekodu. Kinnistul on aga lisaks vaja ka keskkonnaministri luba hoonestusõiguse seadmiseks. Taotlus kooskõlastuse saamiseks saadeti välja 5. veebruaril.

Ühe tingimusena on hoonestusõiguse saamise järel aega kaks aastat hoonete rajamiseks. AS Hoolekandeteenused kinnisvaradirektor Karl Mänd ütles, et siiani on nende praktika näidanud, et majade ehitamine algusest lõpuni on aega võtnud umbes kümme kuud. „Kui kõik kulgeb ladusalt, saame maja valmis veel käesoleva aasta lõpuks," rääkis ta.

Kinnistule on plaanis rajada ridaelamu. „Meie jaoks on oluline selle hoone olemus - me rajame kodu, mitte hooldekodu või raviasutust. Seni oleme mitmes asulas ehitanud kahekorruselisi kortermaju. Rapla on esimene koht, kuhu ehitame erivajadusega inimestele kaasaegse ridaelamu. Selle ruumide planeering on ennast juba kortermajas tõestanud ja jääb samaks. Lihtsalt korterid ei asu üksteise peal, vaid ühel korrusel, üksteise kõrval," ütles Mänd.

Kokku on ridaelamus viis korterit, igas korteris elab perena kuus inimest. Teenuskohti luuakse seega 30 inimesele. „Igal elanikul on privaatne magamistuba, lisaks avar elutuba ühistegevusteks – kokkamiseks, söömiseks, televiisori vaatamiseks või vaba aja veetmiseks," kirjeldas Mänd.

Ta selgitas, et erivajadustega inimeste elukorraldus sarnaneb tavapärase koduse elurütmiga. „Elanikud tegelevad ise majapidamistöödega, valmistavad endale süüa, käivad tööl ja tegelevad oma maja või hoovi korrashoiuga. Vabal ajal tegeletakse hobide ja muude huvitegevustega nii kodus kui ümbruskonnas," ütles ta.

Suurim erinevus teiste Raplas asuvate majadega on asjaolu, et sealsed elanikud vajavad oma igapäevaste tegevuste juures abi. „Selleks on majas ööpäevaringselt ka tegevusjuhendajad, kes abistavad ja juhendavad selle elanikke nendes tegevustes, mille juures abi vajatakse," ütles Mänd.

Esialgu kolivad kavandatavasse ridaelamusse inimesed, kes on aastaid suurtes hoolekodudes elanud, olles eemal oma lähedastest ja kogukondadest. „Kui suur hooldekodu suletakse, räägitakse kõigepealt inimese enda ja tema eestkostjaga ning selgitatakse välja, kus ta ise tahab elada. Väga sageli soovitakse elada enda lähedastega samas piirkonnas. Kui inimesel ei ole peret, soovib ta enamasti elada koos sõpradega, kellega ta on aastate jooksul lähedaseks saanud," ütles Mänd. Tulevikus saavad kohtade vabanedes erihoolekodusse elama asumist taotleda kõik soovijad. „Kuigi järjekorda saab panna üle Eesti, näitab praktika, et inimesed eelistavad elama jääda enda senise kodukoha lähedale.

Oleme erivajadusega inimeste kodud ehitanud juba 28 kogukonda ja lähiaastatel ehitame neid veel mitmele poole üle Eesti. Soovime, et igal abivajajal oleks võimalik elada oma sõprade-tuttavate läheduses, et tal säiliks side lähedastega ja tuttava keskkonnaga," rääkis Mänd.

Vana Bussika pubi omanik Aivar Kivissaar ei poolda erihooldekodu rajamist Sipa teele.
Foto: SIIM SOLMAN

Märjamaa erihoolekodu osas sisuliste küsimusteni ei jõudnud

Esmaspäeva õhtul toimus Märjamaa raamatukogus avalik koosolek arutamaks Märjamaale kavandatavat erihoolekodu. Sarnaselt möödunud augustis peetud koosolekule ei leidnud erinevad pooled kuidagi ühist keelt.

Katri Reinsalu

Eelmisel suvel esitas AS Hoolekandeteenused vallale taotluse projekteerimistingimuste saamiseks kinnistule Sipa tee 3. Esmaspäeval tuldi koosolekule arutama taotluse osas laekunud ettepanekuid. Tähtaeg nende saatmiseks oli eelmise aasta 30. august ning aruteluni jõudmine on olnud aeglane protsess. Loodetud aruteluni kohtumisel paraku siiski ei jõutud, sest kohale tulnud inimeste eesmärk oli väljendada oma selget vastuseisu asutuse sellesse asukohta rajamise suhtes. Sellest vastuolust tulenevalt oli kohtumise esimestest hetkedest võrdlemisi selge, et rahulikku mõttevahetust oodata ei ole.

Vallavalitsust esindasid vallavanema kohusetäitja Ülo Olm ja abivallavanem Ott Valdma. Vald on algatanud projekteerimistingimuste menetluse ning vallavalitsusel lasub kohustus see lõpule viia. Kohtumine algas juba üsna süüdistaval noodil, kui seati kahtluse alla nii vallavalitsuse kui ka Hoolekandeteenuste motiivid. Kuigi Valdma selgitas kohalviibijatele, et kogunetud on eesmärgiga arutada Hoolekandeteenuste poolt pakutavat lahendust ning selle osas laekunud ettepanekuid, ei teinud pahased elanikud sellest välja.

Pigem kerkis üles küsimus, miks ei arutata hoopis ettepanekut kõne all olev asutus alevist välja viia. Selle peale küsis Hoolekandeteenuste kinnisvaradirektor Karl Mänd, kas seda peaks tegema ainult seetõttu, et küsijale ei meeldi erivajadusega inimesed Märjamaa alevis. Kohal viibinud elanikud paistsid arvavat, et see on piisav põhjendus.

Kohtumisest võttis osa ka Toomas Kasemaa soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantseleist, kes küsis: „Kas see argument on põhiseadusega kooskõlas?" Ta tuletas meelde, et inimesi ei saa sedaviisi klassifitseerida ja sellised arvamused on solvavad.

Kohtumine mingi mõistliku tulemuseni ei jõudnud. Pigem jäi kõlama suhtumine, et erivajadustega inimestel ei ole kohta Märjamaa alevis. Põgusalt oli juttu alternatiivsest asukohast Jaama tänaval. Selle asukoha kohta tegi Hoolekandeteenused detsembris vallale taotluse projekteerimistingimuste saamiseks ning sai negatiivse vastuse.

Teisi konkreetseid lahendusi kohtumisel lauale ei toodud, kohal viibinud elanikud rääkisid umbmäärasest looduslähedasest paigast tiheasustusest kaugemal. Samuti olid nad skeptilised erivajadustega inimeste ühiskonda sulandumise osas. Kuigi ühes lauses toonitati, et vastuseis ei ole mitte erivajadustega inimeste, vaid asutuse suhtes, kõlas järgmises sõnavõtus selge arvamus, et neid ei saa võrdsustada „tavaliste" inimestega.

Hoolekandeteenuste esindaja küsimuse peale, millal toimub avalik istung, kus reaalselt laekunud ettepanekuid arutatakse, vastas Olm, et järgmise kuu jooksul. Selleks ajaks loodab vallavalitsus saada ka õigusliku hinnangu projekteerimistingimuste andmisele või sellest keeldumisele. Olm tõdes, et vastuollu minnaks olenemata sellest, kumb otsus langetatakse.

Ülle Laasner pälvis sotsiaalministeeriumi tunnustuse

Kadri Paju

Sotsiaalminister Tanel Kiik tunnustas 17. veebruaril Kadrioru Kunstimuuseumis toimunud pidulikul vastuvõtul 2019. aasta tegusamaid tervisedendajaid igast Eesti maakonnast. Rapla maakonnast pälvis tunnustuse Raplamaa Omavalitsuste Liidu rahvatervise ja turvalisuse spetsialist **Ülle Laasner.**

Tunnustamiseks esitas Ülle Laasneri Rapla maakonna tervisenõukogu, mille ROL edastas.

Ülle Laasner on Raplamaal tervisevaldkonda juhtinud üle 20 aasta. Ta on töötanud Raplamaa terviseedendajana 1999. aastast. Ülle eestvedamisel toimivad Raplamaal tugeva struktuuriga tervisedenduslikud võrgustikud, samuti on loodud ja uuendatud heal tasemel terviseprofiil. Raplamaalt pärit ettevõtmisi tervisedenduse valdkonnas võetakse eeskujuks ka teistes maakondades ning riigi tasandil. Ülle on teisi maakondi rahvatervise valdkonna arendamisel toetanud nii koolitustega kui ka kogemusi jagades.

Lisaks on Ülle algatanud ja olnud eestvedajaks mitmetele liikumistele maakonnas: inimeseõpetuse ainesektsioon, tervist edendavate koolide liikumine, Eesti Punase Risti Raplamaa Selts. Endise kehalise kasvatuse õpetajana on Ülle siiani seotud spordiga, juhtides Rapla Sulgpalliklubi Valge Hani.

Tunnustuse üle on Ülle Laasner rõõmus.

Sotsiaalministeerium tunnustab tervisedendajaid alates 2012. aastast. Riikliku tunnustamise eesmärk on tõsta esile rahvastiku tervise edendamisse panustanud ja rahvatervise valdkonda arendanud inimesi ja organisatsioone igast maakonnast. Kohalikud omavalitsused said esitada tunnustamiseks nii üksikisikuid kui organisatsioone, kes panustavad inimeste tervise edendamisse oma igapäevase töö käigus, projektipõhiselt või vabatahtlikult.

„Inimeste tervise edendamisse panustavad Eestis igapäevaselt paljud inimesed nii oma põhitööga kui vabatahtlikult. Tervist mõjutavad nii meie geenid, igapäevased valikud kui ka ümbritsev keskkond. Seejuures on tervist toetava keskkonna kujundamisel, inimeste teadlikkuse tõstmisel ja hoiakute muutmisel, tervist toetavate valikute pakkumisel võtmeroll just kogukondadel ja paikkondadel – kohalikel omavalitsustel, tööandjatel, haridusasutustel, aga ka vabaühendustel," ütles sotsiaalminister Tanel Kiik. „Tervisedendajate tunnustamine ongi kutsutud ellu selleks, et me märkaksime kohalike inimeste ja organisatsioonide rolli ja tegevusi tervise edendamisel ning tõstaksime seda eeskujuks ka teistele."

TULE MEILE TÖÖLE!

Otsime klienditeenindajaid
Keila Tarbijate Ühistu kauplustesse

Meiega koos oled:

VÄÄRTUSTATUD
- Pakume paindlikku tööaega, erinevaid personalisoodustusi ja mentorlusprogrammi sisseelamiseks
- Võimaldame soodsatel tingimustel majutust

EDUKAS
- Panustame sinu arengusse läbi erinevate koolituste
- Märkame ja premeerime sinu töörõõmu ja tublidust
- Aitame sul leida sinu tugevused ja need eduks realiseerida
- Tagame tööks vajaliku väljaõppe

Sinult ootame:
- vanust vähemalt 18 eluaastat
- oskust eesti keeles suhelda
- teenindusvalmidust

Kandideerimiseks saada oma sooviavaldus e-posti aadressile: personal@keilaty.ee, või küsi lisainfot tel 6580804, 56297890

KEILA TARBIJATE ÜHISTU

Me kõik oleme jõudumööda oma riiki ehitanud

Raplamaa Sõnumid

Kolm aastat tagasi, 2017. aasta aprillis, kui möödus sada aastat eestlaste asuala kahe kubermangu ühendamisest ja tekkis võimalus oma riigist rääkima hakata, alustasime suurt projekti, mille nimetasime riigi sünnipäevapeoks. Riigi sünnihetke tähistasime 24. veebruaril 2018 - see oli ülev ja kauaks meelde jääv sündmus.

2019. aasta pühendasime Vabadussõja heitlustele ja üles näidatud mehisusele. Nüüd, kui täitus sada aastat Tartu rahu kehtestamisest, paneme peole punkti ja alustame teekonda järgmist sadat märkiva tähise poole. Seegi rännak saab olema keeruline, täis ootamatuid käänakuid ja takistusi, mille ületamine eeldab siirast pühendumist riigile ja rahvale. Oma riiki taastates oleme näidanud valmisolekut selleks. Siinkohal avaldame nende raplamaalaste nimed, kelle tööd on taasiseseisvumisaastatel tähele pandud riigi- või omavalitsuse tasandil. Tegelikult laieneb see tähelepanu ju kõigile maakonna inimestele, sest üksinda riike ei ehitata.
Palju õnne Eesti Vabariigi peatse 102. sünnipäeva puhul!

Maakonna tippauhind Rapla Redel ja Raplamaa kuldne vapimärk

Taavi–Tanel Bulitko, 2019
Maiu Linnamägi, 2018
Märt Riisenberg, 2017
Piret Minn, 2016
Leili Kaas, 2015
Ehalill Halliste, 2014
Kalle Hamburg, 2013

Maakonna tippauhind Rapla Redel

Thea Paluoja, 2012
Robert Kasemägi, 2011
Tõnis Tõnisson, 2010
Gerd Kanter, 2009
Harri Koiduste, 2008
Raimo Kivistik, 2007
Ülo Flaur, 2006
Toomas Kivilo, 2005
Kalle Talviste, 2004
Maret Unga, 2003
Ülo Vooglaid, 2002
Valeri Nikitin, 2001
Linda Raus, 2000
Oliver Puri, 1999
Harri Jõgisalu, 1998

Raplamaa hõbedane vapimärk

Laine Rokk, 2019
Villu Karu, 2019
Jaak Karp, 2019
Ulvi Mägi, 2018
Maret Saatus, 2018
Elari Hiis, 2018
Kadi Saks, 2017
Arved Allemann, 2017
Kimmo Behm, 2017
Mihkel Kukk, 2016
Rein Voorel, 2016
Margit Kuhi, 2016
Aivar Arak, 2015
Raivo Heinaru, 2015
Õie Orulaid, 2015
Eero Plamus, 2014
Einvald Nõulik, 2014
Tiit Petersoo, 2014
Ermi Littover, 2013
Merja Winha-Järvinen, 2013
Toivo Ilves, 2013

Kultuurkapitali Raplamaa Ekspertgrupi poolt välja antud Kultuuripärlid

Riho Pohla, 2018
Anneliis Kõiv, 2017
Pärt Uusberg, 2016
Jaak Karp, 2015
Maiu Linnamägi, 2014
Harri Jõgisalu, 2013
Urve Uusberg, 2012
Vahur Soonberg, 2011
Perekond Kusmin 2010
Leili Kaas, 2009
Thea Paluoja, 2008
Perekond Ehin (Andres, Ly ja Kristiina Ehin) 2007
Ehalill Halliste, 2006

Rapla linna/valla aukodanik

Heiki Kraam, 2017
Mihkel Kukk, 2016
Ly Seppel-Ehin, 2013
Andres Ehin, 2009
Esra Rahula, 1999
Linda (Portsmuth) Raus, 1999

Raikküla valla hõbedane vapimärk

Õnne Merdikes, 2017
Anne Kalf, 2016
Tõnu Rahula, 2016
Ülle Sale, 2015
Jaan Truuts, 2013
Jaak Pregel, 2013
Margit Pärna, 2011

Juuru valla elutööpreemia

Tiina Tiitso, 2018
Elli Vald, 2017
Toomas Malva, 2016
Õie Orulaid, 2015
Eino Salmiste, 2014
Helvi Vaidla, 2013
Tiivi Lepik, 2012
Tiiu Runno, 2011
Avo Kadarik, 2010
Tõnu Runno, 2009
Esta Jõeste, 2008
Aino Kalda, 2007
Elli Saar, 2006

Kaiu valla elutööpreemia

Juhan Uustalu 2018
Olavi Kold 2017
Helgi Valliste 2016
Tiit Tammsaar 2015
Tiiu Tomei 2014
Ülle Kiviste 2014
Päivi Aljamaa 2013
Leili Peetersoo 2012
Leino Vessart 2011
Eduard Künstler 2010
Elju Praats 2009
Helmut Pukk 2008
Aino Vürst 2007
Valdo Mais 2006
Lembit Arro 2005

Järvakandi aukodanikud

Saima Medell, 2017
Ants Sepp, 2016
Enno Alliksaar, 2015
Kalju Luts, 2014
Hans Medell, 2013
Tiiu Uuk, 2012
Ene Unt, 2011
Valdek Tomson, 2010
Ahti Arak, 2009
Toomas Kivilo, 2009
Ando Lillioja, 2009
Väino Rajasaare, 2009

Järvakandi valla teenetemärk

Anzela Jevstafjeva, 2017
Karin Lega, 2017
Jaanus Randla, 2017
Kadri Alliksaar, 2016
Arvi Lepp, 2015
Liis-Mall Moora, 2015
Ulve Tomson, 2014
Sirje Mett, 2014
Margus Sepp, 2014
Eerik Salumäe, 2014
Rein Ranne, 2013
Raul Kivilo, 2013
Kalle Uiboupin, 2013
Gitta Vaino, 2013
Jaan Viertek, 2012
Asta Paeste, 2012
Josina Ütt, 2011
Eha Teras, 2011
Ants Raidma, 2011
Valli Raidma, 2011
Kaja Vaikre, 2011
Enno Augjärv, 2010
Aili Rassman, 2009
Ando Algre, 2009
Einvald Nõulik, 2009
Heli Augjärv, 2009
Maie Mägi, 2009

Kehtna valla teenetemärk

Asta Paeste, 2019
Eno Hermann, 2019
Andres Luhtoja, 2018
Kaido Turro, 2018
Anne Archipov, 2018
Aare Hindremäe, 2017
Sergei Koolma, 2017
Leida Uusallik, 2016
Artur Kokk, 2015
Leon Reitsak, 2014
Ülo Flaur, 2013
Märt Riisenberg, 2012
Helgi Randla, 2012
Enno Grünling, 2011
Aare Leinberg, 2010
Helgi Sussi, 2009
Heik Past, 2009
Tiia Truu, 2008
Kalju Rahu, 2008
Arnold Kirss, 2007
Reet Nero, 2006
Meeli Toome, 2005
Linda Saar, 2005
Tiiu Iling, 2004

Kohila valla vapimärk

Rein Langeproon, 2019
Joel Ots, 2018
Andres Allik, 2017
Väino Dorbek, 2016
Peeter Vahtra, 2015
Silvi Purje, 2014
Jonni Antero Heinonen, 2013
Mati Lilliallik, 2012
Brigitta Sundström, 2011
Külli Kõiv, 2010
Aigi Orav, 2010
Urmas Sõõrumaa, 2009
Risto Nieminen, 2008

Kohila valla teenetemärk

Inna Laanemets, 2019
Anneliis Kõiv, 2018
Joel-Siimo Põld, 2017
Riho Pihlapuu, 2016
Ülle Udam, 2015
Kalle Talviste, 2014
Andrus Saare, 2013
Ehalill Halliste, 2012
Margit Soomere, 2011
Urmas Soomere, 2011
Katarina Ursula Seeherr, 2010
Ülo Vooglaid, 2009
Ester Laus, 2008

Märjamaa valla aukodanik/ Maarjaristi kuldrist

Mati Jets, 2019
Mare Ülemaante, 2018
Marika Hiiemaa, 2016
Kaare Tammaru, 2015
Eha Kaljusaar, 2014
Tiiu-Liia Knaps, 2013
Arvo Valton (Vallikivi), 2012
Helga Koo, 2011
Maiu Linnamägi, 2010
Robert Kasemägi, 2009
Lembit Tihkan, 2008
Priit Rannut, 2007
Harri Jõgisalu, 2007

Märjamaa valla Maarjaristi hõberist

Rein Unga, 2019
Taimi Kamarik, 2018
Eve Burmeister, 2018
Kalle Kollin, 2017
Eero Plamus, 2017
Darja Lehtsalu, 2016
Koit Kuus, 2015
Tiina Kokemägi, 2014
Maie Kusmin, 2013
Eevi Jaago, 2013
Elju Riismaa, 2013
Agu Raadik, 2013
Linda Rehe, 2012
Hans Veimann, 2011
Helju Unga, 2011
Tiiu Nüüd, 2010
Jüri Kusmin, 2009
Harri Koiduste, 2009
Ülo Kaasik, 2009
Vaike Vaide, 2008
Hanno Schotter, 2008
Toomas Kokk, 2008
Robert Kasemägi, 2007
Ly-Virve Tammel, 2007

Vigala valla aukodanikud

Olavi Meeles, 2017
Hans Hatto, 2016
Lehte Tamme, 2015
Maret Järv, 2015
Naima Maalinn, 2014
Jaan Viska, 2013
Mai Sipelgas, 2012
Elvi Reiner, 2012
Aili Averin, 2011
Andres Uibo, 2011
Ester-Evi Alekand, 2010
Ants Ojavee, 2009
Jaak Uibu, 2009
Elmi Hiibus, 2009
Gerd Kanter, 2008
Jakob Sinikas, 2008
Aleksander Heintalu, 2007
Anna Nööp, 2007
Jaan Laanemets, 2007
Virve Alliksalu, 2006
Kaie Bergmann, 2006
Veljo Tormis, 2006

Kodanikupäeva aumärgid

2019
Katrin Klaebo
Raivo Murumägi
2018
Kairis Kontus
2016
Sandra Mägi
Urmas Tulvik
2014
Ülle Laasner
2012
Hans Veimann
2011
Imre Reino
2010
Eno Hermann
Kalev Kiviste
Anneliis Kõiv
Villu Õun
2009
Laine Oeselg
2008
Aare Hindremäe
Anne Raadik
2007
Ester Kulagina
2006
Eevi Mahoni
2005
Helgi Sussi
2004
Toomas Tõnisson
Jüri Võigemast
2003
Adolf Valler
2002
Ilmar-Heinrich Jõesoo
Tõnis Tõnisson
1999
Priit Herodes
1998
Jüri Kusmin
Mai Kusmin
Hugo Lepnurm
Hans Makus
Esra Rahula

Riigivapi I klass

Punase Risti I klass.

Valgetähe I klass.

Valgetähe IV ja V klass ja medal.

Rapla maakonnaga seotud riiklike teenetemärkide kavalerid

Aljamaa, Päivi - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2001
Avandi, Märt - Valgetähe IV klass 2016
Arak, Aivar - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2006
Arro, Lembit - Riigivapi III klass 2006; Riigivapi V klass 2002

Brus, Neeme - Kotkaristi V klass 2006

Ehasalu, Jüri - Valgetähe IV klass 2003
Ehin, Andres - Valgetähe IV klass 2002
Ehin, Kristiina - Valgetähe IV klass 2016
Ehin, Ly - Valgetähe V klass 2001
Ehrpais, Toomas - Valgetähe V klass 2002
Endre, Sirje – Riigivapi V klass 2005
Eplik, Vaiko - Valgetähe IV klass 2015
Ernits, Heiki - Valgetähe IV klass 2007

Gill, Heidi - Punase Risti IV klass 2010

Flaur, Ülo - Valgetähe IV klass 2004

Halliste, Ehalill - Valgetähe V klass 2015
Hamburg, Robert - Kotkaristi III klass 1998
Hatto, August - Kotkaristi IV klass 1997
Herem, Martin – Kotkaristi II klass 2018
Herodes, Jaak - Valgetähe V klass 2001
Herodes, Priit - Valgetähe IV klass 2001
Hindremäe, Aare - Valgetähe V klass 2009

Jõesoo, Ilmar Heinrich – Valgetähe IV klass 2005
Jõgisalu, Harri - Valgetähe V klass 2001
Järvik, Ülle - Kotkaristi Kuldrist Mõõkadega 2007

Kaas, Leili - Punase Risti V klass 2004
Kadarik, Avo - Kotkaristi V klass 1991
Kalberg, Hugo - Kotkaristi IV klass 2007
Kangor, Linda – Punase Risti medal 1999
Kanter, Gerd - Valgetähe I klass 2009; Valgetähe IV klass 2006
Karjane, Ilmar - Valgetähe IV klass 2004
Kasemägi, Robert - Valgetähe V klass 2005
Kasepõld, Manivald - Kotkaristi II klass 1991
Keevallik, Andres - Valgetähe III klass 2003
Keinast, Eha – Valgetähe V klass 2004
Kirss, Eduard (Emanuel) – Punase Risti III klass 2005
Kiin, Arne – Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2017
Kislova, Irlanda - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2001
Kiviste, Ülle - Valgetähe IV klass 2006
Kivistik, Raimo - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2003
Koiduste, Harri - Valgetähe V klass 2017
Koivula, Raine - Maarjamaa Risti V klass 2006
Kulagina, Ester - Valgetähe V klass 2016
Kuuben, Lembit – Kotkaristi V klass 1991
Kõpper, Reet - Punase Risti IV klass 2006

Laprik, Evald - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2001
Laus, Ester - Punase Risti IV klass 2006; Punase Risti II klass 1998
Lill, Pille - Valgetähe IV klass 2016
Lindkvist, Mary - Punase Risti V klass 2003
Linnamägi, Maiu - Valgetähe V klass 2004
Linnukütt, Valter - Kotkaristi Kuldrist 2001
Loodus, Aarne - Riigivapi V klass 2006
Lõhmus, Aleksander - Punase Risti III klass 2014

Maandi, Jaak - Valgetähe IV klass 2005
Makus, Hans - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2002
Meel, Raul - Valgetähe IV klass 2007
Meri, Helle - Punase Risti I klass 2004
Mikomägi, Margus - Valgetähe V klass 2018
Mõis, Tiina - Valgetähe IV klass 2008
Mägi, Krista - Riigivapi V klass 2006
Mätlik, Heiki - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2001

Niin, Enel - Valgetähe V klass 2018

Ojamuru, Silvi - Valgetähe IV 2005
Ole, Kaido - Valgetähe III klass 2014
Orulaid, Õie - Punase Risti V klass 2001

Paluoja, Thea - Valgetähe V klass 2013
Past, Heik - Valgetähe V klass 2007
Pervik, Aino - Valgetähe V klass 2001
Puri, Oliver - Punase Risti medal 2001
Pärdi, Heiki - Valgetähe IV klass 2014

Rahu, Kalju - Valgetähe V klass 1999
Rahula, Esra - Valgetähe IV klass 2006
Rahula, Tõnu - Valgetähe IV klass 2016
Randma, Ain – Valgetähe IV 2005
Rannut, Priit - Valgetähe IV klass 2007
Reimund, Jaan - Valgetähe IV klass 2018
Reitsak, Leon – Valgetähe V klass 2020
Rekkor, Jaan - Valgetähe IV klass 2014
Rekkor, Sirje - Valgetähe V klass 2003
Riisenberg, Märt - Valgetähe V klass 2003
Ristkok, Andrus - Riigivapi III klass 2006; Riigivapi IV klass 2002; Valgetähe medaliklassi teenetemärk 1992
Roodi, Evald – Punase Risti medal 1999
Roosi, Enn - Valgetähe V klass 2006
Roosi, Oskar - Kotkaristi IV klass 2002
Runno, Tõnu - Valgetähe V klass 2004

Saar, Paul - Valgetähe IV klass 2001
Saar, Ülle – Valgetähe IV klass 2007
Saarna, Ain - Valgetähe IV klass 2004
Saarso, Mart - Punase Risti III klass 2001
Sarv, Mikk - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2001
Saveli, Olev - Valgetähe III klass 1998
Schotter, Hanno - Riigivapi III klass 2006; Riigivapi V klass 2002
Seeherr, Katarina - Punase Risti IV klass 2019
Seeland, Sergei - Valgetähe V klass 2006
Seppik, Ain - Valgetähe V klass 1997
Sibul, Riho - Valgetähe V klass 2001
Silde, Ago - Valgetähe V klass 2005
Sirendi Arvo - Riigivapi III klass 2001
Sisask, Urmas - Valgetähe IV klass 2001
Soomere, Tarmo - Valgetähe III klass 2014
Soone, Einar - Punase Risti II klass 2002
Sõõrumaa, Urmas - Punase Risti IV klass 2005

Šank, Ester - Valgetähe IV klass 2006

Talviste, Kalle - Riigivapi III klass 2006; Valgetähe III klass 2001
Tammsaar, Tiit - Valgetähe IV klass 2002
Tiru, Märt - Kotkaristi III klass 2001
Tormis, Veljo - Riigivapi I klass 2010; Riigivapi III klass 1996
Truuts, Jaan – Valgetähe IV klass 2006
Tulev, Toivo - Valgetähe IV klass 2019
Tulp, Harri - Kotkaristi IV 1997

Uibo, Andres - Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2001
Uusberg, Urve - Valgetähe V klass 2019
Uudeküll, Oskar - Eesti Punase Risti IV klass 2005

Valler, Adolf - Kotkaristi V klass 2004
Valli, Kaia – Punase Risti IV klass 2006
Vallikivi, Arvo - Riigivapi III klass 2006; Valgetähe III klass 2000
Veskimägi, Taavi - Valgetähe IV klass 2017
Veski, Anne - Valgetähe V klass 2006
Vessart, Jaanus - Punase Risti V klass 2002
Vessart, Leino - Valgetähe V klass 2008
Vetemaa, Enn - Valgetähe IV klass 2001
Viil, Peeter - Valgetähe IV klass 2004
Viisut, Aksel - Kotkaristi V klass 2008
Villand, Leo - Valgetähe V klass 2006
Vooglaid, Ülo - Valgetähe IV klass 2003
Võigemast, Jüri - Valgetähe IV klass 2006; Valgetähe medaliklassi teenetemärk 2001

Õunapuu, Harri - Riigivapi III klass 2006; Riigivapi IV klass 2002

Vabandame kõigi ees, kelle nimed puudusid 29. jaanuaril avaldatud nimekirjast, ja täname kõiki, kes aitasid heatahtlikult nimekirja täpsustada. Kui keegi teab veel kedagi, keda on taasiseseisvunud Eestis teenetemärgiga autasustatud ja ta on seotud Raplamaaga, palume sellest toimetusele teada anda.

Maarjamaa Risti IV klass.

Punase Risti IV klass.

Riigivapi IV klass.

Kotkaristi IV klass.

Mõned tormi õppetunnid

Jaanis Prii,
saarlane ja purjetaja

Istun soojas ja valges toas. Väljas lõõtsub tuul. Ilmateenistus on kõiki kenasti hoiatanud. Kogu Eesti kaart oli nende lehel tibukollane. Midagi väga hullu õnneks vahest ei tule. Aga neid tormipäevi on viimasel ajal iseäranis palju.

Täna on paslik aeg mõtiskleda, mis on olnud meie viimaste tormide õppetunnid. Seda enam, et kliimamuutused ähvardavad sagedasemate tormidega just talvisel aastaajal.

Esimene õppetund: linn terve ööpäev pime

Esimene õppetund on ligi kahekümne aasta tagune ja pärineb Kuressaarest. Täpset kuupäeva ei mäleta. See oli jaanuarikuu ja väljas oli viie külmakraadi ümber.

See ei olnud rajutuul. Oli tugev küll, aga talvised tormid tavaliselt väga tugevad ei ole. Muidugi on erandeid, nagu 2005. aasta jaanuaritorm.

Toonase talvise tormi muutis erandlikuks see, et algul sadas märga lund ja jäidet. Küllap elektriliinid nii katkesidki. Igatahes oli terve Kuressaare juba õhtul pime.

Esmalt kadus kraanidest vesi. Veidi hiljem hakkasid toas radiaatorid jahtuma. Põhjuseks oli see, et keskküttesüsteemis ei jätkunud enam vett. Varugeneraatoreid ei olnud toona ei veevärgil ega katlamajal. Neid oli üldse vähe. Ainus erand oli haigla, kus osa aknaid helendasid. Vee ja soojaga oli neilgi kitsas käes.

Lõunaks elekter taastus. Inimesed olid ebamugavused üle elanud. Suurim oht oli keskküttesüsteemil, kus osalt maa peal või halvasti soojustatud torustik ähvardas külmuda. Aga läks õnneks.

Teine õppetund: kui tumm, siis tumm

Vahepeal on palju vett merre voolanud. Veevärk on varunud generaatoreid. Kuidas soojavõrguga, seda ma ei tea. Seekordsed kitsaskohad olid mujal. Seesama Kuressaare oli taas vooluta. Selle aasta alguses. Arusaadavalt olid kinni kauplused, söögikohad. Kuna katkestus oli päeval, siis pimedus ei ahistanud. Ametnikud istusid mornilt kontorites. Kuigi internet puudus, said osa UPS-i toitel mõnda aega töödki teha. Lõunata jäänud kõht pitsitas ja kohvinälg tekitas stressi.

Esialgu tõmmati „traati“ tuttavatele ja uuriti, ega neil voolu pole. Polnud aga endised ajad ja kohati kadus traadita telefoni levi juba tunniga. Just levi kadumine leidis toona üleriigilist kajastust, “Aktuaalses kaameras” ja mujalgi. Selgus, et side pole riigis elutähtsate teenuste nimekirjas.

Kolmas õppetund: Võru

See kolmas klassitund, mis haaras suure osa Lõuna-Eestist, oli kõige õpetlikum. Järeltööna vaeti olukorda lausa rahvusringhäälingu saates „Suud puhtaks”.

Elekter kadus kogu Võru linnas kell 16.32. Pooleteise tunni pärast oli sealgi levi juba puudulik ja kadus siis paari tunniga täiesti. Kõige kauem kestis Elisa, kella 22-ni.

19.30 kadus linnast vesi ja ka küte. Elekter tuli tagasi kell üks öösel. Linnapea arvas, et kui vool poleks taastunud, saanuks nad kokku laenatud generaatoritega hommikul vee taas voolama.

Siingi tekitas palju segadust just mobiililevi kadumine. Appi tuli ERR, kes raadiokanalite kaudu infot jagas. Iseasi, kui paljud raadiokuulamise peale tulid. See universaalne infokanal kipub netiajastul ununema. No ja selleks, et kuulata, on vaja ju patareidega raadiot. Seesama raadio on paljudel küll ka mobiiltelefonis, aga uuematel mudelitel on see rakendus „kinni keeratud“.

Õppetund kodus ja kortermajas

Moostes oli toona elekter ära kolm päeva. Põlva vallavalitsus pakkus oma inimestele võimalust Veskiteatrisse sooja minna ja suppi süüa ning organiseeris juba kortermajade soojasõlmedele generaatoreid, et majad maha ei jahtuks.

See õppetund oli kõige põhjalikum. Omavalitsus võib küll generaatoritega saada tööle pumbajaama ja katlamaja, aga sellest üksi ei piisa. Enamikus kortermajades on soojusvahetiga keskküttesüsteem, mille soojasõlm toimib ainult elektriga. Seega peaks igal sellisel majal oma generaator olema. Pääsu pole ka keskküttega või automaatse küttesüsteemiga eramajas, sest sealgi on sageli tsirkulatsioonipump või muu elektriga töötav riistapuu.

Kõige masendavam ongi see, kui sul on oma kaev ja ahi, aga vett kätte ei saa ja tuld koldesse ei tee.

Traktoriga lüpsmine

Nõukaajal oli elektrikatkestusi sagedamini. Siis aeti maal traktor põllult karjafarmi ja lüps võis alata. Nüüd jäi aga viimastest tormidest kõrvu mure, et mõnes farmis on isegi generaator olemas, aga pole seda kuhugi ühendada. Pole võimalik farmi elektrivõrgust lahti ühendada ja lokaalset võrku tekitada. Ilmselt polnud tegu veisefarmiga, sest seal on elekter elutähtis ja kogemused kindlasti olemas.

Aga too pole ainult põllumehe probleem. Teadmine ja oskus varem jutuks olnud soojasõlmed ja pumbamajad autonoomselt tööle saada on samuti tarviline vara. Kui häda käes ja generaator käima tõmmatud, on hilja elektriku peale mõelda. Nemad on siis kõige nõutumad töömehed.

Ma ei kirjutanud siin elementaarsetest vajadustest varuda vett ja toitu ning kütust. See on arusaadav. Korra tasub aga mõelda, kas pole majapidamises veel midagi, mis elektri puudumisel ebameeldivat üllatust võib pakkuda. Torm minu akna taga hakkab selleks korraks raugema. Uhh, läks õnneks!

Tõde ja õigused: kuidas on Eestis päriselt lood inimõigustega?

Mirjam Savioja,
Eesti Inimõiguste Keskus

Paar aastat tagasi vapustas avalikkust Abhaasia eestlase Alli Rutto õnnetu lugu, kui seati kahtluse alla tema Eesti sünnijärgse kodakondsuse seaduslikkus.

Ühest küljest ei saanud talle aegunud Eesti passi asemel uut välja anda, kuna seaduse silmis oli tegu välismaalasega. Teiselt poolt aga tundus presidendile, õiguskantslerile ja paljudele poliitikutele ebaõiglane, et riigi eksimuse tõttu peavad inimesed kannatama.

Hetkel on Allile väljastatud kaheaastase tähtajaga Eesti kodaniku pass, kuid lõplikku lahendust Abhaasia eestlaste õiguslikule segadusele veel pole. Kodakondsusega seotud küsimused on vaid osa inimõiguste murekohtadest, mis Eesti riigis lahendusi ja parandusi ootavad.

Tuleva aasta jaanuaris ootab Eestit ÜRO inimõiguste nõukogus ees järjekorras kolmas korraline ülevaatus. See tähendab, et inimõiguste olukord meie riigis saab olema suurendatud rahvusvahelise tähelepanu all. Ülevaatusel hindavad maailma riigid tööd, mida Eesti on viimase 4-5 aasta jooksul teinud inimõiguste tagamiseks, ja jagavad soovitusi, kuidas riik saaks veel paremini rahva õigusi kaitsta. Soovitustest ja hinnangutest koostatakse põhjalik kokkuvõte, millest saab oluline inimõiguste kaitse tööriist nii riigile kui ka valitsusvälistele organisatsioonidele.

Iga Eesti inimene saab anda panuse, et Eestile esitataks ülevaatusel sisukaid küsimusi ja soovitusi. Iga inimene saab aidata kaasa sellele, et inimõiguste olukord riigis paraneks, sest ÜRO inimõiguste ülevaade toetab veel stabiilsema ja turvalisema Eesti ühiskonna loomist. Ja kui inimõiguste olukord Eestis tugevneb, saavad meie kõigi õigused paremini kaitstud.

Inimõiguste ülevaatuse aluseks on erinevad omavahel sõltumatud aruanded. Vastukaaluks Eesti riiklikule raportile esitab seitset vabaühendust liitev võrdse kohtlemise võrgustik juulikuus ÜRO-le oma aruande. See annab võimaluse ka kõige vaiksemal ja kaugemal häälel saada kõlapinda.

Välisministeeriumi raport on vaade inimõigustele riikliku pilgu läbi, aga valitsusväliste organisatsioonide roll on viia rahvusvahelisele tasandile just rahva hääl. Seetõttu toetubki aruanne lisaks ekspertide kirjutatud aruannetele ka Eesti inimestelt kogutud tagasisidele ja sellele, kuidas rahvas inimõiguste olukorda riigis hindab. Võrdse kohtlemise võrgustik on inimestega palju tihedamas suhtluses ja selleks, et rahva hääl saaks kõlapinda, peab see tulema valitsusvälise raporti kaudu.

Jaga oma kogemusi, et aruanne näitaks, kuidas Eestis päriselt inimõigustega lood on!

Võrdse kohtlemise võrgustiku eesmärk on maailma riikide ette tuua Eesti inimõiguste olukorra tõeline peegeldus. Inimõigused on meie kõigi õigused, olenemata meie haridusest, vanusest, seksuaalsusest, kodukohast või palganumbrist. Selleks, et kokku koguda võimalikult paljude inimeste arvamused ja kogemused, on võrgustik koostanud lihtsa veebiküsitluse ning veebruarismärtsis toimuvad kogu Eestis avalikud kohtumised. Kohtumistele on oodatud kõik rääkimaks, kust Eesti inimõiguste king pigistab või millega saame teistele riikidele eeskujuks olla. Valesid vastuseid ei ole!

Maakondlikel kohtumistel on kõigil võimalik jagada vahetult ja pingevabalt oma mõtteid võrdse kohtlemise võrgustiku liikmetega. Vestelda on võimalik ka privaatselt ja kõik vastused on anonüümsed.

Inimõigustega ühiskond on õnnelik ühiskond. Õnnelikus ühiskonnas on kõigil õigus tunda end turvaliselt ja kaitstult ning osaleda ühiskonnaelus.

Anna oma panus, et Eesti inimõiguste olukord muutuks veel paremaks! Täida veebiküsitlus, osale avalikel kohtumistel või võta otse ühendust võrdse kohtlemise võrgustiku liikmesorganisatsioonidega. Vaata lisa – www.inimõigused.ee.

FIAT PROFESSIONAL

Madal kütusekulu ja väga hea hind

FIAT PROFESSIONAL

DOBLO alates 13 990 €
DUCATO alates 23 990 €

Iv Pluss AS | IVECO FIAT PROFESSIONAL

Iv Pluss AS, Tallinn Pärnu mnt 556, Laagri, tel. 6779060, myyk@ivpluss.ee

Džinnmeister Priit Palk tutvustab masinat, millega Kohilas käsitöönapsu toodetakse.

Fotod: SIIM SOLMAN

Tohisoo mõisa vanas viinavabrikus toodetakse kohalikku käsitöödžinni

Vanas Tohisoo mõisa viinavabrikus on end mõnusasti sisse seadnud kodumaist käsitöödžinni tootev ettevõte Tohi Distillery. Lisaks käsitöönapsule on aga plaanid palju suuremad. Juba täna käib usin töö külastuskeskuse rajamiseks.

Katri Reinsalu

Käsitöödžinni tootmise telgitaguste ja sellega seotud inimestega tutvumiseks tuleb seada sammud Kohila poole. Tohisoo mõisa külje all vanas viinavabrikus on end sisse seadnud kamp entusiastlikke inimesi, kes julgelt ja suurelt unistavad. Kui just ei tea täpselt, kuhu tulla, siis ega vist ei oskaks sealt sellist ettevõtet otsida. Julgen aga pakkuda, et kauaks see nii ei jää, sest kohal on potentsiaali kujuneda tõeliselt mõnusaks koosviibimiste korraldamise kohaks, kus meeleolukalt aega veeta ja erinevaid jooke degusteerida.

Viinavabriku uksel tervitab meid džinnimeister Priit Palk. Meid juhatatakse ruumi, mille suurimaks pilgupüüdjaks on kahtlemata läikiv masinapark, millega džinni toodetakse. Koos Raplamaa Sõnumitega on ettevõtte tegevusega tulnud tutvuma ka Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskuse inimesed. Külastus sätiti just selliseks ajaks, et õnnestub ka tootmisele oma silmaga pilk peale visata.

Veel enne kui räägime, kuidas džinn pudelisse saab, annab Priit kõikidele soovijatele nii puhast džinni kui ka džinntoonikut proovida. „Siis hakkab jutt paremini jooksma," naerab ta. Juba kokteilide valmistamise ajal jagab ta näpunäiteid, kuidas on TOHI džinni kõige parem tarbida. Meile valmistatud kokteilidesse lisab ta lahke käega jääd, viilu punast apelsini ja peotäie kohalikke murakaid. Saame teada, et džinni parimateks sõpradeks on apelsin või greip. „Greip teeb kõik džinnid heaks," naerab Priit. TOHI džinni kõrvale soovitab ta kasutada magusamaid toonikuid. Oma töö teeb soodsalt ära ka tavaline Schweppes toonik. Valminud kokteili kõrvale kuuleme aga ettevõtmise sünniloost.

Rahvusvaheline masinapark

Umbes neli aastat tagasi tekkis mõte käsitöödžinni tootma hakata. Tol hetkel teist sellist kohalikku tootjat Eesti turul sisuliselt ei olnud. Lootus oli seega ühena esimeste seas turule tulla. Kogu protsess koha leidmisest kuni vajalike teadmiste ja tehnika omandamise ning ehitustöödeni võttis aga oodatust kauem aega.

Tasub muidugi märkida, et maja leidmine käis tegelikult kiiresti. Priit naerab, et võeti kinnisvaraportaal lahti ning kõigest poole tunni pärast oli hoone välja valitud. Sooviti midagi, millel oleks ka varasem seos alkoholitootmisega. Viinavabrik oli seega ideaalne lahendus. Nädal hiljem oldi hoone omanik.

Järgmine lahendamist vajav küsimus oli mõistagi see, kuidas džinni toodetakse. Priit tõdeb, et Eestis kuigi palju võimalusi ala õppimiseks ei olnud. Nii tuli tal ise palju tööd teha ja end harida. Selle tulemusel sai selgeks, mida tootmiseks vaja läheb.

Vana viinavabriku teisele korrusele planeeritakse seminari- ja vastuvõturuume, kus saaks korraldada nii koolitusi kui ka pidusid.

Kvaliteetse džinni valmistamise üks põhimõtteid, on auru teekond võimalikult raskeks teha, et eraldada kerged õlid rasketest. Masinal on võimalus takistusi lisanduvalt reguleerida.

Roosa tekstiga pudel on kujundatud nii, et see hästi silma jääks.

Tänane masinapark on tõeliselt rahvusvaheline. See on kokku pandud osadest, mis pärinevad Saksamaalt, Slovakkiast, Itaaliast ja Jaapanist. Alkoholi tootmiseks saadi toetust ka PRIA-st, mis seadis oma tingimused. Priit ütleb, et toetuse taotlemisele kulus kaua aega ja ilma selleta oleks nad ilmselt aastake varem saanud tootmisega alustada. Teisalt kulub rahaline toetus alati ära.

Esimene partii TOHI džinni läks müüki eelmise aasta mais. Selleks ajaks oli selgeks saanud, et mõtet mõlgutanud käsitöödžinnist tootmisest olid ka teised kohalikud tegijad. Vahepealsetel aastatel oli järgemööda mitmeid tootjaid turule tulnud. TOHI džinn jõudis turule seitsmendana.

Sujuvalt liigume masinate juurde. Vajalik tehnika on kokku ostetud perspektiivitundega. Priit ütleb, et tehniline võimekus on toota kuus 5000 liitrit ehk 10 000 pudelit. Olles täna alles alustav ettevõte, toodetakse mõistagi vähem. Ühest masinatäiest saab 500 pudelit.

Priit keerab kraani lahti ning laseb osal valminud džinnist lihtsalt ämbrisse voolata. Ta selgitab, et tootmise käigus tekkiv esimene vedelik on „pea" ja seda pudelisse ei panda. Tegemist on sisuliselt metanooliga. Lõhna, tunnetuse ja tänaseks ka retsepti järgi saab Priit aru, mil see osa kraanist on välja lastud. Järgmine ja suurim osa toodetud alkoholist on „keha", mis tünni hoiustamisele jäetakse. Tootmise lõpp on „saba" ja see kogutakse samuti eraldi.

Kadakamarjad peavad džinnis olema

Aga millest siis kohalik džinn valmib? Selleks kasutatakse Eesti mahedat rukkipiiritust, mis on ühtlasi gluteenivaba. Võrreldes nisupiiritusega on sellel särtsakam ja kuivem maitse. Piiritus pumbatakse masinasse ja lahjendatakse veega 40-kraadiliseks. Seejärel lisatakse sellele erinevaid ürte. Kindlasti ei saa džinni toota kadakamarjadeta. TOHI džinni tootmiseks kasutatakse aga kokku 13 ürti. Sinna hulka kuuluvad näiteks koriander, kummel, apelsinikoor, iirisejuur ja kardemon. Priit ütleb, et ürtide lisamisel tuleb mõelda nagu kokk. Soovides murakamaitset välja tuua, tuleb lisada ürte, mis sellega hästi klapivad ja murakale jõudu juurde annavad.

Kasutatavad maitsed on kokku toodud üle terve maailma. Kuigi kadakamarjad kasvavad ka Eestis, on need alternatiividega võrreldes neli korda kallimad. Priit ütleb, et on teinud ka näidisjooke kodumaiseid kadakamarju kasutades, kuid eelistab Aadria mere äärest toodud marjade magusamat maitset. Kuna kadakamarjade maitse sõltub suuresti keskkonnast, kus nad kasvavad, on need Priidu sõnul ka suurim muutuja kogu protsessis. See omakorda tähendab, et kasutatavate marjade kvaliteeti tuleb hoolega kontrollida.

Pärast piiritusele ja veele ürtide lisamist destilleeritakse segu 8-9 tundi. Priit selgitab, et destilleerimise mõte on eraldada rasked õlid kergetest. Selle saavutamiseks on auru teekond võimalikult raskeks tehtud. Priit tutvustab masinat ja näitab erinevaid kohti ja luuke, mille abil auru teekonda takistatakse ja kvaliteet tagatakse.

Takistusraja edukalt läbinud aur jõuab jahutisse. Pärast „pea" eemaldamist jääb see paariks nädalaks seisma. Priit räägib naljatades loo sellest, kui masinat alles esimest korda kasutas. Jahutisse jõudnud džinni proovides oli ebameeldiv üllatus suur. Jook ei maitsenud ligilähedaseltki nii, nagu oleks pidanud. Mees jõudis ka juba tehnika tootjate poole oma murega pöörduda. Paari nädala pärast proovides oli tulemus aga hoopis teine. Nimelt ladestuvad erinevatest ürtidest tulnud eeterlikud õlid alguses kihiti. Alles paari nädala pärast on kihid ühinenud ja džinnil õige maitse tekkinud.

Seejärel pumbatakse alkohol järgmisesse tünni, kus sellele lisatakse vesi. Vesi võetakse kohalikust veevõrgust, kuid puhastatakse hoolikalt igasugustest kõrvalmaitsetest. Umbes nädalake hiljem on alkoholi ja vee segu korralikult ühinenud ja valmis pudelisse minema. Nii võtabki käsitöödžinni teekond koostisosadest pudelisse minimaalselt kolm nädalat. Kasutatav pudel on samuti kohalikku päritolu ning valmib Järvakandi klaasitehases.

Külastuskeskus

Mõne kuu pärast on TOHI džinn juba aasta turul olnud. Samas tunnistab Priit, et turundusega ei ole nad seni veel kuigipalju tegeleda jõudnud. Ilmselt nii mõnigi Kohila elanik ei tea, et selline ettevõte Tohisoo mõisa juures tegutseb. Seda plaanitakse sel suvel aga kindlasti muuta.

Priit paneb eestlastele südamele ikka kodumaist alkoholi tarbida. Pigem juua vähem ja kvaliteetset ning anda sellega väike panus kohalike ettevõtete heasse käekäiku. Teisalt saab ta muidugi aru, et inimeste praktiline meel ja rahakott ei võimalda alati käsitöötoodangu kasuks otsustada.

Täna läheb TOHI džinn Eesti ja Läti turule. Ometigi on ettevõttel suured plaanid. „Me tahaks maailma vallutada," naerab Priit. Soome turule sisenemine on loodetust kauem aega võtnud. Priit räägib, et Euroopa džinniturg on tihe ja sinna sisenemine keeruline. Piirangud alkoholi reklaamimisel on ranged ja panevad loomingulisemaid lähenemisi otsima.

See on ka kindlasti üks põhjusi, miks lisaks džinni tootmisele plaanitakse viinavabrikus külastuskeskus avada. Priit juhatab meid džinni tootmise ruumidest üle koridori teisele poole maja. Meeleolu on seal parasjagu tolmune ja töine. Alumisele korrusele plaanitakse restorani, kus džinn praetaldrikult endale sobiva kaaslase leiaks. Restoraniruumide seinte kaunistamiseks otsitakse parasjagu Rapla maakonna viinatootmise ja viinavabrikutega seotud ajaloolisi materjale. Priit ütleb, et oleks väga tänulik, kui keegi aitaks selles osas pisut suuna ette näidata. Aprilli alguseks loodetakse esimese korruse töödega valmis saada, sest esimene üritus on juba planeeritud.

Maja on aga suur ning võimalusi selle rakendamiseks palju. Ka teisel korrusel käivad juba tööd. Sinna kavandatakse seminari- ja vastuvõturuume. Tulevikus võiks see olla kohaks erinevate koolituste, pidude ja miks mitte ka kinoelamuse jaoks. Mõtteis on teisele korrusele ka sviitide rajamine, aga mõned mõtted jäävad esialgu ootele. Ekskursiooni käigus tõdevad paljud, et majas on üllatavalt palju pinda. Priidu väljendatud ideed kõlavad huvitavalt ja panevad lõpptulemust elevusega ootama.

Külastuskeskuse ja džinni kõrval mõlgutatakse mõtteid ka teiste jookide valmistamisest. Juba sel sügisel on plaanis teha üleskutse kohalikele inimestele, et nad oma õunad vanasse viinavabrikusse tooksid. Nimelt plaanitakse neist sügisel õunanapsu toota. See oleks hea viis anda kohalikele võimalus oma koduaia õuntest tehtud napsu nautida ning aitaks vaikselt hoonega seotud kogukonda kasvatama hakata. Priit ei välista, et ta kord ka näiteks viski tootmise ette võtab. Tõenäoliselt need peamiselt oma lõbuks tehtud joogid suurele turule ei jõua ja neid hakataksegi müüma külastuskeskuse klientidele.

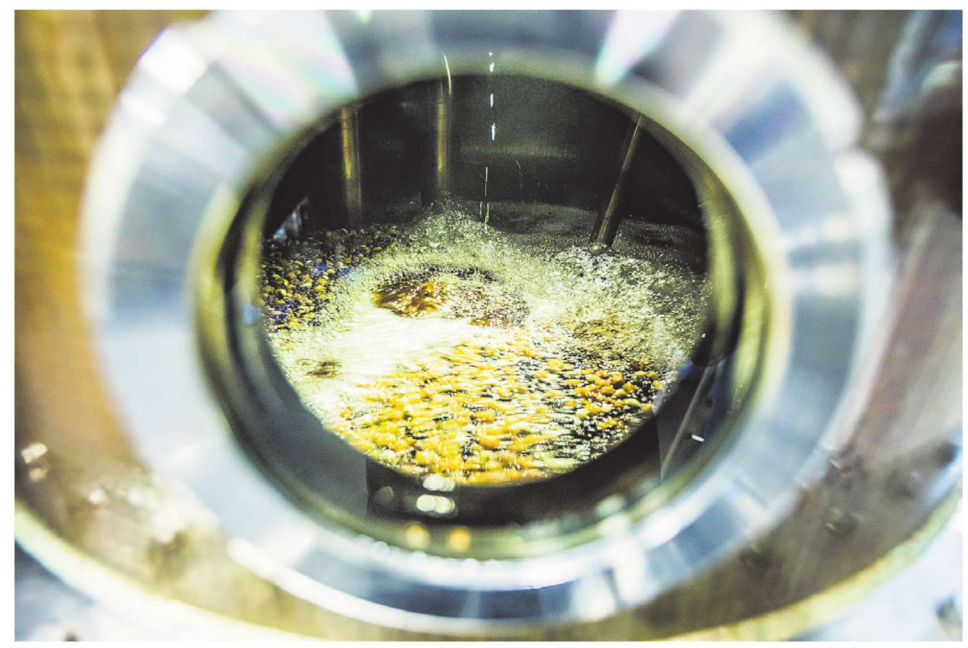

TOHI džinnile omase maitse saavutamiseks lisatakse piirituse ja vee segule 13 erinevat ürti.

Mereväebaasi ülem, kaptenleitnant Rain Terras Raplas brigaadikindral Märt Tiru monumendi juures.

Foto: SIIM SOLMAN

Eesti Vabariigi sünnipäeva eel ajasime juttu Rapla vallas elava Mereväebaasi ülema, kaptenleitnant Rain Terrasega. Jutuks tuli nii tema ohvitseriks saamise teekond, juhiks olemine, riigikaitse kui ka perekonna roll selles.

Helerin Väronen

Vabariigi sünnipäeva tähtsuse kohta sõnas Rain, et 24. veebruar on sünnipäev nagu ikka ja sünnipäev on oluline, kuna sellega saab alguse uus elu. „Nii sai 102 aastat tagasi alguse ka Eesti Vabariigi elu! Minule on see päev viimastel aastatel tähendanud au olla kaitseväe liputoimkonnas või kanda Eesti mereväe lippu. Nii ka sellel aastal. Võtan seda justnimelt kui au ja olen valmis selle perepüha jaotama enesele selliselt, et perega tähistame seda üheskoos õhtupoolikul," sõnas Rain.

Perekond kui riigikaitse alustala

Riigikaitse ja perekond on Rainil tugevalt seotud, sest tema jaoks on riigikaitse kõige olulisemaks garantiiks iga üksikisik, kellele annab tugevuse eelkõige perekond. „See võib küll tunduda naiivsena, aga harmooniline, üksteist toetav ja mitte käskude ja keeldude, vaid eeskujuga ühte hoidev pere kasvatab tugeva närvikava, positiivse mõtteviisiga ja oma riiki armastavaid inimesi. Olulist rolli siinjuures mängib meie koolisüsteem, mis peaks kiiresti muutuvas keskkonnas olema suuteline paindlikult vastavalt vajadusele muutuma," selgitas Rain oma mõtteviisi.

Rain on sündinud ühena kolmikutest perekonda, kus ema-isa kõrval ootasid mõni aasta vanemad õde ja vend. Oma lapsepõlve meenutab Rain kui aega, kus igavusel ei olnud kohta ja viielapselises peres jagus mürglit ja seiklusi igasse päeva. Näiteks meenub talle juhtum, kui kolmikud kolmeaastastena otsustasid lõunaunest ärganuna neid valvanud, kuid naabrinaise juurde läinud vanaema otsima minna. Kui omapäi uitama läinud lapsed leiti, olid nad pealaest jalataldadeni porised.

Koolis käies oli Rainil ühena kolmikuist nii eeliseid kui probleeme. Teade ta lollustest jõudis sageli vanemate kõrvu enne ta enda koju jõudmist, kuid samas oli õdedest koolitöödes ka kasu. „Koolipäeva lõpus viskasin koolikoti nurka ja palusin õdedel jätta kodutöövihikud esikusse kapi peale, ise aga lippasin trenni või lihtsalt õue. Õhtul koju tulles õppisin läbi mahategemise… Ma ei teinud kunagi niisama maha, ma kasutasin mahakirjutamist kui abi ülesannetest arusaamiseks praktiliste näidete kaudu," meenutas Rain. Oma päevategemisi õppis Rain analüüsima keskkooli esimesel aastal, kui õed hoopis

Rain Terras:

Eesti vabaduse garantii on üksikisik, kes on terve, tark ja eluröömus

tehnikumi kaubandust õppima läksid. See olevat täitnud tema mitmikutele omast üksindustunnet, mis valdab lahkuminekul mõnda aega.

Nii õppimine kui töötegemine istusid Rainile juba nooruses. Võimaluse ise raha teenida andsid ema-isa Rainile juba varakult tänu Rapla KEKi poolt korraldatud ja lastele mõeldud töö- ja puhkelaagrile (TPL). See hea tunne, mis valdas Raini esimest enda teenitud raha kätte saades, on tal siiani meeles. Erinevaid töökohti järgnevatel suvevaheaegadel oli Rainil mitu, näiteks EÕM, transporditööline kaupluses, plekksepp Rapla KEKis, broilerite kasvatamine, lillede ja marjade äri.

Eesmärgistatud teekond viis ohvitseriks saamiseni

Sõnapaari „Eesti ohvitser" kirjutas Rain oma tulevikuametina paberile keskkooli viimases klassijuhatajatunnis, kui Eesti kaitseväge polnud veel loodudki. Läks küll mõned aastad, kuni ühe suvekuu alguses otsustas Rain, kas nüüd või mitte kunagi tuleb unistus teoks teha. Sellel ajal oli tal küll arstlik vabastus ajateenistusest, Raplale oli määratud null kohta mereväkke ja saksa keele oskus oli samuti null. Kuid ohvitseriks õppimise eelduseks oli ajateenistuse läbimine. Uskumine, tohutu tahe, järgepidev tegutsemine põhimõttel anda endast kõik ja tohutult õnne viis kolme kuu jooksul Raini lõpuks selleni, et ta alustaski õpinguid saamaks mereväe ohvitseriks.

Õpingute esimesest aastast Saksamaal on Rain kirjutanud ka Raplamaa Sõnumite eelkäija Nädalise veergudel eelmise sajandi viimasel kuul.

Unistamist peab ta üldse väga oluliseks. „Näed nüüd, nii mõnigi unistus võib ka täituda, kui ikka väga tahad. Selle käigus saab palju asju peensusteni läbi mõelda ja nii mõndagi viga vältida. Samas mõnikord lihtsalt petta aju ja tunda eesmärgi saavutatuse positiivset tunnet, ilma et lillegi liigutaks! Aga päris palju asju elus on alguse saanud just unistamisest," märgib ta.

Pärast keskkooli lõppu ja enne ohvitseriõpinguid jõudis Rain õppida TTÜs finantsala ja samal ajal luua Lõuna-Eestis lamekatustega tegelevale ettevõttele osakonda. „Üksinda alustades oli ühe aastaga mul parematel päevadel kolmekümne ringis meeskond, kellega tegin juba esimesel aastal mitmemiljonilise käibe, lüües sellega ettevõtte teiste osakondade koondkäibe ja -kasumi (sh suurlinn Peterburg) mitmekordselt.

See oli üks uskumatult äge kogemus ja positiivne elamus, mida võib anda sihipärane töö ja õnn leida oma meeskonda vägevad inimesed.

Aga siis läks igavaks, tekkis rutiin ning vajadus uuteks väljakutseteks. Meenuski see „minu tööalane unistus", otsustasin jätta selle suurepärase töö, millega olin kui mitte rikkuse, siis pikaajalise jõukuse saavutanud, ning minna vabatahtlikult teadliku eesmärgiga ajateenistusse," rääkis Rain. Ta meenutas, et sellise otsuse peale soovitasid sõbrad tal läbi hüpata Paldiski maantee ühest asutusest, lootes et ta mõnda aega sealt siis välja ei saa ja oma „kurjad" mõtted maha matab, kuid Raini otsust see ei kõigutanud. „Ma ei tahtnud vanaduses kiiktoolis edasi-tagasi kiikudes kiruda, et ma oleksin võibolla palju suurepärasemat elu elanud, kui oleksin valinud selle tee, mis oli noorukina mu hinges."

Ohvitseriõpingutelt Saksamaalt Eestisse naastes läks vaid mõni kuu, kui Rainile anti võimalus juhtida laeva komandörina. „Mäletan oma esimest sõitu selles rollis oktoobris 2001, kui pidin laeva tooma tagasi Vanasadamast Miinisadamasse. Tuli sõita läbi sadamakitsuse, mõlemal pool kaks suurt ja kõrget kruiisilaeva. Kuigi olin olnud kadetina Saksamaal vahiohvitseri praktikal mitu kuud just sama klassi laeval, tekitas ootamatult kiiresti tulnud vastutus alguses pisut kõhedust küll. Vaatamata kiirusepiirangule tuhisesime sadamast välja suuremal kiirusel kui lubatud ja algasid minu karjääri kõige toredamad kolm aastat kolmel erineval laeval komandörina.

Need aastad andsid mulle suurepärase võimaluse katsetada erinevaid inimese juhtimise lähenemisi. Meenub minu laeva nn väljaõppeeksam, kus erinevad häired ja tegevused algasid õhtul ja kestsid kuni meeskonna täieliku kurnamiseni. See on olukord, kus üksuse ülem näeb ära erinevate inimeste pingetaluvuse, käitumise murdumise äärel olles ja annab kätte juhtimiseks olulised „tööriistad" päris sõjaolukorra jaoks."

Nauding probleemsete olukordade lahendamisest

Praegune mereväebaasi ülema roll ei ole Raini jaoks aga esmakordne. Peale järgmist tasemekoolitust, olles auastmelt leitnant, tehti talle vaatamata sellele, et ametikoha auaste oli tema omast mitu astet kõrgem, ettepanek võtta üle mereväebaasi juhtimine. Keeldumisele Rain isegi ei mõelnud, sest tolleaegse mereväeülema soov oli anda väeosale sisse uus käik esimese kaasaegse sõjaväelise koolitusega ohvitseri näol selles ametis.

„Minu jaoks oli see põnev võimalus. Mind rutiin tapab, loomine keerulistes tingimustes paneb silma särama. Mäletan sellest ajast olukorda suhteliselt esimestest kuudest, kui üks ettevõte tahtis mind panna alla kirjutama ühele mitmemiljonilisele laevaremondi lisatööde leppele. Tollel ajal tegeles mereväebaas ise mereväe hangete läbiviimise ja lepingute sõlmimisega. Mereväel puudus jurist, otsustada tuli kohe, sest jõulud tulid peale ja sellest lepingust lähtuvalt pidi ettevõte jõudma teha veel teatud tööd. Ähvardati, et muidu laev õigeks ajaks sõidukorda ei saa. Laev aga pidi minema kindlal ajal rahvusvahelistele õppustele.

Mäletan seda pinget veel tänaseni, oli reede hilisõhtu, lugesin seadust ja minu arusaamist mööda oleksin ma allkirja andmisega seda rikkunud. Kirjutasin eitava vastuse kahe lausega, sest arvasin ennast sellega kaitsvat selle ettevõtte juristide armee vastu. Need kaks lauset osutusid õigeteks ja piisavaks (vahel on õnne ka vaja), sest vaatamata veel pool aastat kestvatele süüdistustele kuni kaitseväe juhatajani (KVJ) välja, oli õigus meie poolel ja ettevõte lõpuks taltus. Ka laev sai õigeks ajaks korda ja kõik lahenes hästi. Kuigi see periood oli väga pingeline, oli see puhas nauding, sest sellistes olukordades peab aju töötama kui „koorelahutaja". Täna on mul õnn juhtida taas sedasama väeosa," rääkis Rain.

Kahe mereväebaasi ülemaks olemise aja vahele jäänud kümneaastane periood oli Raini jaoks täis erinevaid juhirolle, nii mereväe osakonnaülemana kui ka staabiülemana, aga mõnda aega ka peastaabi staabiohvitserina, kus ta vastutas KVJ aastakäsu ettevalmistamise eest. „Kõigi nende aastate juhtimiskogemusega olen jõudnud järeldusele, et me küll saame väga häid „tööriistu" erinevatest koolidest, nii nagu minagi olen saanud kõigil neljal ohvitseri tasemekoolitusel Saksamaal, kokku 8,5 aastat, aga me kasutame juhtimise seisukohast neid kätte antud „tööriistu" liiga vähe. Meid haarab endasse suur töökoormus, kus oma meeskonnale suuna kätteandmise ja seejärel juhtimise asemel hakkame tööle oma ametikohal kui spetsialist.

Seda tõestasid ka minu Kaitseväe Akadeemias lõputöö jaoks läbi viidud intervjuud, kus juhid väitsid aja vähesust tegelemaks inimestega. Pean ütlema, et kui juhtimisstruktuuris on mõtteviis, mis ei toeta teadlikku juhtimist, mille põhiliseks tegevuseks on suhtlemine, siis selle muutmine on vägagi aja- ja töömahukas. Harjumuste muutmine, mille hulka kuulub ka mõtteviis, on üldse väga suurt sisemist jõudu vajav väljakutse. Kui juht suudab vabaneda „ainult mina tean" juhtimisstiilist (kasutades seda stiili tihti alateadlikult) ja usaldab oma alluvuses olevate valdkondade vastutajatest juhte ja nende meeskondasid, siis selle meeskonna tulemusele orienteeritud töö efektiivsus tõuseb hüppeliselt!

Veelgi enam, nende silmadesse tulev rahulolu leek on seda kõike väärt. See meeskond talub ka tunduvalt paremini kriisi, pingeid ja nad oskavad nautida oma töökeskkonda, mis sest et näiteks taristuna istutakse suures osas ikka veel nõukogudeaegsetes majades," rääkis Rain inimesekeskse juhtimisstiili kasulikkusest. Ta rõhutab juhtimise olulisust, tuues paralleeli mootori tööga, kus juhi tegevus meeskonnas on nagu õli mootori erinevate hammasrataste vahel. See peab olema õige viskoossusega ja koguselt just parasjagu. Kui selles on midagi paigast ära, siis nii nagu tekivad probleemid autoga sõidul, tekivad probleemid ka meeskonnatöös.

Tegevuste teadlik juhtimine tagab vabaduse

Enne uue mereväelaste põlvkonna täielikku pealetulekut on mereväel lootust lähiaastatel saada uus taristu. Rain lisas, et uue riigikaitse arengukava projektis on sees Eesti riigikaitsele olulised muudatused ka mereväe poole pealt ja seda tänase KVJ tugeval toetusel, kus suurem rõhk on olukorrateadlikkuse tõstmisel merel ning uute võimetega uute alustega annab muuhulgas muuta meie potentsiaalse vaenlase tegevust merel palju ebamugavamaks. „Me ei saa teda väikeriigina üksi mitte kunagi lööma massiga, vaid saame muuta tema ebasõbralikku tegevust võimalikult ebamugavaks, kuniks käivitub kogu kaitsemehhanism. Heidutus on see märksõna, mida me peame saavutama nii meie enda kaitseväe arendamisel kui ka kuulumisega erinevatesse rahvusvahelistesse ühendustesse ja organisatsioonidesse, sh NATO, EL," sõnas Rain. Ta nendib, et nende pea 23 pöörase kaitseväes teenitud aasta jooksul on olnud ka läbipõlemisi ja tüdimust. 2008 ja 2016 oleks võinud olla tal „vormi varna riputamise aastad". Rasketest hetkedest on Rain aga üle saanud just tänu pere, lähemate meeskonnaliikmete ja heade kolleegide abile. Seetõttu toonitab ta vajadust märgata ja toetada üksteist, kui selleks on vajadus.

„Hetkel ma naudin oma panustamist kaitseväkke, mereväebaasi, kus ma töötan suurepäraste inimestega. Tegelikult on kätte jõudmas ka aeg, kus olen valmis panustama muule tegevusele. Miks mitte mingi põnev juhtimist nõudev tegevus väljaspool kaitseväge, kirsina tordil koostöö sakslastega. Selline elu ongi mulle kui juhile põnev võimalus.

Eesti on täna hoitud ja kaitstud. Osakem nautida meie vabadust, seda ei ole antud meile kellegi armust, see on meie endi poolt kätte võideldud ja on meie kätes seda hoida! Eesti keelt rääkiva rahvana saame tähistada veel aastasadu oma riigi sünnipäeva, juhul kui me üksikisikuna juhime oma tegevusi teadlikult. Oma riigile pühendunud kodanike kasvamine toimub ikka igaühe isikliku eeskujuga, mida toetab kiiresti muutuvas keskkonnas perekonna kõrval paindlikult muutuv koolisüsteem. Terve, tark ja eluröömus kodanik ongi parim Eesti jätkuva vabaduse garantii," sõnas Rain lõpetuseks.

Tähistati Kaitseliidu taasloomise kolmekümnendat aastapäeva

Järvakandil on Kaitseliidu ajaloos oluline roll. Just seal taasasutati organisatsiooni tegevus peale Nõukogude okupatsioonist tingitud seisakut. Taasasutamiskoosolek toimus 17. veebruaril 1990. aastal. Tänavu möödus sellest sündmusest kolmkümmend aastat ja seda tähistati laupäeval, 15. veebruaril Järvakandi kultuurihallis nii tseremoonia kui konverentsiga, mis kandis pealkirja "Kuidas kõik algas ja kuhu me oleme jõudnud?"

Siim Jõgis

Auvalve Kaitseliidu taasasutamise monumendi juures.

Fotod: SIIM SOLMAN

Pidulik tseremoonia Järvakandi kultuurihalli esisel platsil sai alguse kell 13. Samasse kohta on paigaldatud ka Kaitseliidu taasasutamise mälestuskivi. Tseremooniast võtsid teiste seas osa president Arnold Rüütel, peaminister Jüri Ratas, Riigikogu esimees Henn Põlluaas, Kaitseväe juhataja kindralmajor Martin Herem ja Kaitseliidu ülem brigaadikindral Riho Ühtegi. Nemad kõik asetasid mälestuskivile pärja. Kogu seda vaatemängu oli kultuurihalli juurde jälgima tulnud sadakond inimest. Nende seas oli nii kaitseliitlasi, organisatsiooni taasasutajaid kui lihtsalt huvilisi.

Ürituse avasõnad ütles Kehtna vallavanem Indrek Kullam. Ta rääkis Kaitseliidu taasasutamise sündmustest ning sõnas, et üheks põhjuseks, miks taasasutamise asukohaks valiti just Järvakandi, oli selle paiga eraldatus. Õhkkond oli toona ärev ning ei teatud, kas koosolekut plaanitakse rünnata. Vajadusel oleks saanud sealt taanduda. Teatavasti peeti koosolek veel Nõukogude Liidu okupatsiooni tingimustes. Toimumise ajal olid väljas julgestajad. Üks neist oli ka Järvakandist pärit tänane Kaitseväe juhataja ning toonane koolipoiss Martin Herem.

Väga väike riik

Peale pärgade asetamist Kaitseliidu taasasutamise monumendile jätkus üritus Järvakandi kultuurihallis juba akadeemilisemas vormis. Nagu konverentsi nimestki võib eeldada, keskenduti ettekannetes nii Kaitseliidu ajaloole kui käesolevale ajale. Kõnepuldis jagasid oma meenutusi ja mõtteid endised ja praegused Kaitseliidu ja Kaitseväe juhid.

Avasõnad lausus peaminister Jüri Ratas, kes toonitas, et Kaitseliidu taasautamine kolmkümmend aastat tagasi oli julge ja kaugeleulatuva vaatega samm. "Eesti ei ole mitte ainult väike, vaid väga väike riik ja seetõttu on iga kodaniku panus oluline," ütles ta konverentsi sissejuhatavas sõnavõtus. Temalt võttis jutujärje üle Kalle Istvan Eller, kes oli taasasutatud Kaitseliidu esimene ülem. Ta kõneles teemal "Kaitseliidu taastamise ilu ja valu". Igale ajalooja eriti Eesti lähiajaloo huvilisele oli see kuldaväärt kuulamine. Kalle Elleri mälu on jätkuvalt terav ning ta kõneles nii Tarapita-nimeliste spordiseltside loomisest (mis olid Kaitseliidu malevate eelkäijad) kui ka Eesti Kongressi turvamisest.

Kaitseliidu näol on tegemist vabatahtliku organisatsiooniga, millel on peaaegu 16 000 liiget. Koos Naiskodukaitse, kodutütarde ja noorte kotkastega kuulub Kaitseliitu üle 26 000 inimese. Praegu juhib organisatsiooni brigaadikindral Riho Ühtegi, kellel oli 15. veebruaril sünnipäev. Ta ütles oma sõnavõtus, et see oli ka põhjus, miks ta ei saanud kolmkümmend aastat tagasi osaleda Kaitseliidu taasasutamise koosolekul – samal ajal tuli võõrustada külalisi. Ta ütles, et süda tilkus seetõttu verd ning kui sõbrad tulid koosolekult tagasi, siis olid kõik jututeemad seotud just selle sündmusega. Oma kõnes peatus ta kolme V-printsiibil, mis selgitab lahti Kaitseliidu toimimise võimalikkuse. Need kolm V-d on võitlejad, võimendajad ja võimaldajad. Brigaadikindral Ühtegi selgitas, et tänu nendele kolmele saab see organisatsioon toimida.

Laupäev, 15. veebruar oli eriline hetk Kaitseväe juhataja kindralmajor Martin Heremi jaoks. Olles ise pärit Järvakandist, sai ta nüüd üles astuda oma kodukoha kultuurihallis ja pealegi Kaitseväe juhatajana. Herem sõnas, et Kaitseliidu taasasutamine ei olnud ajalooliselt paratamatu sündmus. "Meil on vedanud, et meil on sellised mehed nagu härra Eller. Kaitseliit on tänapäeval vastasele märkimisväärne heidutus," rääkis ta.

Eesti sõjasangarid

Laupäevase konverentsi viimane osa oli Kaitseliidu ülemate paneeldiskussioon, mida modereeris Tallinna maleva Toompea malevkonna pealik kapten Ilmar Raag. Osa võtsid sellest Neeme Väli, Manivald Kasepõld, Riho Ühtegi, Raivo Lumiste ja Martin Herem. Peale Heremi on kõigil ülejäänutel kogemus Kaitseliidu juhtimisest. Manivald Kasepõld viskas vestluse käigus õhku mõtte, et noortele tuleks rohkem tutvustada Eesti sõjasangareid. Ta loetles üles nimed nagu Lembitu, Julius Kuperjanov, Ernst Põdder, Johan Pitka ja neli Raudristi Rüütliristi kavaleri Teise maailmasõja päevilt. Samuti sõnas ta, et rohkem tutvustamist väärivad ja vajavad ka praegused kaitseväe ning Kaitseliidu juhid.

Diskussiooni käigus puudutati ka päevakajalisemaid ja teravamaid teemasid. Moderaator Ilmar Raag küsis näiteks selle kohta, mis saab, kui ajateenistuse läbinud kaitseliitlane on korraga määratud kahele sõjaaja ametikohale. Martin Herem vastas, et sellist olukorda tuleb ette aina harvem. Ka tema ise on Kaitseliidu Rapla maleva nimekirjas ning ametikohaks on kuulipilduri abi. Ta lisas, et loomulikult ei saa oodata, et Kaitseväe juhataja saaks tulla sõjalise konflikti korral seda kohta täitma.

*

Kaitseliit oli esimene riigikaitsestruktuur, mis taastati poolteist aastat enne Eesti iseseisvuse taastamist. 17. veebruaril 1990. aastal otsustasid 125 Järvakanti kogunenud inimest taastada Kaitseliidu üleriigilise organisatsioonina ning vastu võeti ka Kaitseliidu ajutine põhikiri. Kaitseliidu allüksuste asutamine oli alanud juba varem.

Pärgade asetamise tseremoonial osalesid teiste seas peaminister Jüri Ratas, Kaitseväe juhataja kindralmajor Martin Herem ja Kaitseliidu ülem brigaadikindral Riho Ühtegi.

Laupäevase ürituse avasõnad ütles Kehtna vallavanem Indrek Kullam.

KUKI
TE
MUKI

kunst ■ kirjandus ■ teater ■ muusika ■ kino

Nr 2/23 RS KULTUURILISA VEEBRUAR 2020

Hea lugeja!

Seekordse "KuKiTeMuKi" keskmesse on sattunud kogukonnad, neis tekkivad armukolmnurgad ning neid liitvad usk ja uskmatus. Enamik neid teemasid on jõudnud meieni filmide kaudu, ent ekraaniteoste sekka on sattunud ka üks näitus, mis käib käsikäes teatrietendusega.

Esmalt heidame kiire pilgu selleaastasele Naiste Ööde Filmifestivalile, mida teatavasti veab eest kogukond Raplamaa ettevõtlikke naisi. Seejärel vaatame ära filmi "Talve", mille muusika on loonud Rapla poiss Mick Pedaja ja kus mängib Märjamaalt pärit näitleja Märt Koik. Muuseas, Pedaja muusika on salvestatud Raplas Susi stuudios ning salvestajaks oli Rapla poiss Aivar Surva.

Paunvere külakogukonna juures siirdume aga Märjamaa lähistel tegutseva ökokogukonna Väike Jalajälg, täpsemalt dokumentaalfimi "Südamering" juurde, mis jutustab meile avameelselt selle kogukonna sündimise ning ka laiali hargnemise loo.

Lehe lõpetame aga filmiga "Maria paradiis", mis jutustab ühest Soomes 1920ndatel tegutsenud usukogukonnast. Samuti käime vaatamas näitust "Metapsüühiline Tallinn" ning etendust "Hingekihid", mis räägivad mõlemad 1930ndatel Tallinnas tegutsenud okultistlikust seltsist ning nende juhtfiguuridest.

Kokkuvõttes võib öelda, et kogukondi on erinevaid, ent seal, kus on inimesed, on ka suhted ning suhted võivad olla keerulised, ent enamasti on kogukonnad siiski liitvad ning üheskoos tegutsemises peitub jõud. Hoidkem siis ikka kokku!

Mari Tammar

NÖFF tuleb taas, seekord tuues vaatajateni EMAD

Vahemikus 6.-8. märts linastuvad NÖFFi raames viis filmi, mis kõik jutustavad ühel või teisel moel loo emadusest. Lisaks saab osa kunstinäitustest ja spetsiaalselt festivali tarvis loodud lavastusest.

Stina Andok

Selle aasta Naiste Ööde Filmifestivali avafilmiks on suure publikumenu pälvinud Suurbritannia-liri 2019. aasta film "Uele ringile".

Foto: FB/www.noff.ee

Pimedate Ööde Filmifestivalist inspiratsiooni saanud NÖFF ehk Naiste Ööde Filmifestival tegi algust alles eelmisel aastal, kuid seekord esimene aia taha ei läinud. Festival loeti kohe õnnestunuks ning järelkaja on olnud enam kui pelgalt positiivne. Festival pärjati tiitliga Raplamaa tegu 2019 ning festivali algataja ning peamine edasiviiv jõud Katrin Klaebo omakorda kodanikupäeva aumärgiga.

Loorberitele puhkama jääda korraldajad siiski ei saanud. Ettevõtlikud Naised Raplamaal MTÜ liikmed, kes festivali eesotsas Klaeboga veavad, asusid kohe hoogsalt oma värskele festivalile edaspidiseks rahastust taotlema. „Kui eelmisel aastal mulle üks inimene ütles, et festivali planeeritakse kolm aastat ette, pani see mind muigama, sest festivali alguseni oli jäänud kaks kuud. Praegu ma olen temaga nõus, tõepoolest on minu mõtted juba 2021 ja 2022 aasta juures," kirjeldab Klaebo. Toetus Leader-programmist saadi, lisaks on õla alla pannud Eesti Kultuurkapital, Raplamaa Omavalitsuste Liidu Arengufond ja mitmed ettevõtted.

Telgitagustest veel rääkides tõdeb Klaebo, et kui võiks arvata, et filmide hankimine festivali tarvis on kõigest hiirekliki küsimus, siis tegelikkuses see nii ei ole ning selles maailmas orienteerumisel on neile abiks olnud PÖFFi tiim, Tiina Lokk ja tema tütar Triin Tramberg. Filmide tõlkega aga tegeleb näiteks Raplamaa juurtega Tiiu Maria Kraut.

Kui esimesel NÖFFil oli festivali n-ö näoks filmirežissöör ja kirjanik Kadri Kõusaar, siis sel korral on loominguliseks nõustajaks filmirežissöör ja näitleja Maria Avdjuško. „Alates meie esimesest kohtumisest tekkis vastastikune arusaam, mida me otsime, ja koostöö on olnud suurepärane," kiidab Klaebo.

Nagu festivali nimigi viitab, keerleb festival mingil moel ümber naiste. Sel aastal on fookusesse võetud emadus – emaks saamine ja emaks olemine. „Filmid viivad meid nii Hiinasse, Venemaale kui ka Euroopasse. On nii heaoluühiskonna kui tugevate poliitiliste režiimidega riikide filme," kirjeldab Klaebo.

Emadus on universaalne, emasid on kõikjal maailmas ning mingil moel suudab iga ema samastuda teisega. NÖFF pakub võimaluse võtta ette kahepäevane teekond erinevatesse kultuuriruumidesse, kus vaadeldakse, kuidas üks või teine element võib tugevalt mõjutada meie arusaamist emaks olemisest.

Kuigi filmifestival, ei piirduta ainult filmide näitamisega ka sel aastal. Skulptor Hille Palmi talgikivist väikevormide näitus on avatud Rapla kultuurikeskuse Weinbergi saalis, teatrikunstnike Triin Simsoni ja Kristi Leppiku kipsist kollektsiooni näitust „Osadus" saab näha Rapla kino trepihallis avaõhtul ning ka kino seintel eksponeerituna. Lisaks esitleb Raikküla mõisa perenaine Karmel Jõesoo oma kaisukarude kollektsiooni ning jutustab kaisuloomade ajaloost.

Filmilinastustele eelnevad vestlused põnevate külalistega. Samuti lõi Maili Metssalu festivali avatseremoonia tarvis lavastuse „Emantsipatsioon." Lavastuse loomisel löövad kaasa ka Anne Ummalas ja Piret Puppart.

Kui esimesel aastal piirdus NÖFF kõigest Rapla kinoga, siis sel aastal on laiendatud tegevust ka Märjamaale. Nii linastub avafilm Märjamaa kinos ning kunst jõuab samuti Märjamaa rahvamaja ruumidesse.

FILM

Nii suviselt romantiline ja lõbus „Talve“

Fotod: www.apollokino.ee

"Talve"
***Režissöör E**rgo Kuld*
***Stsenarist** Martin Algus*
***Näitlejad F**ranz Malmsten, Henessi Schmidt, Karl Robert Saaremäe, Riina Hein, Märt Kolk, Saara Nüganen, Margus Lepa, Harry Kõrvits jt*

„Talve“ on Oskar Lutsu tegelaskujude ja lugude ainetel loodud filmide viimane, seni loomata peatükk, mis peaks justkui kokku võtma armastatud tegelaste elulood. Elutalve asemel antakse meile aga järelkasvu meeleolukas suvi.

Maie ja Arnold. (Henessi Schmidt ja Franz Malmsten).

Fritz Kiir (Märt Koik) ja Oskar Toots (Karl Robert Saaremäe).

Stina Andok

Kuigi ma väidan, justkui peaks „Talve“ kokku võtma meile „Kevades“ tuttavaks saanud tegelaste elulood, ei tee ma seda täie veendumusega käsi rinnale tagudes. Senine lugude käik võiks ju sellise naiivse eelduse õhku visata. Olles lugenud Lutsu nime all avaldatud, kuid talle sugugi mitte selgelt omistatud „Talve“, on selge, et stsenarist Martin Algus on otsustanud jutustada enda loodud lugu.

Tegelased on enamjaolt samad. Nagu raamatuski, kohtame mitmeid tuttavaid karaktereid. Filmilinal on seda liigutavam märgata, et Raja Teele (Riina Hein) on väga graatsiliselt vananenud ning tema silmavaade ja kaval naeratus on ajas muutumata jäänud. Ka Kiir (Margus Lepa) on pildis ja selgelt äratuntav, „enda moodi“ ning endiselt lõbus tegelane.

Päris üksnes sama rahvaga aga edasi minna ei saakski. Elu teeb oma korrektiivid ja on teinud seda ka meie viimase peatüki tarvis. Vahepeal on nii mõndagi juhtunud, mida lugeja ega vaataja ei näe. Kui raamat algab võõra saabumisega Paunverre pärast pikaajalist eemalviibimist, siis algab ka film sedamoodi. Kui raamat jutustab käredast pakasest jõuluõhtul ja vanamehest kepiga, siis film näitab meile kaunist sillerdavat suve ja noort meest. Kohe esimese stseeniga on selgeks tehtud, et see lugu on Martin Alguse jutustus, tema versioon juhtunust, tema tõlgendus sellest, mis oleks võinud olla.

Ma ei pane talle tema teisiti tõlgendusi sugugi pahaks. Kui vändata „Talve“ nii, nagu on see avaldatud raamatuna, tuleks lugu tüki süngem ja fookuses oleks pigem üks vanamees kui seltskond noori. Oleks küll samamoodi armastus Oskari ja Maie vahel, kuid sugugi mitte nii hoogsal moel ja vähemate keerdkäikude toel.

Võimalik, et just need keerdkäigud jäid pisut kripeldama. On arusaadav, et kaasahaarava filmiloo tarvis on vaja miskit, mis vaatajaid ekraanile naelutaks, laseks neil põnevusest küüsi närida, et siis lõpus ikka mõnusasti rõõmustada. Halba või ootamatut lõppu sellele loole ei ennustanud vast keegi. Kui raamatus jääb ikka kahtlus, et kuskil võib veel miskit tulla, siis film oli küll nii üdini helge, et oli selge, et tegemist on siira romantilise komöödiaga, mis lihtsalt peabki hästi lõppema.

On ka arusaadav, et selline armukolmnurga sissetoomine ei ole mitte lihtsalt ajatu võte armastusloo jutustamiseks, vaid ka tuttav võte meile varasematest Lutsu lugude peatükkidest. Arno-Teele-Toots on ju see kõige painavam neist lugudest, mida igaüks meist mäletab nii raamatust kui filmina vaadatuna. See lapselik mäng täiskasvanute maailmas, mis jätkus veel pikalt, kuni mingisuguse lahenduse leidis.

See on kõik nii tuttav ja samal ajal pisut liialt etteaimatav ning natukene igav. Oleme seda ju näinud. Oleks siis, et Tootsi poeg Oskar oleks kuidagi teistsugune, kui ta isa oli või Arno poeg Arnoldki pisut elavam kuju kui ta kadunud paps. Karakterid on niivõrd sarnased nendele, keda me juba nii hästi teadsime. Seda on ühest küljest hea ja soe vaadata, nostalgiline, meenutab seda vana head must-valget „Kevadet“ pisut, aga samal ajal ka nii paganama igav.

Igav vaadata ja igav tõdeda, et järelkasv võiks niivõrd kloonina välja kujuneda. Oskar Toots on krutskeid täis naerusuine ja särasilme, väga armastusväärne tegelane, kes valdab hästi talupidamistarkusi, keerutab linalakke ning teeb vempe Fritz Kiirele, kes on samuti oma olemuselt justkui isa peegelpilt. Arnold on puhta Arno kuubis. Melanhoolsus ja endasse tõmbunud olek on isegi võimendunud kuidagi. Kui kõikjal rõkkab naer ja rõõmus suvi, siis Arnold tolgendab ringi, ikka käed taskus ja mokk töllakil.

Armukolmnurka see tasane Arnold ka hästi ei mahu. Ta küll vaatab Maiet kole pikalt siin-seal ja korraks märkab tema alasti selga, kui tema kapile raamatuid paotab, ning jalutab tema seltsis, kuid ühtki viidet ta oma huvi kohta Maie suunas ei tee. Eks oli Arno tegelaskuju ka üpriski sama masti. Arnold muudkui paotab raamatuid ja Maie on tänulik, kuid midagi enamat kui sõprust ma sellest välja ei loe. Samal ajal on paralleelselt käima pandud vana armastuslugu Arno ja Teele vahele. Nimelt toob Arnold Teelele oma isa kirja, mis ta oli Teelele kirjutanud, kus ta ei selgita suurt midagi, aga Teele silmad on vesised. Selline võte tundus pigem kunstlik ja pisut üleliigne, aga võib-olla on romantikutel vaja teada, et sügaval sisimas Teele ja Arno siiski armastasid teineteist.

Maie ja Arnoldi puhul ma mataks need kahtlused kohe maha. Oskar Tootsi (Karl Robert Saaremäe) ja Maie (Henessi Schmidt) osatäitjad mängivad oma rollid väga hästi välja. Nad lihtsalt sobivad kohe. Mõlemad on olemuselt vabad hinged, avatud ja elu ning maaelu armastavad tegelased. Hea meel on siinkohal tõdeda, et ka raamatus said need kaks hinge kokku ja sellele kokkusaamisele olin lahkelt nõus ka filmis kaasa elama. Tõsi küll, armukolmnurga draama jättis mind pigem külmaks.

Armukolmnurgal oli aga veel ka teine pool, mis oli veelgi etteaimatavam ja jaburam kui esimene. Salme, rikka kaupmehe tütar, kes noolis tublit talupidajat Oskar Tootsi, ja siis saab oma nurga ka Fritz Kiir, kes omakorda noolis Salmet. Kiire ja Salme isad, kaupmees ja rätsep aga loomulikult teineteist ei salli. Viimaks läheb ikka nii, nagu vaataja võis kohe ennustada.

Olgu selle etteaimatavuse ja mõningase igavusega tegelaskujude karakterite puhul nagu on, lugu ise on hästi jutustatud. Filmi vaadates sai läbivalt mõnusasti naerda. Kõrvaltegelased olid kohati oma väikestes rollides isegi toredamad vaadata. Juhtumised, olgugi et jaburad, ei olnud liiga palju üle võlli ja õnneks ei olnud ka labaseid või liialt lapsikuid nalju olustikku rikkumas. Kui eesmärgiks oligi võetud tegelaste kordumine nende järglastes, siis võib sedagi vast õnnestunuks lugeda.

Filmi nimeks sai „Talve“, et oleks jätk, kuigi filmis endas näeb talve vaid lõpus. Luts vast oleks mõelnud oma teoses tegelaskujude elutalve. Seda me filmis ei näe. Neid tegelaskujusid ei ole, nad on taassündinud küll, aga need taassündinud tegelased ei ole veel kaugeltki mitte oma elutalves.

Talve küll pole, aga on suvi ja see suvi on meie kõigi unistuste suvi. Seal on kõike seda, mida Arno nii kirglikult armastas kirjeldada – päike ja heinamaa... Seda kaunist kodumaist suve oli nauditav vaadata. Värvid olid erksad ja inimesed olid samuti filmis erksad. On seegi vast hea vaheldus tavapärasele kodumaisele filmile. Muusika, mille oli loonud Raplamaalt pärit Mick Pedaja, sidus filmi väga hästi ja just meloodia oli üks neist nüanssidest, mis heas mõttes esile tungis ja meelde jäi.

No ja kellel meist ei oleks igatsust Lutsu niivõrd ägedate tegelaskujude järele. Ikka tahaks nendest veel kuulda ja neid näha. Miks me siis ikka veel Lutsu lugusid koolis loeme või televiisorist neid tegelasi aina uuesti vaatame? Nendes on midagi. Selles filmis on ka see midagi täiesti olemas. Olgu nii kulunud see vana asi kuitahes, olgu misiganes vormis esitatud, ta on ikka see vana tuttav hea asi, mis teeb südame alt soojaks ja toob naeratuse näole.

Raja Teele (Riina Hein) on väga graatsiliselt vananenud ning tema silmavaade ja kaval naeratus on ajas muutumata jäänud.

■ KINO

"Südamering" pakub talumatut ausust

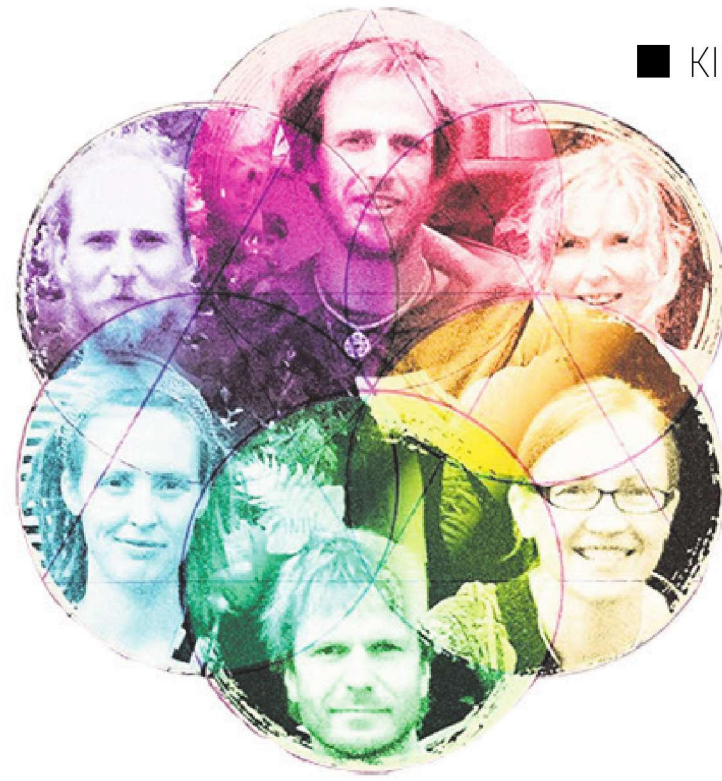

Margit Lillaku dokumentaalfilm "Südamering" jälgib viie aasta vältel Märjamaa külje alla Mõisamaale loodud ökokogukonda, mis sai alguse viiest perest – 12 täiskasvanust ja 6 lapsest, kes otsustasid loobuda harjumuspärasest elukorraldusest ja kolida vanasse mõisakompleksi, et luua Eesti esimene teadlik ökokogukond Väike Jalajälg.

Mari Tammar

Kuigi kokku tuldi heade eesmärkide ja suurte visioonidega, esitasid inimsuhted ületamatu väljakutse ja sundisid lõpuks osa kogukondlasi lahkuma. Suures plaanis pole see aga lahknemise lugu, vaid endaks kasvamise ja aus olemise lugu.

Mõnes mõttes on filmid "Talve" ja "Südamering" üsna sarnased. Mõlema keskmes on armastus ja armukolmnurgad ning kuigi neid lugusid saanuks jutustada ka teistmoodi, on režissöörid valinud suhete kujutamise, mis asetuvad laiemasse kogukonda. "Talve" puhul on selleks külakogukond, "Südameringi" puhul kommuun. Samuti näeme mõlemas filmis kaunist Eestimaa loodust ning seda, kuidas argipäevadel tehakse tööd ning pidupäevadel tantsitakse. Kui me aga "Talve" saame vaadata teadmisega, et tegemist on kirjanduslike kangelastega, siis "Südameringi" vaadates peame rinda pistma tõsiasjaga, et meie silme ees rullub lahti reaalne elu, kuigi kohati tundub see ebareaalsem kui Lutsu "Talve".

"Kui te elate üksi, siis vaatate te ainult endale peeglisse. Kui elate oma partneriga koos, siis on sul lisaks veel teinegi peegel. Aga kui sa lähed elama kogukonda, vaatab sulle iga päev vastu kümme peeglit. See on võimendi ja me keegi ei tea, mis meiega siis juhtuma hakkab," rääkis Kristina Paškevicius, üks kunagisi Väikese Jalajälje liikmeid, Sõpruse kinos seansil, kus rääkisid filmi telgitagustest ka selle tegijad ja osalised.

Ökokogukond ei võrdu suhtedraamaga

Tegelikult see, mida ma "Südameringi" vaadates nägin, ei üllatanud mind. Tõele au andes olin 2017. aasta suvel Mõisamaal sage külaline ning kaalusin 2018. aasta algul ka ise sinna mõneks ajaks kolida. Ehkki ma seda siiski ei teinud, olin laias laastus sealse tuumiku keerulistest omavahelistest suhetest teadlik. See, mis mind aga sinna tõmbas, seisnes milleski muus – hubane kogukonnaköök, värske ja ökoloogiline toit, pisut räämas, ent siiski romantiline mõisasüda koos pargiga ning toetav vaimne ruum enda sisse vaatamiseks. Kõigest sellest võluvast, mis tegelikult paljusid inimesi Väikese Jalajälje sõpraderingi on toonud, meile aga filmis otseselt ei räägita.

Režissöör Margit Lillak on pidanud tegema valiku, mida mahutada 80 minuti sisse, ning ta on valinud reljeefse loo ühest mehest ja kahest naisest ning nende omavahelistest suhtest. Kuigi see armukolnurk on intrigeeriv, ei ava see siiski kogukonnaelu olemust terviklikult. (See polnudki ilmselt Lillaku eesmärk.) Paraku on see valik pannud paljusid filmi vaatajaid kommuunielu suhtedraamadele taandama - ainuüksi seda see aga pole. Kuigi selle kommuuni arenemisloos mängivad sassi läinud inimsuhted kahtlemata olulist rolli, tasub filmi vaadates meeles hoida, et ökokogukondade laiem filosoofiline kontseptsioon on märksa sügavam ja mitmekihilisem kui see, millest jõutakse meile "Südameringis" jutustada. Mis aga ei tähenda, et tegemist ei oleks vaatamisväärse filmiga.

Selle filmi väärtus seisneb ususes ja millegi väga inimliku nähtavaks tegemises ning seeläbi mõjub see omamoodi teraapiliselt. Vähemalt minul oli järgmine päev oma lihtsat elu kuidagi kergem elada. Sain aru, et elu taandub suures plaanis väga banaalsetele asjadele ja selle ise keeruliseks mõtlemisel pole suurt mõtet. Kuigi filmis toimuv on pälvinud ka kriitikat, polegi selline talumatu ausus kõigile jõukohane. Selline kogukonnaringis oma isiklikest valudest läbiminek nõuab metsikut julgust.

Konflikt on normaalne arengu osa

2019. aasta septembris, kui Väike Jalajälg oli äsja tähistanud oma viiendat sünnipäeva, kirjutasime kommuuni jäänutest ühe loo. Selleks hetkeks oli filmis nähtud episoodid juba möödas ja kogukonna lahknemine toimunud. Nüüd pärast filmi nägemist seda artiklit uuesti lugedes leian, et need Paavo Eensalu ja Ave Tuisu toonased mõtted võtavad toimunu päris hästi kokku.

"Kogukonnas elamise jaoks on vaja teatud küpsusastet, et inimene vastutab ise oma elu ja emotsioonide eest," räägib Paavo. „Üks külaline ütles hästi ilusa lause, et talle meeldiks, kui tema ümber oleksid inimesed, kes on õppinud iseennast armastama. See kehtib ka kogukonnaelu kohta. Kogukonnas on väga raske elada, kui sa iseennast ei armasta. Muidu projitseerid kõik hädad teistele ja oled nende peale pahane. See ei toimi hästi. Teiste süüdistamine kogukonnas ei too head," räägivad Paavo ja Ave vaheldumisi üksteist täiendades.

Küsin, mis teemad kogukonnas kõige enam konflikte tekitavad.

„Kõik neid konflikte tekitavad teemad ise on pinnavirvendused. Seal all on tihtipeale ikkagi inimese enda sügavad haavad, mis tulevad kuskilt kaugelt – varasest lapsepõlvest või isegi mõnel eelmisest elust. Need haavad teevad valu ja panevad inimesi üle reageerima. Pealispinnal kipuvad need enamasti olema suhteteemad, rahateemad, võimuteemad," loetleb Paavo kogukonna elus konflikte käivitavaid teemasid ja lisab: „Paratamatult toob kogukond meist välja kõik lihvimist vajavad teemad ja sa kas tegeled nendega või hakkab väga ebamugav ja peab ära minema. Selline vaimne endasse vaatamise huvi on kõigil meil ja selline vaimne huvi on justkui eeltingimus, et saaks üldse kogukonnas elada."

Algusaja helgetest unistustest on seega tänaseks saanud märksa realistlikumad tõdemused, mis on ka mitmed asutajaliikmed Mõisamaalt eemale viinud. „Ma arvan, et see on loogiline protsess, et me tõmbume natuke kokku ja seda nimetatakse grupi arenguprotsessis vaikuse perioodiks, kus sa peale konfliktifaasi vaatad endasse. Sel ajal aktsepteeritakse kõike nii, nagu see parasjagu on. Sellest saab alguse uus loomine ja mõtlemine, kuhu laieneda," võtab Ave hästi kokku selle, mis punktis täna kogukond on. „Me alustame mõnes mõttes uut kogukonda. Me proovime ennast koolitada ja saada veel targemaks, kuidas siis tõesti hästi ja targalt kogukonda teha," ütleb Ave.

See lõik enam kui aasta tagasi ilmunud artiklist jutustab Väikese Jalajälje lugu edasi sellest kohast, kust film lõppes. Kuigi enamik kogukonna asutajaliikmetest täna enam kogukonnas paikselt ei ela, ei tähenda see selle kogukonna lõppu. See lugu jätkub ja loodetavasti positiivses suunas.

Mis Märjamaa rahvas neist arvab?

Muuseas, Sõpruse kino seansil tundsid vaatajad huvi ka selle vastu, kuidas suhestus laiem külakogukond Väikese Jalajälje tegemistega. Režissöör Margit Lillak vastas: "Algul oli suurem uudishimu ja käidi vaatamas, mis seal toimub, et mingi kurioosum, aga mingit konflikti selle ümbritsevaga ei olnud. Keegi käis kuskil talgutel ja Raplamaa teatajas (Raplamaa Sõnumid - toim) ilmusid ka lood. Aga nad olid ikka rahumeelsed, alkoholi ei tarbinud ja sellised patsifistid, ainult üks tantsupidu vist läks käest," jagas Lillak oma arvamust.

Samale küsimusele vastas ka Kristina Paškevicius. "Kogukonna üks oht on jääda liiga kinniseks ja liiga väikeseks. Mina usun, et kogukond peab olema avatud ja sulanduma traditsioonilisse kogukonda. Ma ütlesin koguaeg, et tuleb hoida uksed lahti ja kutsuda kohalikke elanikke sinna külla, teha koos talguid ja käia külaüritustel, et tekiks lõimumine. Aga seda ei tekkinud ja kogukond jäigi kinniseks," arutles Kristina.

Kas see nii ka oli, peaks Märjamaa kohalikult rahvalt uurima.

Kokkuvõttes küsiti, kas kommuuni elu on siis võimalik või ei ole. "Minult ei võtnud see kogemus usku koos loomise ja eksisteerimise võimalikkusesse. Ma olen külastanud kogukondi erinevates kohtades maailmas ja mina olen ikkagi täielikult seda usku, et kogukonnas elamine on võimalik," kinnitas Kristina.

Kuigi film võis näidata vastupidist, olen ka mina veendunud, et tegelikult on selline elu võimalik ning jätkusuutlik. Arvestades maailmas toimuvaid keerulisi protsesse ning järjest ahtamaks jäävaid resursse, on suure tõenäosusega ökokogukonna mudel inimkonna tulevikumudel. Sestap on suurepärane, et leidub pioneere, kes seda mudelit välja töötavad ning on valmis oma kogemusi edasi andma, kui selleks vajadus tekib.

Kas kommuuni elu on siiski võimalik või ei ole? Kaader filmist "Südamering". Foto: Allfilm

■ NÄITUS

"Metapsüühiline Tallinn" tutvustab eesti kuulsaid meediume

Kiek in de Köki kindlustustemuuseumisse kuuluvas Lühikese jala väravatornis võib näha Tallinna Linnamuuseumi näitust "Metapsüühiline Tallinn", mis põhineb 1930. aastatel tegutsenud Eesti Metapsüühilise Seltsi arhiivi materjalidel. Nii näituse kui sellega koos sündinud Teoteatri lavastuse "Hingekihid" peategelasteks on toonased kuulsused, hüpnotisöör Bernhard Johanson ja meedium Mai Kalamees.

Pildil näha osa ekspositsioonist. Laual klaaskuul, laua taga inimesed okultistlikul seansil. Fotod: MARI TAMMAR

Mari Tammar

Mina käisin näitust vaatamas kahel korral. Esimest korda 23. jaanuari õhtul, kui vaatasin sealsamas väravatornis etenduvat lavastust "Hingekihid", millele järgnes näituse kuraatori, ajaloolase Toomas Abilise loeng. Teisel korral pugesin väravatorni aga ühel hallil hommikul, kui peale minu polnud näitusel hingelistki. Kuna näituse üks osa on ka 1994. aastal valminud film "Tallinna kummitusmajad" (Eesti Telefilm), hakkas niiviisi üksi kummituslugude saatel seda näitust vaadates isegi pisut kõhe – on ju seesama Lühikese jala väravatorn üks Tallinna tuntumaid kummitustorne, kus end aeg-ajalt pidavat ilmutama viirastusmunk. Seekord polnud mul au siiski kummitusega kohtuda, ent temaga seotud pärimus ning palju muud põnevat vaatas mulle siiski näituselt vastu.

Nii nagu praegugi on kõikvõimalik spiritualism väga populaarne, oli see ka toona. Näituselt võib lugeda: "1930. aastate alguses oli Tallinnas paranormaalsete nähtuste uurimine moes. Eesti Vabariigi pealinna on sel perioodil nimetatud lausa Põhja-Euroopa okultistide peakorteriks, siin tegutsesid vastavad seltsid ja ühingud, kogunesid ringid ja sõpruskonnad, kes harrastasid spiritismi, toimusid seansid selgeltnägijate ja meediumitega. /--/ 1932.aastal alustas tegutsemist ka Eesti Metapsüühiline Selts. Põhikirja järgi oli seltsi eesmärgiks psüühiliste nähtuste, magnetismi, telepaatia, selgeltnägemise ja ekstaaside uurimine ning sellel alal seansside korraldamine. Seltsis oli ligi 100 liiget, kelle hulgas oli arste, heliloojaid, insenere, sõjaväelasi jt. Seltsi koosolekuid külastasid ka poliitikud, isegi valitsuse liikmed. /--/ Seltsi juhtfiguuriks oli hüpnotisöör Bernhard Johanson, kes tegutses koostöös meediumi Mai Kalamehega."

Just need kaks karismaatilist tegelast pälvivad näitusel kõige enam tähelepanu. Mai Kalamehe näol oli tegemist tagasihoidliku naisega, kes pärit Järvamaalt talupidajate perest. Juba 8aastaselt algasid tal prohvetlikud unenäod, millest ta rääkis vaid oma isale. Vanemana, 30ndates eluaastates, okultset kirjandust lugedes hakkas ta mõistma nooruses nähtud nägemusi ning see viis ta kokku hüpnotisöör Bernhard Johansoniga. Sellel keerulise elusaatusega mehel oli aga lisaks hüpnotisööri oskusele ka hea ärivaist ning nii rakendas ta Mai Kalamehe võimed enda heaks tööle. Väidetavalt olnud Kalamees Johansoni mõju all, kes sundis naist palehigis tööd tegema. Kokku toimunud nende koostöös ligi 7000 seanssi, mis tegi Kalamehest küll tuntud meediumi, ent kurnas samas ka rängalt tema tervist. Lõpuks õnnestus naisel siiski mehe mõju alt vabaneda ning ta põgenes Saksamaale.

Nende mõlema elusaatusest ning Kalamehe nähtud nägemustest (mis on hoolikalt protokollitud) on kokku pandud ka Teoteatri lavastus "Hingekihid". Kõnealustes rollides astuvad üles näitlejad Erik Rüütel ning Jane Meresmaa-Roos. Muuhulgas saab kuulda seda, mida kanaldas meedium Pirita kloostri varemete ning sellesama Lühikese jala viirastusmunga kohta.

Kokkuvõttes paneb näitus ühes etendusega imestama selle üle, kui tugevat tõmmet tunneb inimloomus salapärase, meist ülevama ja kõrgema ja ka teisel pool asuva vastu ning see pole ajas muutunud. Alati on leidunud neid, kes tunnevad nende teemade vastu huvi ja kellel on võimeid seda uudishimu rahuldada. Ent nii nagu siis, on see ka täna muuhulgas suur äri.

■ FILM

"Maria paradiis"- kas ikka paradiis? Kelle jaoks paradiis?

Huvitava kokkusattumusena oli paralleelselt "Metapsüühilise Tallinna" näitusega jaanuaris Eesti kinodes ka soomlaste mängufilm „Maria paradiis", mis samuti tõsielule tuginedes jutustas karismaatilisest nägemusi saavast naisest, Maria Åkerblomist ja tema rajatud kristlikust ususektist, mis tegutses 1920ndatel Helsingi lähistel asuvas Toivola häärberis.

Kadri Tammar

Film esilinastus Eestis 7. jaanuaril ja seda oli võimalik näha ka Raplamaa kinodes. Kui üldjuhul ei pälvi Soome filmid Eesti meedias suurt tähelepanu, siis „Maria paradiis" sai meedikajastuse osaliseks juba enne linastumist. Nimelt filmiti märkimisväärne osa Viljandimaal Olustveres, mille loss on filmi keskne tegevuspaik. Filmis võis kohata ka mitmeid Eesti näitlejaid, nagu näiteks Rein Oja, Ott Aardamit ja Katariina Tamme. Ka filmi loojate seas on mitmeid eestlasi, eesotsas Raplamaa juurtega kaasprodutsendi Evelin Soosaar-Penttiläga.

Üsna usuleiged eestlased tõi kinosaalidesse ilmselt filmi intrigeeriv teema. Tegevus toimub 1920. aastate Soomes, kus karismaatilise Maria Åkerblomi rajatud kristlik ususekt rahva seas vastakat tähelepanu köidab. Film on suuresti ühe inimese, orvuna sekti sattunud noore naise Salome pilguheit sissepoole suunatud inimrühma argiellu. Tõsi, tavapärasest argisest elust on ususekti tegevus muidugi kaugel. Kogukonna elu ei ole harmooniline, üksteist kontrollitakse ja karistatakse, samuti valitseb hierarhia ja õhus on hirm. Ent Salome on neiuks sirgunud sektikaaslaste, iseäranis selle juhi Maria tugeva mõju all ja usub siiralt koguduse peagi tõotatud maale jõudmisesse. Filmi jooksul pannakse noore naise usk aga tõsiselt proovile.

Filmi tugevus on kahtlemata kaunis visuaalne teostus. Kaadrid on lummavad ja peaasjalikult helged. Kuna filmi tegevus toimus suvisel ajal, lisas looduse rohetamine kaadritele omajagu värskust. Ka sisu poolest tõsisemad hetked olid esitatud nauditava iluga. Eestlastele tuttav Olustvere loss andis filmile ühtaegu elegantsi kui ka süngust.

Filmitegijad on suutnud luua maailma, mis viib meid kahtlusteta möödunud sajandi esimesse poolde. Eriti nauditavad olid filmilõigud, mis piilusid sõna otseses mõttes sisse sektijuhi Maria kappi ja peeglilauale. Luksus, milles usujuht Maria elas, oli detailselt välja toodud. See tegi silmale pai ja kõnetas ka sisuliselt - filmis joonistus selgelt välja kinnise grupi sisene hierarhia.

Filmis jooksis paralleelselt mitu sündmuste liini ja see muutis vähemalt esialgu linaloo lihtsalt vaadatavaks. Loomulikult oli ka pikki ja mõtlikke kaadreid, kuid mitte häirivalt palju. Kahjuks jäi filmi lõppedes sisse tunne, et tekkinud on rohkem küsimusi kui saadud vastuseid. Mitmed süžeeliinid jäid minu hinnangul lõpetamata. Kuigi kinost lahkudes on nähtu üle tore arutlema jääda, oli sel korral segadust tavalisest rohkem. Näiteks lootsin ma saada rohkem arusaamist põhjustest, mis oli niivõrd erinevad inimesed ususekti toonud. Teisalt jäi kripeldama asjaolu, et mitmed filmisündmused, eriti linateose lõpus, olid etteaimatavad. Kokkuvõttes mõjus „Maria paradiis" intrigeerivalt. Tegu on kauni filmiga, mis räägib inimestest ja inimloomusest. Soovi korral leiaks iga vaataja midagi endast ja suudaks ühe või teise tegelasega veidigi samastuda. Film jättis lahtisi otsi, mis laseb vaataja fantaasial lennata ja kodus tulistesse vaidlustessegi laskuda. Minuga nii juhtus. See, kuivõrd ja kelle jaoks oli filmi keskmes olnud ususekt paradiis, on üks vaataja otsustada jäetud küsimus.

Filmi peaosalised Satu-Tuuli Karhu ja Pihla Viitala. Foto: stellar.ee

Küllo Arjakase esinemisoskusest, Tartu rahust ja õhus olevatest küsimustest

Läinud reedel pandi Rapla keskraamatukogus punkt kolm aastat väldanud Eesti Vabariigi sajanda sünniaastapäeva tähistamisele.

Tõnis Tõnisson

Raamatukogu kultuurikorralduse spetsialist Age Tekku andis mõista, et kuna Raplas ühtegi muud päevakohast ettevõtmist polnud kavandatud, võttis raamatukogu selle kohustuse vabatahtlikult enda peale.

Külla paluti ajaloolane Küllo Arjakas, kes on keskendunud lähiajaloole, muu hulgas Eesti kui riigi sünni- ja arenguloole. Loengu teemaks lepiti „100 aastat Tartu rahust, koos eel- ja järellooga". See sobis, sest Tartu rahust said paljud arengud alguse, pealegi tähistasime just suurejooneliselt lepingu allkirjastamise sajandat tähtpäeva. Poolteist tundi loenguaega kadus peaaegu märkamatult eel- ja kõrvallugusid harutades, nii et rahulepingu enda ja järgnenuga ei jõutudki tegelda.

Ega tolle vana dokumendi sisu tegelikult tänapäeva inimest väga kõnetagi, hoopis põnevam ja ka mitmetähenduslikum on kõik see, mis läbirääkimisi ümbritses. Või mida väga uut sealgi meie jaoks enam on – oleme ju viimased kolmkümmend aastat pidevalt tollest rahust ja lepingust rääkinud, võiks mõni siinkohal öelda. Aga Küllo Arjakal on kogu aeg midagi varuks. Ta on atraktiivne esineja, kes saab auditooriumi kerge vaevaga kontrolli alla ja hoiab seda siis kuni loengu lõpuni peos.

Nii oli see Raplaski. Esineja puistas vasakule ja paremale värvikaid pisidetaile, mis iseloomustasid delegatsioonide olulisemaid persoone ja avasid värvikalt kõneluste tausta, tuues välja ka selle, mis esmapilgul ehk väheoluline, kuid kokkuvõttes võib olla määrav.

Vahel ei peagi esineja loengu käigus mingite ootamatute avastustega lagedale tulema, eriti kui kuulajaskonnast on näha, et teemaga on omal käel tegeldud ja kõike ei pea Ast ja Bst alustades lahti võtma ning selgitama. Teadja publiku ees esinedes ongi parem, kui dotseerivat loengustiili asendab elav vestlus. Antud juhul oli see küll, tuleb tunnistada, üsna ühepoolne, sest teine pool ei leidnud lihtsalt ühtegi praokest, mis võimaldanuks sekkuda – nii intensiivne oli materjali esitamine. Kuid vahel võib elav keskustelu ka nii välja näha, et rääkida lastaksegi ainul ühel, keda teatakse asjadega paremini kursis olevat, ja osaletakse vaid tähelepaneliku ning tänuliku kuulaja positsioonilt, kellele on jäetud võimalus teatud üldtuntud seikade puhul aktiivselt kaasa noogutada või mõnel juhul üllatust üles näidates vaikselt omaette ümiseda.

Ajaloolane Küllo Arjakas pidas loengu Tartu rahust. Foto: SIIM SOLMAN

Arjakas valdab hästi oskust muuta loengule tulnu aktiivseks kuulajaks, kes esinemise lõppedes kuuldut kohe unustada ei saa. Eriti kui loengupidaja jätab õhku küsimused, millele tuleb iseseisvalt vastuseid otsida. Nagu seegi kord. Näiteks see, kas tõesti võib tõsi olla, et väga suur osa nendest, kes Tartu rahulepingust hästi palju ja valjusti räägivad, ei ole tegelikult lepingu teksti mitte kunagi lõpuni lugenud? Kui nad oleksid lugenud, siis peaksid nad küsima, kuidas suhtuda lepingusse, mille punktidest enamus on tänase päevani täitmata?

Õhku jäetud küsimärgid tekitavad aina uusi küsimusi. Näiteks kui äkki tõesti peaks juhtuma, et teine pool annabki meie karmidele nõudmistele järele ja ütleb, et olgu, võtke Narva jõe tagant need alad, mis piirilepingu järgi teile määrati. Mis siis saab? Kust me võtame haldussuutlikkuse nende alade hõlvamiseks, kui praegu Ida-Viru, Põlva ja Valgagi probleeme tekitavad? Mida teha nende inimestega, kes noil aladel mitmendat põlve elavad? Kas anda neile kohe kodakondsus ja lubada Riigikogu valima või käituda kuidagi teistmoodi? Kuidas kooliharidust korraldada? Mida arvata nendest, kes ütlevad, et tegelikult ei olnud leping bolševistliku Venemaaga ja sellest tulenenud valgekaartliku Loodearmee desarmeerimine üldse moraalne? Jne, jne.

Aga neid küsimusi ei esitanud Küllo Arjakas. Need tekkisid hiljem, kui mõtted riigi lätete juurest tänapäeva jõudsid. Kui keegi tahab nüüd täpsemalt teada, mida Küllo Arjakas 14. veebruaril Rapla keskraamatukogus rääkis, siis võiks ette võtta 7. veebruari Sirbi vahel olnud Diplomaatia selle aasta esimese numbri. Lk 9 on Küllo Arjakase artikkel „Kuidas jõuti Tartu rahulepinguni?", mis on 14. veebruaril räägitu hea konspekt.

Ajarännak Kohila moodi

Käesolev aasta on Kohila kooli jaoks väga oluline, nimelt möödus 150 aastat kooli rajamisest. Samuti on see terve Eesti jaoks oluline, sest möödus 100 aastat Tartu rahulepingu sõlmimisest. Et neid mõlemaid sündmusi väärikalt tähistada ning tervikuks ühendada, valisime ajarännaku läbiviimise.

Nele Aus, Ene Holsting
ajalooõpetajad, ajarännakul osalejad

Ajarändurid (vasakult): Marta Malva, Mihkel Juhkam, Daniel Leonardo Rodgers, Enrico Pent, Roomet Tulk, Kea Kristiin Laanmets, Lisete Liiker, Deivid Dorch, Ott Kaarel Ojala, Georg Ader. Foto: erakogu

Ajarännaku idee võimaldab õpilasel paremini sisse elada mingi ajaloolise sündmuse olustikku, mõttemaailma, võimaldab siduda tervikuks erinevad faktid, mis muidu ei pruugi tekitada tervikut. Toimub nagu ajaloo sisse minemise protsess. Ajaloolised seigad saavad omamoodi elu sisse ja suurendavad õpilaste empaatiat, kaasatundmise võimet ja ka austust inimeste vastu, kes on olnud osakeseks meie ajaloost.

Tegime ajarännakut Kohila moodi, see tähendab lavastasime Kohila ajalugu ja sidusime selle ajas rändamisega. Eesmärk oli jõuda aastasse 1920, Tartu rahu aega. Tervikuks sidusime kõik laste ajastutruude mängude ja ajaloolise videoga.

Ajarännaku esimeses pildis oli situatsioon, kuidas lapsed tahtsid õppida, kuid kooli ei olnud, kuigi oli olemas riigipoolne korraldus, mis kohustas kooli asutama iga küla, kus oli üle 300 elaniku. Teises pildis palus vallatalitaja Kohila mõisahärralt Karl von Luederilt luba kasutada mõnda mõisatöölise tuba, et alustada koolitööd. Probleemiks oligi ruumide puudumine, mis ei võimaldanud kooliga alustada. Kolmanda pildi alguses said õpilased rõõmusõnumi, et Urgemäel saab kohe valmis päris oma koolimaja. Arhiiviandmetel alustas Kohila kool tõepoolest tööd 1870. aastal Kohila mõisa kärneri toas ning päris oma koolimaja saadi 1871. aastal.

Seejärel rändasime ajas 50 aastat edasi ja jõudsime aastasse 1920. Tegevuspaigaks oli nüüdseks juba eakas Urge koolimaja ning räägiti sellest, et vana maja ei mahuta enam kõiki õpilasi. Tõepoolest, valukohaks oli saanud taas ruumikitsikus, klassid asusid sellel ajal kolmes kohas ja need olid ülerahvastatud. Kooli külastasid härrased maakonna koolivalitsusest ja kõrgemast pedagoogikanõukogust ning andsid oma toetuse Tohisoo mõisa rekvireerimise ja kooli käsutusse andmise plaanile. Ajaloost teame, et Tohisoo mõisas alustas kool tööd siiski alles 1923. aastal.

Loomulikult ei räägitud 1920. aasta 3. veebruaril vaid haridusest. Õhtuhämaruses astus sisse Urge koolist mööda sõitnud ja tulesid märganud Kohila vallavanem, tuues näha värsket ajalehte Tartu rahulepinguga. Selle üle rõõmustasid kõik ajarändurid ja kuulasid etteloetuna kõige olulisemat lõiku Tartu rahulepingu tekstist.

Kuna paljudel oli ajarännak loov- või projektitöö, oli vaja rohkem osaleda kogu protsessis kui olla lihtsalt näitleja. Õpilaste koostöövõimekus paranes, sest koos tegutsesid 8., 10. ja 11. klasside õpilased.

Ajarännaku tegijate sõnul oli vahva ajarännakule eelnev protsess, sundimatu õhkkond proovides, väike situatsioonikoomika ja võimalus ise osaleda lavastusprotsessis oma ettepanekutega. Õpilased, kellel oli eelnevalt olnud esinemiskartus, said hirmust üle, sest üksteisele jagati pidevalt positiivset ja abistavat tagasisidet ning lõplikuks esinemiseks ei olnud kellelgi eriti "närvi sees".

Mis tegi aga ajarännaku kõige nauditavamaks, oli see, et iga osavõtja võttis tegevust kogu südame ja hingega. Mõeldi end võimalikult täpselt sellesse aastasse ja eluollu, ehk prooviti pealtvaatajatele jätta mulje, et neid ümbritsebki tolle aja elu.

Esinemisejärgselt olid emotsioonid vaid positiivsed, igaühel oli jagada midagi, mis oli jagamist väärt. Tekkis lausa mulje, et ajalooliste teemade õppetöö võiks toimuda aeg-ajalt näidendite abil. Saades tagasisidet põhikooli õpilastelt, kes olid publikuks, omandasid õpilased tarkused ja teadmised mitu korda efektiivsemalt. Tekkis tervikpilt nii kooli algusaastatest, videofilmi kaudu Vabadussõjast ja Tartu rahule eelnenud ajast.

Suurepärase terviku lõid ka koolilaste mängud erinevate piltide vahel ja ajastule sobiv muusika. Tuleb välja, et õpilastele õpitu paremaks meeldejäämiseks on faktidele juurde vaja rohkem emotsioone - just nagu ajarännak seda tegi. Võib isegi öelda, et niimoodi suureneb huvi ajalooliste teemade vastu laiemalt, tekivad seosed oma kodukandi ajaloo ja Euroopa ajaloo vahel ning protsess tõstab motivatsiooni õppida kodukandi koolis.

Kunstiõpetus on aluseks targale ja tasakaalukale ühiskonnale

Märjamaa valla raamatukogu lasteosakonnas on vähemalt märtsi keskpaigani vaatamiseks üleval Kehtna kunstide kooli korraldatud konkursi "Oma silmaga 2019" valiknäitus.

Helerin Väronen

Märjamaa valla raamatukogu lasteosakonnas saab imetleda konkursi "Oma silmaga 2019" valiknäitust. Foto: SIIM SOLMAN

Samuti on osa konkursitöödest üleval Alu raamatukogus, kuna seekord oli konkursil osalejaid niivõrd palju, et kõik tööd ei mahtunud ühte kohta ära.

Aastateemaks oli seekord „Minu hinge loom". Valminud tööd tõlgendasid loomamaailma ja inimühiskonna kokkupuutepunkte või kujutasid loomi, kes lastele hingelähedased. Konkursi eesmärk on innustada lapsi kunstiga tegelema ja tunnustada andekate laste ja noorte kunstialast tegevust.

Kui muidu on konkursist osavõtjaid olnud 200 ringis, siis eelmisel aastal küündis see arv peaaegu kolmesajani. Sel õppeaastal on „Oma silmaga 2019" näitus olnud üleval veel Kehtna kunstide koolis. Kehtna kunstide kooli direktor Anne Ummalas ei ole saanud otsest tagasisidet näitusepaikadest, kuid inimesed, kes on "Oma silmaga" näitusi näinud, on neid alati kiitnud. "Tegu on ju kogu maakonda hõlmava näitusega ja nii kunstikoolide kui ka üldhariduskoolide laste töid on näha. Osavõtt on alati väga suur ja valiku tegemine väga raske. Lapsed on väga andekad ja vabad joonistajad-maalijad. Alati on teemad väga nutikalt lahendatud ja toredasti teostatud," lisas Anne Ummalas.

Sel aastal tuleb "Oma silmaga" konkurss juba 18. korda. Töid oodatakse 10. märtsiks Kehtna kunstide kooli ja seekordseks teemaks on "Ajaränd, ajamäng". Teema ei ole küll kergete killast, kuid seda vahvamaid töid on ilmselt oodata.

Lisaks iga vanuserühma parimatele antakse konkursil välja palju eriauhindu, mis on mõeldud noorte kunstihuviliste innustamiseks. Anne sõnul on võitjad ja eriauhindade saajad päris tihti lapsed, kes ei õpi kunstikoolis. "See ongi just tore, et nutikaid lahendusi ja tehnikate kasutamist on just põhikoolilaste töödelt näha ja seda on žürii ka tunnustanud. Antakse välja ka huumori preemia. Selle on näiteks ühel aastal saanud pastakaga joonistatud siga, mis oli väga lahe töö. Samuti võiks ju arvata, et konkursi peavõit läheb kõige vanematele, aga tihti saab peavõidu hoopis väga hea ideega ja nutikas väikese lapse töö, nagu eelmiselgi aastal juhtus," sõnas Anne, viidates Eliise Võigemasti tööle "Kui ma oleksin jänes, saaksin endale lubada laiskust".

Anne on eriti tänulik kõikidele õpetajatel, kes lapsi juhendavad, olles loovad ja süstides seda ka lastesse. "Kunstimaailm on ju täiesti võrratu ja tohutu maailm ning õpetaja ongi seal teenäitaja lapsele. Ega igasse nurka koos õpetajaga jõuagi, nii et õpetaja peabki andma lapsele julguse ja uudishimu, et neisse nurkadesse ise vaadata ja ise järele proovida. Alati ei pea kunstiõpingutest välja kasvama kunstnik. Ka kultuurne ja mõistlik kunstinautija on meie Eesti riigile väga vajalik. Kui meie lapsed õpiksid ja teeksid rohkem kunsti, oleks kindlasti igas eluvaldkonnas rahumeelseid ja loovaid, mõistlikke ja enesega tasakaalus olevaid kodanikke. Neil on analüüsivõime ja nad on ümbritseva osas sallivad, samas ka hoolivad. Kunstiõpetamine on kindlasti aluseks targale ja tasakaalukale ühiskonnale, sest just neid väärtusi loob iga kunstiõpetaja nii tavakooli kunstiõpetuse tunnis kui ka kunstikoolis," rääkis Anne Ummalas kunstiõpetuse tähtsusest.

Flirt eesti kirjandusklassikaga

Eesti algupärand – kelmikas flirt eesti kirjandusklassikaga ehk Urmas Lennuki kirjutatud ja lavastatud „Ükssarvikute farm" jõuab Märjamaa rahvamajas publiku ette kolmapäeval, 26. veebruaril kell 19.

Lavastuses „Ükssarvikute farm" saavad kokku kaks lugu. Eluga ummikusse jooksnud kirjanik Heldur kohtab vanaema juurde kolides seal kolme tuntud naiskirjandustegelast – Tammsaare Tiinat, Mäeküla Marit ja Raja Teelet. Hakkajad naised ei ole rahul sellega, et nad on kirjanduslukku kinni jäänud ning sooviksid nüüd raamatukaante vahelt välja pääseda. Pealegi on neil endil hoopis selgem visioon sellest, milline peaks nende elusaatus olema. Ehk saab neid aidata kirjanik Heldur, et muuhulgas tuntud romaanidele uued lõpud kirjutada?

Urmas Lennuk oskab muhedalt ja väikese vindi peale keerates näidata, et klassika ei ole ei tolmune ega igav ning on asunud fantaasiarikkalt meile teadatuntud tegelastega mängima. Lavastus pakub rohkelt inimlikku äratundmist ja näitab mõnusa huumoriga seda, et teinekord on meil kõik see, millest unistada, tegelikult juba olemas. Mängivad Peeter Rästas, Helgi Annast, Liisa Aibel, Silja Miks ja Anneli Rahkema.

Hetk etendusest „Ükssarvikute farm". Foto: ALAN PROOSA

Jäta eelarvamused ja tule Pimekohtingule!

Kes ei ihkaks enda kõrvale seda ainsat ja õiget! Aga kui elu pole sind veel unistuste kaasaga kokku viinud, jääb üle riskida pimekohtinguga.

Pimekohting on nagu Vene rulett, kus võid kaotada elu, või hoopis võidukas bingomäng, mis teeb sind hoobilt rikkaks. Ial ei tea, kas kokkulepitud kohas ja kokkulepitud ajal ootab sind tütar või ema. Kui asi kapitaalselt kihva keerab, trehvad unistuste printsi asemel hoopis oma eksabikaasat. Samas võid komistada *jackpot*ile – sent surmale võlgu miljonäri näol, kelle varandusele saad ilma suurema vaevata käpa peale panna. Pimekohtingus leiab tapvat riski ja joovastavat seiklust – see on meie ajastu olulisim sotsiaalne innovatsioon. Seepärast visake telefonid käest ja sulgege Facebook, sest tänapäeva suurim väljakutse on humoorikas „Pimekohting"! Seda nägemata pole teil enam pisimatki lootust õnnelikuks paarisuhteks! Kaks näitlejat – Marika Korolev ja Henrik Normann – vahetavad käigupealt kostüüme ja parukaid ning astuvad üles kaheteistkümnes värvikas rollis.

Teksti autor on Ivo Parbus, lavastaja Rednar Annus ja kunstnik Riina Andresen. Varem ülimenukalt Kuimetsas, Raplas ja Märjamaal etendunud „Pimekohtingut" mängitakse **nüüd viimast korda Raplamaal: 21.02 kell 19 Järvakandi kultuurihallis.**

Džässiõhtu tõi a la Rapla restorani üle üheksakümne külastaja

Džässiõhtu A la Rapla restoranis. Foto: SIIM JÕGIS

Džässmuusika eeldab intensiivset kuulamist, nõuab keskendumist ning pakub vastutasuks erilist helilist naudingut. Selles võisid veenduda kõik, kes osalesid laupäeval, 15. veebruaril restoranis a la Rapla toimunud kontsertil RestoJazz 2.

Siim Jõgis

Seeria teine kontsert RestoJazz 2 meelitas laupäeva õhtul kokku ligikaudu üheksakümmend külalist. Lauad olid broneeritud juba mitu nädalat varem. A la Rapla vedaja Kenneth Koosma rääkis, et oli nii uusi külastajaid kui neid, kes käisid esimesel RestoJazzi kontserdil, mis toimus novembris. Seekord oli esinejaks kvintett Öötöö koosseisus Allan Järve trompetil, Danel Aljo saksofonil, Raun Juurikas klahvpillidel, Raimond Mägi kontrabassil ja Toomas Rull trummidel. Tegemist on muusikalise kooslusega, kes on koos tegutsenud aasta, alates eelmise aasta märtsist.

Toomas Rulli jaoks oli tegemist teise esinemisega restoranis a la Rapla, sest koos rootslase Rickard Malmsteniga esines ta ka esimesel RestoJazzil. Rull on sündinud Raplas ning elanud peale seda viis aastat Kaius, kuid tihedamat sidet pole siinse piirkonnaga olnud. Nüüd on ta käinud lühikese aja jooksul kaks korda esinemas. Kvinteti Öötöö muusika on suuresti Toomas Rulli looming. Laupäeval kõlasid muusikapalad tema albumitelt „Eesti hääled“, „Eesti hääled 2“, „Tom-Tomm“ ja „Quotes“. „Kõik see on öötöö looming. Kui majas saabub vaikus ja kõik lähevad magama, siis tekib rahu ja saab muusikaga tegeleda. Ma naudin seda,“ rääkis Rull. Ja loomulikult tuleneb sellest ka kollektiivi nimi Öötöö. Rull selgitas, et muusikud ongi öötöölised – hilja õhtul on kontsert ja koju jõuadki alles hommikul. Taolises formaadis esinemisi nagu laupäeva õhtul tuleb kvintett Öötööl ette harva. Seni suurim ülesastumine oli kvintetil 2019. aasta Vanalinnapäevadel Tallinnas, kui Raekoja platsil anti suur soolokontsert.

„Ülejäänud esinemised on meil olnud klubiformaadis. Teoorias me alles viimistleme oma kava, et minna ühel päeval stuudiosse ja see lindistada. Kõigepealt mängime muusika käepäraseks ja alles siis lähme stuudiosse. Aga album on meil tulemas küll,“ rääkis Rull. Ehkki tegemist on instrumentaalansambliga, ei ole nende muusika mõeldud vestluse kõrvale kuulamiseks ega tantsuks, vaid kuulamiseks ja nautimiseks.

RestoJazzil sai selle ühendada maitsvate söökide ja jookidega ning selles kogu ettevõtmise võlu ja erakordsus seisnebki.

Järjepidevus

RestoJazz toimus väga mugavalt sõbrapäeva nädalavahetusel. Kenneth Koosma rääkis, et see oli juhuslik kokkulangemine. Kui ta oleks tahtnud korraldada sõbrapäeva jazzi, oleks saanud selle teha ka üks õhtu varem, n-ö õigel päeval ehk 14. veebruaril. Võrreldes esimese RestoJazzi kontsertiga suuri muudatusi korraldajad ei plaaninud. Ainuke asi, mille Koosma välja tõi, oli see, et esimesel korral ei jõudnud toidud nii kiiresti lauda, kui oleks võinud. Seekord muudeti töökorraldust sujuvamaks ning see toimis. „Esimesel korral olid kõik eeldused olemas, et sellest võiks saada katastroof, aga õnneks vedasime välja,“ rääkis Koosma.

Ühte väikest muudatust võisid külastajad veel silmata. Nimelt kaunistavad nüüd a la Rapla restorani seinu kaks suurt pilti esimesest kontserdist. Koosma avaldas lootust, et neid tuleb sinna juurde. Kõik see on aidanud luua restorani ümber džässmuusika aura või isegi identiteedi. Miks just džäss? „Selle ma avastasin enda jaoks juhuslikult, et džäss sobib kõige paremini restoranimuusikaks.

Ma ei oska öelda, milline muusika võiks sinna veel paremini sobida,“ rääkis Koosma. Nüüd võib öelda, et tekkinud on teatav järjepidevus.

Kaks džässmuusika kontserti on a la Raplas toimunud ning see paneb küsima, kas tuleb ka kolmas? Koosma sõnul on see plaanis ja kui kõik õnnestub plaanide kohaselt, siis peaks kolmas kontsert toimuma maikuus. Praeguse kava järgi loodab ta ühe RestoJazzi õhtu korraldada igas kvartalis. Kas see ka õnnestub, seda näitab aeg. Praegu tundub, et kliendid on sellise ürituse ja formaadi vastu võtnud, leiab Koosma. See annab enesekindlust ja entusiasmi korraldajatele RestoJazziga jätkata.

Kenneth Koosmale endale meeldib kuulata ennekõike *progressive rock*-muusikat. Kodus ta enda sõnul džässi eriti ei kuula, kuid kontsertidel on käinud.

Mõte tuua džäss restorani tuli tal siis, kui ta Võsul restorani pidas. Üsna juhuslikult tegelikult. „Kontsert oli pooleli ja nägime, et eemalt tulevad äikesepilved. Võtsime kiiresti otsuse vastu – tuleb mis tuleb, aga me pressime rahva restoraniruumidesse. Ja seal selgus, et taoline formaat toimib,“ kõneles Koosma.

Kui rääkida veel laupäevasest kontserdist, siis jäi silma, et tantsimiseks seal ruumi ei jagunud. See oli taotluslik. „Džässmuusika on üsna intensiivne. Kontserdi idee on hea söögi ja joogi kõrvale nautida nii muusikat kui vaatemängu. Kui trummar või klahvpillimängija oma soolot teeb, siis seda on põnev visuaalset jälgida. Kui lähed tantsima, siis jääb see nägemata,“ rääkis Koosma.

Juristi nõuanne

Õppepuhkusesoovist teatamine tuleks reguleerida sisekorraeeskirjaga

Lugeja küsib: Tegime ettevõttes puhkuse ajakava. Paar töötajat märkisid sinna ka õppepuhkuse. Tavaliselt oleme töötajad lubanud õppepuhkusele siis, kui neil on vaja ehk mingeid etteteatamise aegu järginud ei ole. Nüüd aga oleme olukorras, kus meil on palju kevadel õppepuhkust kasutada soovijaid ja tuli juurde üks avaldus, kus inimene soovib ülehomsest õppepuhkusele jääda. Nii jääks meil kontor päris tühjaks ja see oleks keeruline olukord. Kas me võime nõuda, et ta teataks puhkusele jäämisest 14 päeva ette?

Vastab Greete Kaar, Tööinspektsiooni nõustamisjurist: Tööandja koostab puhkuse ajakava, kuhu märgib üldjuhul põhipuhkuse. Puhkuse ajakavasse on võimalik märkida ka muud puhkused (nt lapsepuhkus, õppepuhkus).

Kui konkreetse töötaja õppepuhkust ei ole puhkuse ajakavasse märgitud, on tal võimalik esitada tööandjale puhkuseavaldus koos õppeasutuse teatisega. Seaduse järgi peab töötaja puhkuse kasutamisest ette teatama vähemalt 14 kalendripäeva. Samas tuleb antud juhul vaadata ka pooltevahelist praktikat, mille kohaselt ei ole tööandja varem nõudnud, et töötaja puhkusele jäämisest 14 kalendripäeva ette teataks. Kohtupraktika kohaselt ei ole põhjendatud selline tööandja käitumine, kus ühel hetkel ta aktsepteerib (n-ö annab vaikiva nõusoleku) töötaja avaldust kasutada õppepuhkust varem kui 14 kalendripäeva möödudes ning järgmisel korral nõuab töötajalt etteteatamistähtaja järgimist.

Seega antud juhul oleks mõistlik töötajaga läbi rääkida ning saavutada kokkulepe, kas töötajal on võimalik õppepuhkust kasutada hiljem, nt 14 kalendripäeva pärast. Kui töötaja soovib õppepuhkust kasutada varem, ei saa tööandja nõuda 14 kalendripäevast etteteatamist, kuna pooltevaheline praktika on varasemalt olnud teistsugune.

Kui tööandja soovib kehtestada töötajale soodsamaid reegleid (nt märgib ajakavavälise puhkuse kasutamiseks lühema etteteatamise perioodi), siis oleks mõistlik see reguleerida töökorralduse reeglite või sisekorraeeskirjadega. Nii on mõlemale poolele selge, millistel tingimustel puhkuseavaldus esitada tuleb.

Hinnavõrdlus

Peedi-oasalat

Foto. HELERIN VÄRONEN

Helerin Väronen

Kiluvõileibade ja kamavahu kõrvale sobib Eesti Vabariigi sünnipäevalauale kindlasti ka lihtne peedi-oasalat. Ei ole küll peet eestlase toidulaual pikalt olnud, alles 19. sajandil hakati seda siinmail kasvatama. Kuid peeti on nimetatud ka ravimköögiviljaks, nii et see võiks eriti haigusrohketel perioodidel tihedamalt me toidulauale jõuda.

Retseptis antud kogusest jagub kuulele kuni kaheksale sööjale ning see pärineb Nami-Nami toidublogist. Lätis ja Leedus on peedi-oasalat eriti populaarne. Tummisema salati jaoks võib lisada suitsukana või sinki. Lisada võib ka õuna, riivitud juustu või sibulat. Kui eelistad ise ube keeta, siis läheb vaja umbes 5 dl keedetud ube.

Vaja läheb: 200 g 20% hapukoort, 100 g majoneesi, 2 x 400 g purki konservitud punaseid ube, 4 hakitud marineeritud kurki, 400-500 g keedetud peeti (nt Laheotsa), soola ja musta pipart, kaunistuseks hakitud värsket peterselli, murulauku või muud meelepärast.

Tee nii: Loputa ja nõruta keedetud/konservitud oad. Lõika keedetud peedid 1-1,5 cm kuubikuteks või riivi jämedalt. Haki marineeritud kurk. Sega suures kausis hapukoor ja majonees. Lisa oad, kurk ja peet ning sega salat õrnalt läbi. Maitsesta soola-pipraga. Tõsta salat serveerimiskaussi ja kaunista.

	Keedupeet, Laheotsa, 500 g	Punased kidney oad, Bonduelle, 400 g	Hapukoor, Alma, 500 g	Majonees Provansaal Lemmik, 405 g
Maxima	-	1.15	1.15	0.96
Mini-Rimi	-	1.15	0.99	0.99
Meie Toidukaubad	1.35	-	0.85	1.10
Konsum	1.19	1.25	0.99	0.99
Selver	1.69	0.99*/1.29	0.89	0.99

*Hinnad on seisuga 18.02.2020, *soodushind/tavahind*

ŠKODA

VIIMASE
20
AASTA
ENIMMÜÜDUD
MUDEL EESTIS*

OCTAVIA LÕPUMÜÜK.

Kuumakse alates 158 €

Ametlikult volitatud Škoda edasimüüjad Eestis on:

Kogu valiku leiad **kampaania.skoda.ee**

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1, 10621
Telefon: 6808 222 · info@skoda.ee,
auto@skoda.ee · www.skodatallinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070
auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

Moller Auto Pärnu OÜ
Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 447 6200 · parnu@moller.ee
www.mollerautoparnu.skoda.ee

Moller Auto Viru OÜ
Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200
viru@moller.ee
www.mollerautoviru.skoda.ee

ŠKODA Viljandi · Folk Auto OÜ
Viljandi, Tallinna 45, 71008
Telefon: 4355 347 info@folkauto.ee
www.folkauto.ee

ŠKODA Tartu · Aasta Auto AS
Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000
info@aastaauto.ee
www.aastaauto.ee

ŠKODA Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120 info@warmaauto.ee
www.warmaauto.ee

ŠKODA Rakvere · Kindle OÜ
Rakvere, Teliku 2
Telefon: 506 3726
info@skodarakvere.ee
www.skodarakvere.ee

**Allikas: Maanteeamet, 1999-2019 a. Eestis registreeritud uued sõiduautod.*

Fotod: SIIM SOLMAN

Rapla Ralli 2020 juhatab sisse tänavused Eesti meistrivõistlused

Siim Jõgis

Rapla ralli stardini on jäänud kolm kuud, kuid juba praegu tekitab see parajat elevust. 15. ja 16. mail saab Rapla ja Märjamaa valla teedel näha mootorispordi vaatemängu, mida pole siinmail viimased kümme aastat nähtud.

MTÜ GAZ ralliklubi eesotsas peakorraldaja Kaido Viluga (pildil) korraldab tänavuste autospordi Eesti meistrivõistluste esimest etappi, mis kannab nime Rapla Ralli 2020.

Eesti meistrivõistluste kontekstis saab see ralli olema samal pulgal nii Viru ralli, Saaremaa ralli kui tegelikult ka Rally Estoniaga. Raplamaa teedele tulevad hooaja avaetapi paremusjärjestust selgitama loodetavasti parimad Eesti sõitjad. Kaido Vilu rääkis, et osalejate arvu ja koosseisu on praegu raske öelda. Minimaalselt võiks rajale minna 80 sõitjat, aga korraldajad loodavad stardis näha isegi üle saja sõitja.

Ettevalmistustööd kahepäevase võistluse õnnestumiseks on kestnud eelmise aasta suvest. Sellekohased mõtted said Vilu sõnul alguse peale Raplamaa rahvaralli toimumist 2019. aasta suvel. "Siis mulle öeldi, et nüüd peaks suure ralli ära tegema. Algul mõtlesin, et ei taha, aga kuna mu enda hooaeg ralliradadel tehnikaprobleemide tõttu välja ei tulnud, oli teine variant ise ralli korraldada – ehk see tuleb paremini välja," sõnas Vilu naljatledes. Ta lisas, et juba praegu keerlevad mõtted ralli korraldamise ümber igapäevaselt. Loomulikult ei jõua üksinda kõike teha. Kokku tegeleb korraldamisega juba praegu umbes kümmekond inimest.

Tegemist on igal juhul julge ja ambitsioonika ettevõtmisega. "Kõik, kes sellega tegelevad, on autospordis sees. Praegu on korraldamise juures kõige olulisem leida sponsorid ja vajalik raha kokku saada," rääkis Vilu. Ta lisas, et toetajate otsimine käib veel praegugi intensiivselt leidmaks inimesi ja ettevõtjaid, kes oleksid valmis ralli toimumisele õla alla panema. Korraldajate visioon on tegelikult suuremgi – et Rapla ralli kujuneks traditsiooniks ning oleks iga-aastaselt üks osa Eesti meistrivõistlustest. Tegelikult pidi hooaja avaetapp olema Aluksne lumeralli veebruaris, aga lumepuuduse tõttu jäi see ära.

Sada kilomeetrit

Rapla ralli 2020 saab alguse reedel, 15. mail. Avapauk antakse Rapla kesklinnas, keskväljaku kõrval. Reede õhtul toimub neli kiiruskatset ja laupäevaks jäävad ülejäänud kaheksa katset. Vilu kiitis koostööd Rapla vallaga, mis on sujunud kenasti. "Õigeid teid on raske leida, sest ega kõik inimesed ole ralli pooldajad. Õnneks saime vallaga kenasti kokkuleppele. Meie töö on peale rallit teed korda seada ja taastada. Vastutus on suur," rääkis Vilu.

Osa kiiruskatseid toimuvad Rapla valla ja teised Märjamaa valla territooriumil. Siiski ei ole veel Märjamaa valla juhtidega kõik teed sajaprotsendiliselt kokku lepitud. "Selle teeme lähipäevil ära," lubas Vilu. Kindlasti saab Rapla ralli olema suur sündmus mõlema valla jaoks. Oletatavasti toob see raja äärde rohkem kui paar tuhat pealtvaatajat. Täpset numbrit on praegu veel keeruline prognoosida. Sealjuures on kiiruskatsete jälgimine pealtvaatajatele tasuta.

Rallikatseid on kokku ligikaudu saja kilomeetri jagu. Kõik kiiruskatsed sõidetakse läbi kaks korda ning enamasti kulgevad need kruusateedel, kuid ette tuleb ka asfaldilõike. Raplas sees toimub samuti linnakatse. "Suhteliselt kompaktne ralli tuleb, vähe on ülesõite ja *service*-plats asub vana autobaasi territooriumil. Enn Kasari tuli meile vastu ja lubas oma platsi kasutada. Muidu oleks tulnud see teha Purkusse ja see oleks liiga pikk sõitmine," rääkis Vilu. Ta lisas, et suure töö oli valmis enda peale võtma Landhe Trade OÜ eesotsas Allan Ringoga, kes toetab teede hööveldamisega.

Veoautod

Ka logistiliselt saab tegu olema suure ettevõtmisega. Mõlemal võistluspäeval on väljas kuuskümmend turvatöötajat, päästeameti autosid peab olema kolm ja sama palju ka kiirabisid. Lisaks muidugi veel kohtunikud, ajavõtjad ja rajahooldajad. Vilu avaldas lootust, et kohal on kõik Eesti parimad sõitjad ning samuti loodab ta stardis näha noori tegijaid.

Kaido Vilu

Õhus on võimalus, et juba esimesel korral võtab Rapla ralli rahvusvahelised mõõtmed. Ladaklassis on praeguse seisuga tulemas sõitjaid nii Leedust kui Venemaalt. Võibolla ka Lätist. Kavas on kõik võistlusklassid ja nende seas ka WRC, R5, R2 ja veoautod. Ideaalse stsenaariumi järgi võiks starti minna lausa paarkümmend veoautot. Selles võistlusklassis on pidevalt olnud esiotsas just Raplamaa sõitjad. Nüüd avaneb kohalikul publikul loodetavasti võimalus neid oma silmaga ka "kodukamaral" võistlemas näha. "Raplamaal on veoautode klass väga tugev. Nad võiksid kõik välja tulla," pakkus Vilu.

Majutus

Kaido Vilul on praegu raske puhkehetke leida. Samaaegselt juhib ta oma ettevõtet Kaivi Trans OÜ ning valmistab ette ralli toimumist. Töö käib selle nimel iga päev. Kas või natukene. "Alles täna hommikul arutasime ohutuse asjad üle," sõnas ta. 26. veebruariks on planeeritud kohtumine Rapla valla töötajatega, kui vaadatakse kiiruskatsete toimumine kindluse mõttes veel kord üle.

Mis puudutab pealtvaatajaid, siis ühe võimaliku kitsaskohana tõi Vilu välja majutuskohtade vähesuse. Juba on räägitud Rapla ja Kehtna õpilaskodudega, kas nemad oleksid valmis ralli ajal majutusteenust pakkuma.

Kui kitsikus väga näpistama hakkab, siis ei ole ka pealinn ületamatult kaugel. "Kui ise rallidel käime, siis pole see kuuskümmend kilomeetrit üldse midagi sõita," rääkis Vilu. Muide, ta ise osaleb samuti rallidel võistlejana. Plaanis on ka tänavu kahel etapil osaleda, kuid kindlasti mitte Rapla Rallil. Seal tuleb pilku peal hoida peakorraldajana. "Ma tahangi esimese ralli mööda lasta, et pinge maha saada, ja siis löön kaasa. Saaremaa on ahvatlev," rääkis ta.

Milline võistlusklass kujuneb kõige põnevamaks? "Kõik," kõlab Vilu resoluutne vastus. "Raplas on küll üritusi palju, aga mootoritega seoses on neid vähe. Nüüd tuleb üks juurde," lisas ta. Juba praeguseks on see sündmus tekitanud parajalt elevust. Näiteks ütleb kiire pilk sotsiaalmeediasse, et Rapla ralli 2020 Facebooki lehel on märkinud ennast huvilisteks rohkem kui 1500 kasutajat.

KOOLISPORT

Maakonna meistrivõistlused korvpallis jõudsid kolmanda vooruni

Madis Pärn

Laupäeval, 15. veebruaril jätkusid Stipend Raplamaa korvpallimeistrivõistlused kolmanda vooru mängudega Alu spordihoones.

Esimeses mängus tulid väljakule kindlasti meistrivõistluste kaks medalisoosikut BC Rapla ESPAK ja Ruudus Ehitus Kohilast. Ärevust tundis enne mängu BC Rapla meeskond, kui kohal oli ainult algviisiku jagu mehi ja nii mängiti lõpuni. Kohila haaras koheselt initsiatiivi, kuid suurt eduseisu ei saavutatud, esimene poolaeg võideti 40:36. Kolmas veerand oli juba Kohila käes, eks vastased hakkasid juba väsima. Pidevalt oldi kümnepunktilises edus, kuid enne mängu lõppu sai vigastuse Kohila liider Aivar Päri ning Rapla mehed tüürisid mängu võidule, kuigi ainult 75:74.

Päeva teise mängus tulid väljakule N-Rühm ja Rapla Mets. Mängu suursoosik oli N-Rühm, kes alustas mängu kuidagi loiult, olidki peagi kaotusseisus ning kaotasid poolaja 34:50. Metsameestele sobisid kolmepunktivisked. Mängu jooksul tabati neid kümme vastaste viie vastu. Teisel poolajal pingutas N-Rühm tugevalt, eriti 4. veerandi lõpus, kuid tuli leppida ikkagi kaotusega 87:95.

Päeva viimane mäng Rapla Korvpallikool – Juuru tõi põnevust ja intriige omajagu ning läks lisaajale. Poolaja võitsid koolipoisid tulemusega 47:34. Normaalaja lõppedes oli mänguseis viigis 68:68. Lisaajal olid koolipoisid mõnevõrra värskemad ja võitsid 15:13. Juurul oli veel 3,0 sekundit enne lisaaja lõppu oma kindel võimalus mäng võita, aga... ning mänguvõit läks korvpallikooli poistele 83:81.

Järgmine ning ühtlasi neljas mängudevoor toimub 29. veebruaril taas Alu spordihoones. Esimese mängu algusaeg kell 12.15.

Võrkpalli Miniliigas olid võidukad Kohila võistkonnad

Laine Rokk

Koolinoorte Miniliiga võrkpallivõistlus toimus Kohilas 11. veebruaril. Osales neljast koolist 11 võistkonda kokku 60 noore võrkpalluriga. Sellel võistlusel osalevad 4.-6. klasside õpilased, mänguväljak on väiksem ja ka võrk madalamal, väljakul on 4 mängijat.

Peakohtunik Ingrid Kanguri hoolsa pilgu all tegutsesid edukalt noored võrkpallurid kohtunikena, mängud toimusid korraga neljal väljakul. Võitjad võistkonnad saavad õiguse osaleda vabariiklikul võistlusel.

Tüdrukud
1. Kohila G I vk (Rebecca Pent, Mia Kõrve, Gloria Vaap, Lisell Viimsalu, Lisette Halman, Nicole Närep, esindaja Tuulike Pajumets)
2. Kohila G II vk (Elisabeth Voojärv, Annabel Kokka, Jeanethe Todi, Triinu Piirsalu, Annely Murusalu, Adeele Jaanimägi, Marta Ann Heinaru, esindaja Tuulike Pajumets)
3. Rapla VK I vk (Kerli Vilu, Marie Heinmets, Lisandra Aru, Kristin Rahe, Ella-Nora Bushmann, esindajad Ingrid Lenk, Kadri Grüner)

Poisid
1. Kohila G I vk (Martin Pillam, Siim Saaler, Stenar Allert, Meiro Heinsar, Kauri Vaarmets, esindaja Kaur Heinaru)
2. Kohila G II vk (Holger Aasula, Marius Männik, Jaan Eerik Maasalu, Magnus Piir, Christofer Piirikivi, esindaja Kaur Heinaru)
3. Kohila MK (Leo Kask, Tanel Ööpik, Mervin Mägi, Alexander Mõttus, Holger Leppik, õp Madis Suurmäe)

Selgusid parimad kabevõistkonnad

Laine Rokk

Maakonna koolinoorte kabe võistkondlik võistlus toimus Alus 14. veebruaril. Osales 17 võistkonda kuuest koolist ehk 68 koolinoort. Hindamatu abilisena tegutses peakohtunik Jaan Sulg.

I-V klass (mängiti 6 võistkonna vahel turniiri)
1. Märjamaa G I vk (Mairo Kozlov, Alden Tähve, Karro Võigemast, Geiri Post)
2. Rapla VK (Han Oscar Sündema, Ronnie Richard Rüüson, Hendrik Vaabel, Triinu Grüner)
3. Kohila G II vk (Jaagup Pajumets, Sander Matt, Hans Mattias Metsallik, Britta Liis Uueni)

VI-IX klass (mängiti 7võistkonna vahel turniiri)
1. Kohila G I vk (Kris Taimre, Siim Esko, Mikk Ojala, Cloria Vaap)
2. Märjamaa G I vk (Deco Erm, Tony Lehtsalu, Aleksandra Šipulin, Mirtel Pops)
3. Juuru EVK (Kevin Kornak, Priit-Aleksander Paju, Gert Kevin Aamisepp, Helerli Salmu)

X-XII klass (mängiti 4 võistkonna vahel turniir)
1. Rapla G (Markus-Aleks Trofimov, Tuudur Tilk, Johan Marcus Tamberg, Laura Düüna)
2. Märjamaa G (Hendrik Kuhi, Roland Luhaväli, Andres Petjärv)
3. Kohila G I vk (Artur Skatškov, Karl Gregor Pihlak, Siim Kaarel Maasalu, Sigrid Lindoja)

Kuus medalit kotis

Mardo Lundver

15.-16. veebruaril peeti U18, U20 ja U23 vanuseklasside Eesti talvised meistrivõistlused kergejõustikus, mis toimusid Tallinnas Lasnamäe kergejõustikuhallis. Kokku oli võistlemas ligi 600 sportlast 41 klubist, kelle seas ka Rapla jooksuklubi 13 osavõtjaga. Etteruttavalt võib öelda, et Raplamaale toodi koguni kuus medalit.

Hõbemedalit kannab Anne-Riin Peep (võitja paremal käel) 1500 meetri jooksus saadud teise koha eest. 800 meetri jooksus teenis ta pronksi.

Fotod: erakogu

Avapäeval asus esimesena võistlustulle T U18 kolmikhüppes Helena Kurjama, kes üheteistkümne konkurendi seas jäi esimesena medalita. Neljanda koha tagas kolmanda katse 11 meetrit ja 1 sentimeeter, mis ühtlasi piiga isiklikuks rekordiks. N U23 60 m eeljooksus pääses Anet Maripuu päeva viienda ajaga 8,00 sekundit finaali, kus tulemus 8,02 tagas lõpuks viienda koha 11 osavõtja hulgas. Järgnes T U18 1500 m jooks, kus Anne-Riin Peep avas esimesena meie medaliarve. Esmaseks omaealiste meistrivõistluste autasuks kujunes hõbemedal, sest isiklik rekord 5.01,81 andis Anete Randma (5.00,45) järel teise koha. Osalejaid 10. Ketlin Kõiv oli ajaga 5.26,37 kuues. "Ei oodanud nii häid aegu ega kohti. Näha on, et trenn on ära tasunud," jäi Anne-Riin lakooniliseks.

Arvi Alamaa ja Mardo Lundver osalesid M U23 1500 m distantsil väljaspool arvestust. Resultaadid vastavalt 4.12,03 ja 4.11,03. Artur Skatškov juhtis pikalt P U18 2000 m jooksu, kuid lõpuks pidi leppima igati tubli pronksmedaliga (6.15,80). Temagi jaoks elu esimene medalivõit nii kõrgel riiklikul tasemel. Hardi Voomets, klubi uusim liige, oli 6.47,21-ga kaheksas.

"Esimesel päeval 2000 meetris läksin kohe alguses juhtima, kuid 300 m enne finišit möödusid minust kaks konkurenti ja ma ei suutnud nende lõpukiirendusega kaasa minna. Esimene Eesti meistrivõistluste medal, nii et võib rahule jääda. Teisel päeval 800 meetris ei tahtnud juhtima minna, aga pärast ühisele rajale minekut olin ees, kuid juba varsti hakati ka minust mööduma. Jäin kuuendaks, kuid suutsin edestada kaht konkurenti, kes eile mind 2000 m võitsid," lausus Artur.

Kalev Hõlpus, kel varasemast ajast suur medalisaak olemas, ei petnud selgi korral toetajate ootusi - M U20 3000 m sai ta resultaadiga 8.49,71 kaela hõbemedali. Esikoha tulemuseks 8.41,41. Oli kõrgetasemeline mõõduvõtt, kus osalejaid 14. Võistluspäevale pani 19 sportlase heitluses eduka punkti meie sprinter Kaspar Grauen M U20 400 m distantsil - 50,50 on noormehe uus võimas isiklik tippmark, mis sel korral oli hõbedavääriline.

Teise võistluspäeva juhatas sisse taaskord Anet Maripuu, kes N U23 kaugushüppes oli 8 osaleja seas viies. 5 meetri ja 12 sentimeetriga oli neiu pikalt kinni ka 4. kohas. M U20 kõrgushüppes kuulus Deran Eric Aaldele 1.80-ga, mille ületas kolmandal katsel, kuues koht. Teili Ladoga jäi T U18 kuulitõukes kolmanda katse isikliku rekordiga 10 meetrit 70 sentimeetrit esimesena 8 parima hulgast ehk finaalist välja. Osalejaid sel alal koguni 19.

Järgnesid jooksualad. Kaspar Grauen oli pühapäevalgi kõrges konkurentsis. M U20 200 m mõõduvõtus oli ta 22,75-ga (PB) neljas. Pronksmedali hinnaks kujunes 22,67. Kuna osavõtjaid oli 28, toimus kuus jooksu. "Esimesel päeval oli väga suur närv sees, aga soojendust tehes oli päris hea tunne. 400 m jooksus peale esimest 100 m oli tunne, et tegin midagi valesti ja kõik energia oli kadunud. Peale järgmist 100 m ma ei tundnudki enam midagi. Lõpuks parandasin isiklikku rekordit üle kolme sekundi ja kokkuvõttes jäin rahule. Teisel päeval polnud üldse närvi, soojenduse ajal olid jalad natuke kanged, aga sain lõpuks need ilusti lahti. 200 m oleks võinud esimesed 100 m kiiremini joosta ja lõpus oleksin pidanud keskenduma rohkem kiirematele liigutustele kui sellele, et järele jõuda mu ees olevale võistlejale. Tegin siiski taas isikliku rekordi ja olen rahul," analüüsis oma esitusi Kaspar.

Karol Hanga, kes viibib ajateenistuses, saavutas M U23 800 m distantsil 2.12,84-ga kaheksanda koha. Väljaspool arvestust võistelnud Mardo Lundveri ja Arvi Alamaa tulemused olid vastavalt 2.04,06 ja 2.03,57. Artur Skatškov oli samal distantsil P U18 arvestuses 2.11,51-ga kuues ja Hardi Voomets 2.21,80-ga 21. positsioonil. Anne-Riin Peep sai kaela oma teise medali, seekord pronksikarva. Ühtlasi on 2.26,55 piiga isiklikuks rekordiks. 20 osavõtja seas võitis Ketlin Kõiv ajaga 2.34,38 oma jooksu ning oli kokkuvõttes kuues. Nädalavahetusele pani kuldse punkti Kalev Hõlpus, kes olles M U20 800 m jooksus veel kuni lõpusirgeni kolmandal kohal, kuid välejalg suutis näidata väga muljetavaldavat käiguvahetust ning suurt tahet ja sisu, spurtides end siiski kullale. 1.58,08-st ei ole Risto Ütsmütsi hoolealune sisetingimustes seni kiirem olnud. Osalejaid oli 17.

"Avapäeval olin nohune, aga läksin võistlema lootusega võita. Jõudsin hoida 2,7 km konkurendil selja taga, aga ei olnud jaksu enam juurde panna, kuna pilt hakkas eest minema, ja leppisin hõbedaga. Teine päev algas lootuses võita, et pääseda Minski rahvusvahelisele U20 kergejõustikuvõistlusele. Olin samuti nohune ja vähese unega. Pidasin lõpuni vastu ja lõpusirgel oli jõudu, et jooks ära võita. Eesmärk sai täidetud," lausus Kalev.

Klubijuht ja treener Erik Horn polnud kiidusõnadega kitsi: "Õnnitlused, super tublid olid kõik. Usun, et need 2 päeva olid minu parimad-rõõmsamad päevad klubi ajaloos. Tänud tubli töö eest muidugi lisaks sportlastele ka treeneritele Risto Ütsmütsile ja Maarek Laanmetsale. Rõõm on sellise kambaga tööd teha ja usun ning loodan, et paremad ja edukamad päevad on veel ees."

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÕHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm)

MÜÜME KA PUITBRIKETTI.

TEL 516 6305

Kehtna Vallavalitsus korraldab Järvakandi alevi Lauavälja tn 5 detailplaneeringu avaliku väljapaneku.
Planeeringuala on hõlmatud **Lauavälja tn 5** katastriüksusega 26001:001:0040, pindala 2,1 ha. Planeeringu eesmärk on muuta maa sihtotstarve osaliselt tootmismaaks ning luua tingimused keskkonnasäästliku ettevõtluse laiendamiseks Järvakandi tööstuspargi piirkonnas ning klaasiklastri arendamiseks.

Detailplaneering on kehtivat Järvakandi valla üldplaneeringuga sätestatud maakasutuse sihtotstarvet muutev.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 9. märtsist – 9. aprillini 2020 Järvakandi vallamaja kantseleis (Tallinna mnt 17, Järvakandi alev, Kehtna vald) **ja Kehtna vallamaja kantseleis** (Pargi 2, Kehtna alevik, Kehtna vald) asutuse lahtiolekuaegadel ja Kehtna valla veebilehel https://kehtna.kovtp.ee/lauavalja-tn-5.

Kirjalikke ettepanekuid ja arvamusi planeeringu kohta saab esitada Kehtna vallavalitsusele aadressil Pargi 2, Kehtna alevik, Kehtna vald 79001 või e-kirjaga aadressile kehtna@kehtna.ee kuni 9. aprillini 2020.

Lauavälja tn 5 detailplaneeringu avalik arutelu toimub 13. aprillil 2020 kell 16 Järvakandi vallamajas (Tallinna mnt 17, Järvakandi alev, Kehtna vald).

MITMESUGUST

VALTU PÕHIKOOL võtab tööle
alates 1. aprillist 2020
SOTSIAALPEDAGOOGI
(ajutiselt äraoleva töötaja asendaja, kuni 01.2022).

Alates 2020/2021 õppeaastast
KLASSIÕPETAJA, MATEMAATIKAÕPETAJA.

Avaldus, elulookirjeldus ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad esitada digiallkirjastatult hiljemalt **20. märtsiks** e-aadressil valtu.kool@kehtna.ee.

Info telefonil 509 2580 või andres.saks@valtukool.ee

Solbritt AS pakub tööd
KATLAOPERAATORILE.

Töö toimub vahetustega, ka öösel.
Eelduseks on aurukatla käitleja tunnistus või valmisoleks väljaõppeks.
Info tel 489 0400, info@solbritt.ee

OÜ Häcke Paide pansionaat võtab tööle
HOOLDAJAID.

Kandidaadilt ootame:
-hoolivust, kohusetundlikkust ja head suhtlemisoskust

Omalt poolt pakume:
-kaasaegseid töötingimusi
-paindlikku töögraafikut
-väljaõpet koha peal ja tasuta koolitusi
-katseaja lõppedes töötasu suurenemist

Info telefonil 337 5190; 5342 2248 või
kohapeal Pärnu 7, Paide.
aa.kodu@neti.ee, www.hooldekodud.ee

Kohila vallavalitsus anna teada, et Kohila Vallavalitsuse 03. veebruar 2020 korraldusega nr 24 võeti vastu ja suunati avalikustamisele Otsa-Ojanurme kinnistu DETAILPLANEERING.

23658 m² suurune planeeringuala asub Aespa alevikus Ojanurme ja Viljaku tänava äärsel alal.

Planeeringu koostamise eesmärgiks on seitsme uue elamumaa moodustamine maatulundusmaa jagamise teel ja ehitusõiguse määramine seitsme üksikelamu ja abihoonete ehitamiseks üldplaneeringuga ette nähtud haljasala ja parkmetsamaal. Otsa-Ojanurme kinnistu detailplaneering on osaliselt vastuolus valla üldplaneeringuga, kuid ei muuda üldplaneeringu põhilahendust.

Kohila vallavalitsus korraldab detailplaneeringu avaliku väljapaneku ajavahemikul **03.03-16.03.2020**. Planeeringumaterjalidega on võimalik tutvuda tööaegadel Kohila Vallamajas (Vabaduse tn 1) ning digitaalselt Kohila valla veebilehel (www.kohila.ee)

VABAD TÖÖKOHAD

Eesti Töötukassa

Raplamaal seisuga 19.02.2020

Tööpakkumise nimetus	Asukoht	Tööandja	Kandid tähtaeg
Laborant (keemik)	Rapla linn	AS Solbritt	20.02.2020
Autoremondilukksepp	Rapla linn	Agomer Rehvid OÜ	21.02.2020
Sotsiaaltööspetsialist	Rapla linn	Rapla Vallavalitsus	24.02.2020
Keskkonnaspetsialist	Rapla linn	Rapla Vallavalitsus	24.02.2020
Teenindaja	Rapla linn	Selver AS	21.02.2020
Kokk-klienditeenindaja	Rapla linn	OÜ VEKRI	24.02.2020
Telefonimüügi konsultant	Rapla linn	Müügimeistrite AS	29.02.2020
Klienditeenindaja	Rapla linn	OÜ Artur ja Catering	21.02.2020
Keevitaja	Rapla linn	OÜ VELLED	28.02.2020
Pesumaja töötaja	Rapla linn	OÜ Extracare	15.03.2020
Katlaoperaator	Rapla linn	AS Solbritt	11.03.2020
Klassiõpetaja	Kabala küla	Kabala Lasteaed-Põhikool	29.02.2020
Abitööline/abihooldaja	Juuru alevik	Juuru ja Kaiu Hooldekodu	21.02.2020
Koristaja	Märjamaa alev	MAXIMA Eesti OÜ	28.02.2020
Metalli koostelukksepp	Kivi-Vigala küla	OÜ PELTOC	29.02.2020
Klienditeenindaja-baaridaam	Loone küla	Loone Baar OÜ	25.02.2020
Administraator/turvatöötaja	Kohila alev	USS Security Eesti AS	18.03.2020
Puidulao meister	Kohila alev	OÜ Kohila Vineer	29.02.2020
Rataslaaduri juht	Kohila alev	OÜ Kohila Vineer	29.02.2020
Lao- ja transporditöötaja	Kohila alev	Ewentum Estonia OÜ	28.02.2020
Farmitraktorist	Käbiküla	KEHTNA MÕISA OÜ	05.03.2020
Lihalõikaja	Kehtna-Nurme küla	Frank Kutter OÜ	20.02.2020
Tõstukijuht	Keava alevik	OÜ Vindor	08.03.2020
Tootmistööline	Keava alevik	OÜ Vindor	08.03.2020
Tootmistööline	Keava alevik	OÜ Vindor	29.02.2020
Tegevusjuhendaja	Kalbu küla	MTÜ ELUPUU	01.03.2020
Hooldaja	Kalbu küla	MTÜ ELUPUU	29.02.2020
Operaator	Järvakandi alev	O-I Estonia AS	10.03.2020
Kontrolör-pakkija	Järvakandi alev	O-I Estonia AS	10.03.2020
Traktorist	Rapla maakond	OÜ Pae Farmer	20.02.2020

www.tootukassa.ee.Töötukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla. Tel. 483 0140, rapla@tootukassa.ee

Pakume tööd
PUHASTUS-
TEENINDAJALE

Savi 2, Rapla
.Tööaeg E–R
kella 17-20:15.
Töötasu 240 €/kuus.
Info 5303 5668

PUUPROFF
PUUHOOLDUSTÖÖD

Ohtlike puude hooldus ja raie. Arborist Heigo Mikkor (kutsetunnistus nr.138866) Puuproff OÜ.
Tel 5838 9659

Jalg ja Tald OÜ

Jalg ja Tald OÜ tegeleb proteeside, tallatugede ja ortopeediliste jalatsite valmistamisega.

Vastuvõtt toimub SA Raplamaa Haigla polikliinikus 27. VEEBRUARIL

Info ja registreerimine telefonil 5563 3169

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb kuiva ja toorest leppa, sangleppa ja kaske 30, 33, 38, 50, 60 cm. Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Küttekontor müüb lõhutud ja saetud lepa küttepuid 25-60 cm. Müüme ka puitbriketti ja võrkkotis kuivi lepaküttepuid. Vedu. Tel 516 6305

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 5196 2628, 5354 3002

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

lõhutud toores lehtpuu, hind al 32 €; metsakuiv okaspuu al 40 €; kuiv lehtpuu al 50€. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga. 3 meetrine lehtpuu, hind kokkuleppel. Tel 521 1377; 502 4895

Rapla Kütteäris puitbriketti (hele, tume) al 165 €, pelletid 6 ja 8 mm al 215 €, kaminapuid võrkkotis. Raplamaal alates poolest alusest vedu tasuta. Tel 5563 6856 www.kutteari.ee

Pakume Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti ja pelletit. Müüme ka väikseid koguseid. Info 5559 7572

otse tootjalt puitbriketti al 130 €, turbabriketti al 130 €, preemium pelletit al 190 €, pakitud kivisütt al 230 €, kütteklotse al 1,5 €. kaminapuid al 2,5 €, **kütteladu24.ee**, vedu 506 8501

kuiva leppa 30 cm 40 l võrkkotis 2,50 €. Kuiva kaske 30 cm 40 l võrkkotis 3 €. Turbabriketti 84 tk alusel 900 kg 145 €. Puitbriketti 96 tk alusel 165 €. Pelletit 8 mm 975 kg alusel 210 €. Kivisütt 1 t 25 kg kottides 240 €. VEDU TASUTA. Tel 5373 3626

LOODUSLIKKU KRUUSA JA LIIVA. TEL 5608 2350

4 toal krt, 72 m2, Märjamaa vald, Valgu 10-6, III korrus, rõdu+kelder, Hind 15 000 €. Lisainfo 5648 0184 Mikk

heas sõidukorras Volkswagen Passat 2006 universaal, manuaal, bensiin, 2,0/110, üv 30.10. 2020, Kehtna vald, tel 5358 3124

2 toaline korter Raplamaal, Käru vallas. Tel 5845 9525

kuivad küttepuud, lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Jürna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 5860 7877, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Timberstock OÜ ostab lehtpuuenamusega metsakinnistuid ja raieõiguseid. Küsi pakkumist tel 507 1150 timber@timberstock.ee

seisma jäänud sõidukeid. Ka avariilisi, riketega, arvelt maas, vanu ja lihtsalt kasutult seisvaid. Koha peal kiire vormistamine ja tehing. Pakkumisi ootan seisevauto@gmail.com või tel 5618 8671

Sõidukite kokkuost Raplamaal - romud kustutame arvelt - küsi hinnapakkumist tel 5693 2565

Ostan, viin ära vanad raamatud, mänguasjad, raadiod, fotod jm mittevajaliku. Tel 505 4450

linttraktor T74, DT75 või Jossi T130. Samuti teehöövli, ka traktori järel veeteav. Tel 506 6234

heina. Tel 489 0929 õhtuti

2-3 toaline korter Raplasse otse omanikult, hind kokkuleppel. Tel 5635 8529

Noor pere soovib osta remonti vajava korteri Raplamaal. Tel 505 3697

TEENUS

LääneKatus

Viilkatusetööd (plekk, kivi ja eterniit), Korstnapitsi ehitus, Fassaadi tööd. Tel 59004437 www.laanekatus.ee

OÜ KÜLMALINE

Õhk-õhksoojuspumbad, õhk-vesisoojuspumbad, maaküte. Müük, paigaldus, hooldus, remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

RAPLAMAA VEOTEENUSED
+372 56881227
www.vedaja.ee

Veo- ja kolimisteenused. Tel 5688 1227. www.vedaja.ee Facebook: Veoteenus Raplamaal

KAARDID ENNUSTAVAD 24h. Tel 900 1727. ennustus.ee

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Rehvivahetus Rapla linnas Järna tn 2. Hinnad väga soodsad. Aeg broneeri tel 5818 8986 Hinnakiri www.rauaspets.ee

Hoonete soojustamine puistevillaga. Konsultatsioon objektil TASUTA! Puistemees OÜ. Tel 501 6689

Vihmaveesüsteemide ja katuseturvatoodete paigaldus. Rennid toodame kohapeal valtsimismasinaga - puuduvad liitekohad! Vihmaveerennid OÜ, info@vihmaveerennid.ee, tel 527 1059

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968

Üldehitus tööd. Katused, fassaadid ja sisetööd. Tel 5010 834

Katuste ja fassaadide pesemine. Veerennide puhastus ja parandus. Tel 5010 834

Ohtlike ja suurte puude langetamine, 22 m korvtõstuk, rennide puhastamine. Tel 517 5783

Salvkaevude puhastamine ja remont. Rõngaste vahetamine ja kaevupealsete ehitus. Tel 5840 0240

Teen kodude ja ühistute üldruumide hoolduskoristust ja suurpuhastust. Hoian teie reisi ajal lilled kastetuna ja lemmikloomad toidetuna. Helista mulle. Tel 5399 3595

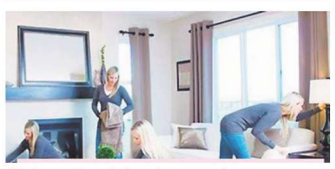

Pakun koristusteenust: eramu, korter, korterühistu, äripindade ja remondijärgsetel pindadel. Lisaks pakun kodulooma hoidu ja abi kodulooma ja talulooma talitlusel. Hinnad kokkuleppel ja mõistlikud ning oman antud teenustega vajalikke kogemusi. Kontakt: 522 7083, nainenaguorkester@gmail.com fb:majahaldjas.

Vannitubade renoveerimine, plaatimistööd, saunade, terrasside ehitus. Tel 5341 9932

Vee ja kanalisatsiooni liitumine, Septikute paigaldus. Kaevetööd ja Kalluritööd. Svenser Oü 5610 3200, info@svenser.ee

Metsa- ja võsatööd aedades, metsakinnistutel. Õunapuude, hekkide lõikamine. Kevadine aedade koristamine. alehter@hot.ee, tel 5663 8280

Avaldame sügavat kaastunnet Aire Tammikule

ISA

surma puhul.

Õie ja Valdis perega

Südamlik kaastunne Rihole

ISA

kaotuse puhul.

O-I Estonia AS

Sügav kaastunne Kristole kalli

ISA

kaotuse puhul.

Koolikaaslased
Kehtna KPK päevilt

Sügav kaastunne Edele, Erlele ja Andrusele peredega armsa ema ja vanaema

ENE MÜÜRIPEAL

surma puhul.

Seli Ülapere rahvas

Südamlik kaastunne koorivanem Helmi Laoväljale

ABIKAASA

kaotuse puhul.

Härmalise koor ja dirigent Margit

Mälestame

ARTUR SUSI
18. II 1920 – 29. IV 1984

100. sünniaastapäeval. Meenutame möödunut tänutundega.

4 järeltulevat põlvkonda

Südamlik kaastunne Ülle Viitkarile perega kalli

EMA, ÄMMA ja VANAEMA

kaotuse puhul.

Kolleegid
Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumist

Avaldame sügavat kaastunnet Laidi Purgele kalli

EMA

kaotuse puhul.

Korteriühistu Liiva 4

Südamlik kaastunne Ülle Viitkarile kalli

EMA

kaotuse puhul.

Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi 12 E klass

Kallid Ahti ja Helmi! Südamlik kaastunne isa ja abikaasa

KALJU LAOVÄLI

surma puhul.

Vahtrakad peredega ja Rapla Hooldekeskuse pere

Siiras kaastunne lastele ja lastelastele ema ja vanaema

ENE MÜÜRIPEAL

lahkumise puhul.

Seli 4 maja elanikud

Valus on mõelda, et Sind ei ole
ja iial enam Sa meie juurde ei tule…

Avaldame südamlikku kaastunnet omastele kalli ema, vanaema ja õe

ENE MÜÜRIPEAL

kaotuse puhul.

Anne ja Volli perega

Südamlik kaastunne Erlele perega, ema ja vanaema

ENE MÜÜRIPEAL

surma puhul.

Merike ja Arvo Esko perega

Las küünlatuli mälestusi paitab ja vaikselt kaotusvalu leevendada aitab…

Südamlik kaastunne Jürile, Aitale, Jutale, Raivole ja lähedastale kalli

MAIE JÕULU

kaotuse puhul.

Perekonnad Kutser ja Pavelson

Südamlik kaastunne ema, vanaema ja ämma

ASTA HERMAKÜLA

kaotuse puhul.

Aida ja Heli perega

Südamlik kaastunne Rita Petersoole

EMA

surma puhul.

Majanaabrid Iira külast

Inimesed ei ole koos
ainult siis,
kui nad on kõrvuti.
Ka need, kellega
oleme jätnud hüvasti,
elavad koos meiega –
meie südameis…
(Ludvig van Beethoven)

Avaldame kaastunnet Mariinale abikaasa

MATI RINDESALU

surma puhul.

Linda ja Lembit

Kallis Mariina, õed Maive ja Marve! Südamlik kaastunne abikaasa ja venna

MATI RINDESALU

surma puhul.

Aidi laste ja lastelastega

Südamlik kaastunne Mariinale kalli abikaasa

MATI RINDESALU

kaotuse puhul.

Urve

Mis tulema peab,see tuleb.
Kel otsa saab aeg, see läheb.
Minnes võtab ta kambrist tule
ja süütab taevasse tähe…

Südamlik kaastunne Jürile, Jutale ja Aitale kalli abikaasa ja ema

MAIE JÕULU

lahkumise puhul.

Endised töökaaslased Purila sovhoosipäevilt
Ülo, Einar, Velda ja Hilja

Täname südamest Rapla Haigla ja Tervisekeskuse peret, kes olid abiks

ASTA HERMAKÜLALE

tema pikal eluteel.

Tütar perega

Südamlik kaastune Rita Petersoole perekonnaga kalli

EMA

kaotuse puhul.

Paidlad

Avaldame kaastunnet perekond Petersoole

ASTA HERMAKÜLA

surma puhul.

Aino, Marge,
Marii, Aino

Head sõpra

MATI RINDESALU

mälestab Väino.

Südamlik kaastunne omastele.

Väsind olen, väsind.
Usu kallis mind!
Väsinud on süda,
vaikseks jäänud rind.
Väsind olen, väsind,
kallis isamaa.
Sinu mullapõues
tahan puhata…

Südamlik kaastunne sulle Mariina armsa abikaasa

MATI RINDESALU

kaotuse puhul.

Nelli, Veera, Anne,
Maimu, Harald, Aino, Evi,
Anne ja Sass

Mälestame leinas

ASTA HERMAKÜLA.

Avaldame sügavat kaastunnet perekond Petersoole.

Perekond Loide ja Olev

Kallis Helmi perega!

Meie siiras kaastunne abikaasa

KALJU LAOVÄLI

surma puhul.

Vova, Tanja, Sveta,
Arvi, Marju

Lein valmistab valu,
mälestus meenutab elu…

Lahkus meie eakaaslane

KALJO LAOVÄLI.

Mälestame teda.
Sügav kaastunne Helmile ja Ahtile lähedastega.

Rapla klubi Vikerkaar

Südamlik kaastunne Avole õe

ENE MÜÜRIPEAL

kaotuse puhul.

Maie, Ants, Lea, Ain,
Marika, Gunnar

KINO

MÄRJAMAA HELK

„Siil Sonic" (USA-Jaapan-Kanada joonisfilm, eesti keeles)
19. veebruar kl 17
„Kelly gängi tõeline lugu" (Austraalia-UK-Prantsusmaa, alla 12aastastele keelatud)
19. veebruar kl 19, 21.15
„Sipsik" (Eesti joonisfilm)
20. veebruar kl 15, 16.30, 18
21. veebruar kl 14.30, 16, 17.30
23. veebruara kl 13, 14.30, 16
25. veebruar kl 14.30, 16, 17.30
„Talve" (Eesti)
20. veebruar kl 19.30, 21.30
„Brahms: Poiss 2" (USA, alla 12aastastele keelatud)
21. veebruar kl 19, 21
26. veebruar kl 21.20
„Kalašnikov" (Venemaa, alla 12aastastele keelatud)
25. veebruar kl 19, 21
„Matthias ja Maxime" (Kanada, alla 12aastastele keelatud)
26. veebruar kl 17, 19.10

RAPLA KINO
„Siil Sonic" (USA-Jaapan-Kanada joonisfilm)
19. veebruar kl 18
„Jää 2" (Venemaa)
19. veebruar kl 20.30
„Kaksikelu" (Prantsusmaa)
20. veebruar kl 18
„Valge, valge päev" (Island-Taani-Rootsi)
20. veebruar kl 20.30
„Sipsik" (Eesti joonisfilm)
21. veebruar kl 18
23. veebruar kl 13, 15
24. veebruar kl 14
„Brahms: Poiss 2" (USA)
21. veebruar kl 20
26. veebruar kl 20
„Talve" (Eesti)
23. veebruar kl 17
24. veebruar kl 8
„Kalašnikov" (Venemaa, alla 12aastastele keelatud)
23. veebruar kl 19
„Fred Jüssi. Olemise ilu" (Eesti dokfilm)
24. veebruar kl 16
„Lumepatrull" (India-UK-Lõuna-Korea joonisfilm)
26. veebruar kl 18

LELLE RAHVAMAJA
„Talve" (Eesti)
19. veebruar kl 19

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus **"Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992"**
Püsiväljapanek "140 aastat Järvakandi klaasitööstust"
Muuseum avatud etteteatamisel, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
Rändnäitus "Elusa metsa ilu"
Püsinäitus "Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda" muuseumi peamajas ja Atla-Eeru kõrtsis
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Näitus **"Sammudes Eesti Vabariiki" (näitusesaalis)**
Püsinäitus **"Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu"**
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
Püsinäitused **"Maa-apteek", "Kihelkonnakeskus Hageri" (fotonäitus)**
Avatud T, K, N kl 11-16, muul ajal kokkuleppel tel 5648 3828

NÄITUS

Kehtna kunstide kooli kunstiõpilaste miniatuuride ja digikunsti näitus
Rahvajutu aastale pühendatud Piret Pääri rändnäitus „Et rada ei rohtuks"
Taskukalendrite väljapanek „Ehe Eesti" Maire Pettai kalendrikogust
Kehtna raamatukogu

Birgit Vaarandi fotonäitus „Mitmepalgeline meri"
Kooliasjade näitus „Kuidas me koolis käisime" (fuajee vitriinid)
Thomas Scheileke, Henrik Hürdeni, Santa Zukkeri ja Kristel R. Sitzi maalinäitus „Talvepildid" (lasteosakond)
Kohila raamatukogu

Kristi Kullerkupu fotonäitus „Lasnamäe portreed"
Kohila ärikeskus

Tiina Azojani lillemandalate näitus
Kohila vallamaja (kuni 7. märts)

"Südames hingab kunst." Marja Järv näitab kunstikooli viimastel aastatel valminud töid
Märjamaa muusika- ja kunstikooli nooremate õpilaste "Roti näitus" (lastekogus)
Valiknäitus "Oma silmaga 2019" Mõeldes kaartidest. Valik erinevaid maakaarte Eestist ja Märjamaa ümbrusest
Märjamaa valla raamatukogu

Tõnis Laanemaa näitus „Aegruum"
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Tiina Azojani portreenäitus "Elurõõm" (saalis)
Mihhail Karpenko ja Aili Järitsa esemete näitus "Ukraina täies hiilguses" (vitriinis ja fuajee seinal)
Rapla keskraamatukogu

Näitus "Ingli puudutus" (40 inglit mitmes suuruses)
Kohila tornigalerii (Viljandi mnt 1), avatud kiriku lahtioleku aegadel või kokkuleppel tel 56 230 741.

TEATER

„Pimekohting". Komöödiateater
Järvakandi kultuurihall,
21. veebruar kl 19

„Ükssarvikute farm" Rakvere Teater
Märjamaa rahvamaja,
26. veebruar kl 19

KONTSERT

Sõbrapäeva kontsert muusika- ja mänguringi lastelt
Märjamaa rahvamaja, 19. veebruar kl 17

Erki Pärnoja soolotuur
Vana-Vigala rahvamaja,
19. veebruar kl 19

Juhan Uppin (lõõtspill, kannel)
Juuru rahvamaja, 20. veebruar kl 18

Heategevuskontsert „Sõbralt sõbrale": Egle Pärmik ja Berta Pajo
Märjamaa rahvamaja, 21. veebruar kl 18

Tähtede gala EV102
Rapla kultuurikeskus, 21. veebruar kl 20

EV aastapäeva kontsert: Indrek ja Paul Kristjan Kalda
Kuimetsa rahvamaja, 23. veebruar kl 14

Pühapäeva pärastlõuna: esinevad isetegevuslased külas Peeter Kaljumäe
Raikküla kultuurikeskus,
23. veebruar kl 14

EV102: Pidulik aktus-kontsert. Henn Rebane ja Tõnu Raadik
Raikküla vabaajakeskus,
Lipa koolimaja, 24. veebruar kl 13

Bluusiõhtu
Rapla, Kultuuriklubi Baas,
27. veebruar kl 20

KOOLITUS /LOENG

Svea Jõeste loeng-vestlus "Õnnelikuma elutee otsingul"
Rapla pastoraadi inglisaalis, 25. veebruar kl 18

MITMESUGUST

"Tõde ja õigused: kas Sinu inimõigused on kaitstud?"
Rapla, TaevaniMaani meistrikoda,
19. veebruar kl 17

Teeõhtu
Rapla, Kultuuriklubi Baas,
19. veebruar kl 19

Teetund raamatuga
Rapla keskraamatukogu, 20. veebruar kl 16

Raamatu „Eesti nõid Mari-Liis" esitlus
Märjamaa raamatukogu,
20. veebruar kl 17.30

Kohvikuõhtu: Toidujutte meilt ja mujalt, külas Pille Petersoo
Kaiu rahvamaja, 20. veebruar kl 18

Vastlatrall
Kohila gümnaasiumi plats,
22. veebruar kl 11

Kodulookonverents „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail"
Märjamaa rahvamaja kinosaal,
22. veebruar kl 11

***Kangoo jumps* proovitrenn**
Varbola rahvamaja, 22. veebruar kl 12 (eelregistreerimisega)

EV102: Kohila volikogu esimehe ja vallavanema vastuvõtt, kontsertetendus ja tunnustamine
Kohila gümnaasium, 23. veebruar kl 18

EV102: Aastapäeva kontsert ja peoõhtu ansambliga Supernova
Märjamaa rahvamaja,
23. veebruar kl 18

EV102: Tantsuõhtu ansambliga Omad Poisid
Kohila gümnaasium,
23. veebruar kl 21.15

EV102: Lipu heiskamine
Kohila Vabadussõja ausamba juures,
24. veebruar kl 7.30
Rapla keskväljak, 24. veebruar kl 7.35

Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine: perepäev
Vana-Vigala rahvamaja,
24. veebruar kl 11

Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine
Teenuse mõis, 24. veebruar kl 13

Kummituslood. Mängime varjudega ja räägime kummitusjutte
Hageri muuseum, 26. veebruar kl 18.30

Kohila valla mälumäng
Hageri rahvamaja, 26. veebruar kl 19

SPORT

Koolinoorte sisekergejõustiku EV
Kohila spordikompleks,
19. veebruar kl 10

Naiste korvpalli esiliiga: Rapla Korvpallikool vs Luunja vald
Rapla, Sadolini spordihoone väike väljak,
19. veebruar kl 18.15

Eesti MV võrkpallis, I liiga: Kohila VK/ Iluakadeemia vs Ülenurme
Kohila spordikompleks,
19. veebruar kl 19.30

Naiste esiliiga korvpallis: Rapla Korvpallikool vs Audentese SK
Rapla, Sadolini spordihoone,
21. veebruar kl 19

Kohila hallivõistlus kergejõustikus
Kohila spordikompleks,
22. veebruar kl 11

Rapla Saalikarikad jalgpallis
Rapla, Sadolini spordihoone,
22. veebruar

PU14-klassi Eesti MV korvpallis: Rapla Korvpallikool vs Korvpalliklubi Pärnu
Rapla korvpallikool, 22. veebruar kl 11.30

PU16-klassi Eesti MV korvpallis: Rapla Korvpallikool vs Rakvere Spordikool/ Tarvas
Rapla, Sadolini spordihoone,
22. veebruar kl 14.30

Maakonna MV 10. voor saalihokis
Rapla, Sadolini spordihoone,
23. veebruar

PU14-klassi Eesti MV korvpallis: Rapla/ Kohila vs Viljandi SK/ Paide KK7
Kohila spordihoone, 23. veebruar kl 12

Naiste I liiga võrkpallis: Kohila VK/ Iluakadeemia vs Peetri VK
Kohila spordikompleks,
26. veebruar kl 19.30

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUS
Piiblitund: Antonius, munkluse isa Egiptuses
Pastoraadi inglisaal, 20. veebruar kl 17

Armulauaga jumalateenistus
Rapla kirik, 23. veebruar kl 12,
samal ajal on pastoraadi inglisaalis pühapäevakool

Tänujumalateenistus
24. veebruar kl 12

Mälestushetk ja pärgade asetamine, mängib Rapla pasunakoor
Kirikuaed, 24. veebruar kl 13

Kirikukohv ja Valtu kooli ajalooõpetaja Marten Israeli loeng-vestlus teemal „Tartu rahu – eile, täna, homme"
Pastoraat, 24. veebruar kl 13.30

Tuhka- ja palvepäeva jumalateenistus
Pastoraadi saal, 26. veebruar kl 12

MÄRJAMAA KIRIK
Palvus ja pärgade asetamine
24. veebruar kl 10

EELK VIGALA MAARJA KIRIK
Jumalateenistus. Järgneb pärgade asetamine Vabadussõjas langenute mälestuseks
24. veebruar kl 10

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 26. veebruari lehes.

LAEN PANDI VASTU!
Pantvarade ost-müük. Kodutehnika, tööriistad, kuld ja hõbe. Komisjonimüük! Rapla Pandimaja: Viljandi mnt 4 Rapla. Tel 5193 2403. www.incassor24.ee

Silmade kontroll ja prillide müük
HINDPERE OPTIKA
Usaldusväärne Ettevõte 2017
18. märtsil kl 10
RAPLA KULTUURIKESKUSES VALGRE TOAS
***kuivasilmatest**
***silmarõhu mõõtmine**
Etteregistreerimine telefonil 5323 2454
Silmade kontroll 15 eurot. Prilliostjale TASUTA!

ETV

NELJAPÄEV20.02	REEDE 21.02	LAUPÄEV 22.02	PÜHAPÄEV 23.02	ESMASPÄEV 24.02	TEISIPÄEV 25.02	KOLMAPÄEV 26.02
06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Eradetektiivid Shakespeare ja Hathaway. Kõik lukustasin mällu **09.55** Terevisioon* **12.10** Pealtnägija* **13.00** Tantsud Linnuteele. Pildistusi Lennart Meri filmirännakutelt (Eesti 2011) **14.05** Esimene stuudio* **14.30** Suud puhtaks* **15.25** Ajavaod. Eestlane olla on uhke ja hää (ETV 2011) **15.55** Rohke kalatuur **16.25** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Õnne 13 (Eesti 2011) **17.40** Draamasari Eradetektiivid Shakespeare ja Hathaway. Kadeduse kihvt **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** OP **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Elu parim nali **23.05** Estraadisangarid. Raimond Valgre **23.35** Ringvaade* **00.35** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan **01.04** ERR.ee uudised	**06.55** Terevisioon **09.05** Eradetektiivid Shakespeare ja Hathaway. Kadeduse kihvt **09.55** Terevisioon* **12.10** Telelavastus Wikmani poisid **12.45** Wikmani poisid - mitte ainult ühe kooli lugu **13.05** OP* **14.05** Esimene stuudio* **14.30** Tagatargemad 2 **15.00** Reisikaaslane. Anne Veski **15.30** Draamasari Õnnekütt. Tema armastus **16.30** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Õnne 13 **17.40** Eradetektiivid Shakespeare ja Hathaway. Põrgugi jäätuks **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Klassikatähed 2020. Virtuoosne tulevärk **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Klassikatähed 2020. Jätkub **22.05** Krimireede Vera. Pime nurk **23.35** Pealtnägija* **00.25** Ringvaade* **01.20** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan **01.53** ERR.ee uudised	**07.30** Teeliste kirikud. Harjumaa **08.00** Ringvaade* **09.00** Rohke kalatuur **09.30** Virve on, Virve jääb **10.00** Suus sulav Eesti. Hiiumaa **10.30** Iseolemine. Aune **11.00** Pealtnägija **11.45** Maahommiku lood. Kihnu **12.30** Laskesuusatamise MM Anterselvas. Naiste 4x6 km teatesõit **14.15** Perepidu 3. Suurkask - MaKaMaTa **15.10** Maahommiku lood. Meremäe seltsimaja **15.30** Laskesuusatamise MM Anterselvas. Meeste 4x7,5 km teatesõit **17.15** Loodusega koos. Aleksei Turovski **17.35** Kuninganna aed **18.30** Aktuaalne kaamera **18.40** Koerte ebatavalised sõbrad **19.30** Rakett 69 10. Köök **20.00** Reisile minuga. Kesk-Kreeka linnad **20.30** Õnne 13 **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.20** Sport. Sport **21.35** On meie aeg **22.35** Mf Tuhk lumel **00.15** Hoides usku **01.08** ERR.ee uudised	**07.30** Osoon (S)* **07.55** Aia elu. Lindude söögilaud. Peep Veedla **08.05** Loodusdokk Kuninganna aed **09.00** Tähendamisi **09.05** Prillitoos **10.00** Hommik Anuga **11.15** Jaan Kross. Köielkõndija* **12.15** Draamasari On meie aeg. Kojutulek **13.15** Laskesuusatamise MM Anterselvas. Naiste 12,5 ühisstardist **14.15** Vera. Pime nurk **15.45** Laskesuusatamise MM Anterselvas. Meeste 15 km ühisstardist **16.45** Uue aja asjad. Arvutid ja telefonid **17.00** Rakett 69. Köök* **17.30** Naistepäeva tuur ja Gerli Padar* **18.30** Aktuaalne kaamera **18.45** Rahvusülikooli sada aastat **19.40** Maahommik esitleb. Suus sulav Eesti. Hiiumaa* **20.10** Doktor Martin **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm. Nädal **21.40** Sport. Sport **22.00** EV102. Pilvede värvid **00.40** Kui eestlased... **01.10** ERR.ee uudised	**06.55** Südamest skaut **07.30** EV102. Riigilipu heiskamine Pika Hermanni torni **08.10** Sipsiku lugu **08.55** Pärgade asetamine Vabadussõja võidusamba jalamile **09.30** Isad ja pojad. **10.00** Jumalateenistus Tallinna Kaarli kirikus **11.05** Presidendid **11.55** Kaitsejõudude paraad Vabaduse väljakul **13.10** Detsembrikuumus **14.40** Maahommiku lood **15.00** Üleilmne Üheslaulmine **15.30** EV102. Eesti tänab **16.45** Aasta tähtsaim pidu **17.30** Vabariigi Presidendi vastuvõtt **18.05** Vabariigi Presidendi kõne **18.30** Kontsert-lavastus. **19.15** Vabariigi Presidendi vastuvõtt **21.00** AK. Ilm **21.20** Vabariigi Presidendi vastuvõtt **21.45** Tuulepealne maa. **23.15** Aasta õpetaja gala 2019 keelenaljad **23.40** Suus sulav Eesti* **00.10** Tuulte tahutud maa **01.15** Teel koju. Noorteorkestri Reaalmažoor kontsert **01.45** ERR.ee uudised	**06.55** Terevisioon **09.05** Draamasari Eradetektiivid Shakespeare ja Hathaway* **09.55** Terevisioon* **12.10** Hommik Anuga* **13.25** EV102. Vabariigi Presidendi kõne* **13.50** EV102. Kontsert-lavastus* **14.35** Aasta tähtsaim pidu* **15.20** Vastlad **15.40** Draamasari Doktor Martin* **16.25** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan, 3/10 **17.00** AK **17.05** Draamasari Õnne 13 18 (S) (Eesti 2011) **17.40** Draamasari Rannahotell 1, 1/6 (Badehotellet, Taani 2013) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Suud puhtaks **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Draamasari Saladuste suvi 1, 1/6 (Summer of Rockets, Suurbritannia 2019) **22.55** UUS! EV100. Hetk ajaloos. Tartu Rahu **23.50** Ringvaade **00.50** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan, 3/10 (Eesti 2013)* **01.20** ERR.ee uudised	**06.55** Terevisioon **09.05** Draamasari Rannahotell 1, 1/6* **10.00** Terevisioon* **12.10** Prillitoos (S)* **13.05** Tähendamisi* **13.15** Ajavaod. Ärimehed. Telefonid Tartust (S) (Eesti 2013) **13.45** Esimene stuudio* **14.05** Rahvusülikooli sada aastat* **15.05** Klassikatähed 2020, 1/7. Virtuoosne tulevärk* **16.30** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan, 4/10 **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Õnne 13 18 **17.40** Draamasari Rannahotell 1, 2/6 **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Minu ETV. Raul Rebane **20.05** Pealtnägija **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Simon Reeve'iga Austraalias 1, 1/3 (Australia with Simon Reeve, Suurbritannia 2013) **23.05** Sipsiku lugu (Eesti 2020)* **23.50** Ringvaade* **00.50** 4x4. Kasahstan ja Kõrgõzstan, 4/10 (Eesti 2013)* **01.22** ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Animasarjad **08.05** Härra Jänes **08.10** Kui ma oleksin loom **08.15** Jeti lood **08.30** Geronimo Stiltoni lood **08.50** Saara ja part **09.00** Ringvaade* **10.00** Riigikogu ülekanded **13.00** Eesti lipp Mustale merele **13.34** ERR.ee uudised **15.15** Kohtume Pariisis **15.45** NOVA* **16.00** Laskesuusatamise MM Anterselvas. Paarissegateatesõit **17.00** Karbist välja! **17.05** Tipsi ja Tim **17.15** Piraaditar ja Capitano **17.30** Tipptiivad **17.40** Saara ja part **17.45** Kolme kassi lood **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Lastetuba **18.10** Pipi, Pupu ja Rosmary **18.20** Muumioru lood **18.45** NOVA **18.55** Kohtume Pariisis **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** ENSV **20.00** AegRuum **20.55** Eesti lipp Mustale merele **21.30** Patrick Melrose **23.30** Muusikakuu Vaikne poiss **01.10** ERR.ee uudised	**07.00** Lastesaated **09.00** Ringvaade* **10.00** ENSV **10.30** Eesti lipp Mustale merele **11.00** Saage tuttavaks – inimesed **11.50** Ohtlik lend **12.52** ERR.ee uudised **15.15** Muusika! **15.50** Kohtume Pariisis **16.15** NOVA* **16.30** Susapusa Okidos **16.40** Džungliässad **16.50** Väike printsess **17.05** Tipsi ja Tim **17.15** Piraaditar ja Capitano **17.30** Tipptiivad **17.40** Maša ja karu **17.50** Kolme kassi lood **17.55** Põrsas Peppa **18.00** Lastetuba **18.10** Pipi, Pupu ja Rosmary **18.20** Muumioru lood **18.40** Riuklikud loomad **18.45** Mis? Miks? Kuidas? **18.55** Kohtume Pariisis **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** ENSV **20.00** Edwardi ajastu Suurbritannia värvipildis **20.55** Borneo töölaager **21.30** Filmiklubi. Elizabeth. Kuldajastu **21.35** Mf Elizabeth. Kuldajastu **23.30** Mf Julieta **01.11** ERR.ee uudised	**07.30** Väike printsess. Tahan oma poodi! **07.50** Tipptiivad. Aardekaardi missioon **08.00** Ollie ja Kuu **08.15** Piraaditar ja Capitano **08.30** Muumioru lood **08.50** Maša ja karu **09.00** Operatsioon Ai **09.25** Põrsas Peppa **09.30** Kurat kolme kuldse juuksekarvaga **10.30** Rambipalavik **11.00** Usalda mind, ma olen arst **11.50** Mf See ilus, kummastav **13.15** Kolme katku vahel **14.45** Söerikastaja **15.55** Lotte reis Lõunamaale **17.00** Kasper ja Emma lähevad aardejahile **18.20** Džungliässad **18.30** Buratino tegutseb jälle **19.00** Rambipalavik **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Elu allpool nulli **20.20** Retrokraan **21.15** Kalapäev **21.30** Borneo töölaager **22.00** Blackadder **22.30** Eesti lood. Camino paradoks (Eesti 2019) **23.00** Patrick Melrose. Halb uudis **01.06** ERR.ee uudised	**07.30** Lastesaated **09.00** Kasper ja Emma lähevad aardejahile **10.20** Kasperi ja Emma uued lood **10.35** Rambipalavik **11.00** AegRuum **11.55** Plekktrumm **12.35** Punane! Nõukogudemaa kunst **13.30** Vana aja asjad. Mood **13.45** Naljakas daam **16.00** Ohtlik lend **17.00** Operatsioon Ai **17.30** Väike merineitsi **18.30** Mis? Miks? Kuidas **18.35** Kosmo **19.00** Rambipalavik **19.25** AK (viipek) **19.30** Teemaõhtu. Meenutades Elbert Tuganovit. Anima tsoon **19.50** Peetrikese unenägu **20.10** Põhja konn **20.25** Ott kosmoses **20.50** See mis jääb. Elbert Tuganov **21.05** Eesel, heeringas ja nõialuud **21.20** Aatomik **21.30** Kröll **21.45** Õed **21.55** Pöffihunt **22.00** Verine John **22.20** Žanri sünd **22.40** Ajameistrid **23.55** Kommentaare Eesti filmile **00.10** Jahid merel **01.29** ERR.ee uudised	**7.00** Lastesaated **09.00** Telemängufilm Keskpäev **10.05** Ringvaade* **11.05** ENSV 6. Lõks* **11.35** Hommik Anuga* **12.50** Lipu heiskamine **13.05** Ballettmeister, 1/2 **15.25** Suur maalritöö **15.45** NOVA* **16.00** Muusikavideod ETV2. **16.05** Mina ka. Eesti sümbolid **16.15** Mina ka. Eesti president **16.25** Piip ja Tuut hoiavad Eesti lippu kõrgel. **16.30** Telemängufilm Üle linna Vinski **18.05** EV102. Vabariigi Presidendi kõne **18.30** Animasarjad **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** ENSV 6. SMV **20.00** Elu allpool nulli **20.50** Leiutades Eestit. Tõnise lipuheiskaja **20.55** 4x4. Aafrika, **21.30** Pööripäev **22.00** Ansambli Põhja Konn kontsert Viljandi lossimägedes **22.30** Borneo töölaager* **23.00** Blackadder 3, 6/6* **23.30** Filmiklubi. Elizabeth. Kuldajastu* **23.35** Kinoklassika Elizabeth. Kuldajastu* **01.34** ERR.ee uudised	**07.00** Lastesaated **09.00** Ponyo mäe otsas **10.35** ENSV 6* **11.05** 4x4. Aafrika* **11.35** Sellised me olime **13.30** Eesti lood 17, 4/9. Pensipäev* **13.55** Sivi uneseiklus **15.15** Muusika! **15.50** Noortesari Kohtume Pariisis* **16.15** Kontsert porgandipirukale **16.30** Animasari Susapusa Okidos **16.40** Animasari Džungliässad **16.50** Animasarjad **18.00** Lammas Shaun **18.05** Lastesari Jeti lood **18.15** Animasari Wissper **18.20** Animasari Geronimo Stiltoni lõbusad lood **18.45** NOVA **18.55** Noortesari Kohtume Pariisis **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** ENSV. Kuused-kepid **20.00** Elu õhus **20.55** 4x4. Aafrika **21.30** Muusikakuu Depeche Mode. "Hinged metsas" **22.50** Edwardi ajastu Suurbritannia värvipildis* **23.35** Lõksus - tapja meie seas **00.25** Eesti lood. Camino paradoks* **01.01** ERR.ee uudised	**07.00** Lastesaated **09.00** Minu elu Tsukiinina **10.05** Ringvaade* **11.00** ENSV 6. Kuused-kepid* **11.30** 4x4. Aafrika* **12.00** Riigikogu infotund **14.05** Leiutades Eestit. Günther Andrease stressilaadur SL **14.10** Mereröövlimäng **14.45** Noortebänd 2019 **15.15** Muusika! **15.50** Noortesari Kohtume Pariisis* **16.15** NOVA* **16.30** Animasarjad **18.00** Lastesari Kui ma oleksin loom **18.05** Lastesari Jeti lood**18.10** Animasari Pipi, Pupu ja Rosmary **18.20** Animasari Geronimo Stiltoni lõbusad lood **18.45** NOVA **18.55** Noortesari Kohtume Pariisis **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** ENSV 7 **20.00** Gorbatšov ja käest lastud rahuvõimalus **21.30** Maailma kino 3 päeva Quiberonis **23.25** Punane! Nõukogudemaa kunst* **00.20** Ootus **01.58** ERR.ee uudised

KANAL 2

06.00 Chicago tuletõrje **07.00** Kass Oggy ja kurjad prussakad **07.30** Tom ja Jerry **08.00** Reporter* **09.00** Õhtu! **10.00** Dr House. Rõõmsaid väikesi jõule **11.00** Chicago tuletõrje **12.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid **13.00** Punane sekund. Roolijoodikud **13.30** 112 - saatuslik hetk **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Vana silla saladus. Pedro üritab pikemaks kasvada. Olmo ja Soledad suudlevad. Pardo nõuab Juanilt raha. **16.00** Betty New Yorgis **17.00** Hingesugulased **18.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid **19.00** Otse! Reporter **20.00** Rööparalli **21.00** Otse! Õhtu! **22.00** Räpane tants **00.10** Mängufilm Popstaar. Ära peata peatumatut **01.50** Naistevangla. Hiinlased jätavad Macarena pesulasse surema **02.45** Reporter* **03.35** Tuvikesed **05.10** Dr House	**06.00** Chicago tuletõrje **07.00** Kass Oggy ja kurjad prussakad **07.30** Tom ja Jerry **08.00** Reporter* **09.00** Õhtu! **10.00** Dr House. Sõnad ja teod **11.00** Chicago tuletõrje **12.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid **13.00** Rööparalli **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Vana silla saladus. Francisca uurib, kes on Agueda. Flora julgustab Pepat. Gregoria suudleb Tristani**16.00** Betty New Yorgis **17.00** Hingesugulased **18.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid **19.00** Otse! Reporter **20.00** Laula mu laulu **21.00** Otse! Õhtu! **22.00** Mängufilm Visad võmmid **00.15** Mf Keanu **02.10** Naerata! **02.55** Reporter* **03.45** Tuvikesed. Mehised mehed. Armastus murrab Ali. Kas tõesti? **05.10** Dr House. Sõnad ja teod. House teeb viimase pingutuse, et vältida vanglasse sattumist	**06.10** Lena Lorenz. Soovid ja tegelikkus **08.00** Top Shop **08.15** Kass Oggy ja kurjad prussakad **08.30** Animafilm Lustakad karud. Ülisalajane **10.40** Hooaeg **11.30** Lemmikute lemmik **12.00** Rooli võim **12.30** Eestlased Tokyos. Täna lammutame Jaapani elu lausa aatomiteks. Põrkame kokku Jaapani maffiaga, külastame sushirestorani ja tutvume veel selle maa tabudega **13.00** Mf Visad võmmid **15.30** Mf Gurmeedetektiiv. Tappev toitumine **17.30** Laula mu laulu **18.30** Otse! Teledoktor Viktor Vassiljev **19.00** Reporter+ **19.30** Mf Nuhtlus nimega Dennis **21.30** Mf Ema uus peika **23.30** Mf Alex Cross **01.35** Mf Pimeduse äärel. Põnevusfilm politsei vanemuurijast ja üksikisast Thomas Cravenist **03.40** Mf Gurmeedetektiiv. Tappev toitumine **05.05** Reporter+*	**05.40** Rosamunde Pilcher. Murerohke koduvahetus **07.30** Mf Nuhtlus nimega Dennis **09.30** Liikuma! **10.00** Õhtu parimad palad **11.00** Kuum jälg. Keisri hull **12.00** Tuhat tervist **12.30** Kuuuurija **13.30** Mf Staatuse uuendamine **15.30** Heeringas Veenuse õlal **16.00** Galileo. Kuidas töötab maailma vanim kirurg? Mis on saanud telefoniputkadest? Milline elu käis salapärases Transnistrias – riigis, mida tegelikult pole olemaski? **17.30** Köök **18.00** Olümpiamängude teejuht **19.00** Reporter+ **19.30** Eestlased Tokyos. Imetleme Jaapani tualettruumi-kultuuri ja õpime veel nii mõndagi põnevat **20.00** Suur mängude õhtu **21.35** Mängufilm Reis 2. Saladuslik saar **23.40** Mf Naabripoiss **01.40** Mf Vastuvõtureeglid **03.35** Mf Ema uus peika **05.05** Reporter+*	**06.20** Tuhat tervist, 60* **06.50** Liikuma!, 2* **07.20** Joonissari Kass Oggy ja kurjad prussakad, 24 **07.50** Mängufilm Kiired ja vihased **10.00** Mängufilm Kiired ja vihased 2 **12.10** Mängufilm Kiired ja vihased - Tokyo Drift **14.20** Mängufilm Kiired ja vihased 4 **16.25** Mängufilm Kiired ja vihased 5 **19.00** Mängufilm Kiired ja vihased 6 **21.40** Mängufilm Kiired ja vihased 7 **00.25** Mängufilm Kiired ja vigased **02.15** Mängufilm Reis 2. Saladuslik saar* **03.50** Tuvikesed, 226 **04.15** Tuvikesed, 227 **04.40** Suur mängude õhtu, 8*	**06.00** Chicago tuletõrje, 34/69* **07.00** Joonissari Kass Oggy ja kurjad prussakad, 25 **07.30** Joonissari Tom ja Jerry, 36 **08.00** Reporter* **09.00** Õhtu!* **10.00** Dr House, 58 **11.00** Chicago tuletõrje, 35/69 **12.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid, 6* **13.00** Tallinna panoraam, 4* **14.00** Tüdruk nimega Elif, 854 **15.00** Vana silla saladus, 175 **16.00** Betty New Yorgis, 30/123 **17.00** Hingesugulased, 435 **18.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid, 7 **19.00** Otse! Reporter **20.00** Päriselu lood. Katastroofi keskel **21.00** Otse! Õhtu! **22.00** Krimi **22.30** Mängufilm Ma olen legend **00.30** Must nimekiri, 69 **01.25** Natside hiigelrajatised, 27 **02.15** Rooli võim, 188* **02.40** Krimi* **03.05** Reporter* **03.55** Liikuma!, 2* **04.20** Tuvikesed, 228 **04.45** Tuvikesed, 229 **05.10** Dr House, 58*	**06.00** Chicago tuletõrje, 35/69* **07.00** Joonissari Kass Oggy ja kurjad prussakad, 26 **07.30** Joonissari Tom ja Jerry, 37 **08.00** Reporter* **09.00** Õhtu!* **10.00** Dr House, 59 **11.00** Chicago tuletõrje, 36/69 **12.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid, 7* **13.00** Päriselu lood. Katastroofi keskel* **14.00** Tüdruk nimega Elif, **15.00** Vana silla saladus **16.00** Betty New Yorgis, 31/123 **17.00** Hingesugulased, 436 **18.00** Gordon Ramsay põrgulikud köögid, 8 **19.00** Otse! Reporter **20.00** Punane sekund, 3 **20.30** Armuteadus **21.00** Otse! Õhtu! **22.00** Doktor Murphy, 28 **23.00** Naistevangla, 39 **00.05** Seks saatis mu EMOsse, 31 **01.00** NCIS Los Angeles, 107 **01.50** Esimest armastust otsides, 4 **02.35** Doktor Murphy, 28* **03.25** Reporter* **04.20** Tuvikesed, 230 **04.45** Tuvikesed, 231 **05.10** Dr House, 59*

TV3

06.15 Lasteka hommik **08.10** Tallinna uudised **08.30** Seitsmesed uudised **09.00** Seitsmesed. Duubel **09.50** Kirgede torm **11.00** Top Shop **11.15** Vaprad ja ilusad **11.50** Minu köök on parim **12.55** Vinged vanad. Sidi esimene suhe* **13.25** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **14.25** Meie pulm **15.25** Vinged vanad. Vinged vanad ja kaaslane **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.30** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **19.20** Seitsmesed. Duubel **20.00** Ajujaht **20.30** Mängufilm Sangarid **22.35** Mf Krokodill Dundee 2 **01.00** Kondid. Keldris olev vend. Boothi võimalik asukoht ja füüsiline seisund tekitavad kahtlusi, FBI agent Miller pole olnud üdini aus **01.55** Quantico **02.45** Mf Sangarid **04.20** Seitsmesed uudised **04.50** Seitsmesed. Duubel **05.25** Kirgede torm	**06**.15 Lasteka hommik **08.10** Tallinna uudised **08.30** Seitsmesed uudised **09.00** Seitsmesed. Duubel **09.50** Kirgede torm **11.00** Top Shop **11.15** Vaprad ja ilusad **11.50** Minu köök on parim **12.55** Vinged vanad. Vinged vanad ja kaaslane* **13.25** Mf Sangarid (Eesti-Soome-Läti 2017 komöödia)* **15.25** Vinged vanad. Mentorid **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.30** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **19.20** Seitsmesed. Duubel **20.00** Mf Punane elavhõbe **22.05** Mf Poissmeestepidu 2. viimane kiusatus **00.25** Mf Keti lõpp. "Kett" pannakse kinni. Keset lõputult kestvat kriisi hinges ja maailmas endi ümber on inimesed justkui mingi piirini viidud **02.00** Matsiplikast linnapreiliks **04.35** Seitsmesed uudised **05.05** Seitsmesed. Duubel **05.40** Kirgede torm	**06.3**0 Simpsonid. Koloneli morn mühatus. Moe ja Lisa **07.20** Lasteka hommik **09.00** Simpsonid **10.00** Naudime elu **10.30** Nurgakivi **11.00** Buduaar **11.30** Tanel Padar ja sõbrad. Jan Uuspõld **12.05** Su nägu kõlab varsti tuttavalt **14.50** Lõks. Ülikond* **15.45** Midsomeri mõrvad. Mõrv Püha Malley päeval. Spordiüritusel variseb üks poistest kokku ja sureb, sest teda pussitati, kui ta metsas jooksis. Juurdluse käigus satutakse koolis tegutseva maffialaadse sekti otsa **18.00** Meie pulm **19.00** Seitsmesed uudised **19.30** Jänku-Juss ja sõbrad **19.35** Animaf Printsess ja konn **21.35** Mf Pearl Harbor **01.15** Mf Punane elavhõbe. Põnevusfilm* **03.05** Midsomeri mõrvad. Mõrv Püha Malley päeval* **04.55** Võimalik vaid Venemaal* **05.20** Seitsmesed uudised **05.50** Meie pulm	**06.30** Simpsonid. Margie jäätis. Naljakas paar **07.20** Lasteka hommik **09.00** Simpsonid **10.00** Animafilm Printsess ja konn **12.00** Su nägu kõlab varsti tuttavalt **14.45** Põhjaminek. Tšeljuskini neem **15.10** Stop! **15.45** Midsomeri mõrvad. Mõrvaturg. Midsomer Marketi külas kogunevad viis naist raamatuklubis, mis on tegelikult investeerimisklubi, mida naised oma meeste eest varjata soovivad. Klubi eestvedaja leitakse kodust surnult **18.00** Kaks kanget Sovetistanis **19.00** Seitsmesed uudised **19.30** Mf Klassikokkutulek **21.35** Mf Saatuse büroo **23.50** Mf Poissmeestepidu 2. viimane kiusatus **02.00** Legendid. Aleksei Volkovi legend. Martin lööb venelastega käed, et Kate'i päästa **02.55** Stop! **03.15** Midsomeri mõrvad. Mõrvaturg* **05.00** Seitsmesed uudised	**06.15** Lasteka hommik. **08.00** Tartu laulupidu **08.25** Animafilm Väikese varese suur võidusõit **10.30** Mängufilm Skandinaavia vaikus) **11.40** Tartu laulupidu **12.15** Mängufilm Garfield **14.00** Tartu laulupidu **14.55** Mängufilm Džungli George, komöödia **16.55** Mängufilm Nimed marmortahvlil **19.00** Seitsmesed uudised **19.30** KINO3. Mängufilm Kolm musketäri **21.40** KINO3. Mängufilm Rohelised kassid (Eesti 2017). Kaks vana pätti Markus ja Eduard, kes on enamuse oma elust trellide taga veetnud, saavad lõppude lõpuks vabadusse. Maailm on muutunud, aga meeste pikaaegsed unistused ja plaanid sunnivad neid kiiresti kohanema **00.05** Mängufilm Luuraja ja luuletaja **02.05** Mängufilm Vabad mehed (Eesti 2018) **04.00** Tartu laulupidu **04.20** Seitsmesed uudised **04.50** Tartu laulupidu	**06.15** Lasteka hommik. **08.10** Tallinna uudised **08.30** Seitsmesed uudised **09.00** Seitsmesed. Duubel **09.50** Kirgede torm* **11.00** Top Shop **11.15** Vaprad ja ilusad* **11.50** Minu köök on parim; Rahva valik. mereandide valik* **12.50** Vinged vanad. Mentorid* **13.20** Mängufilm Klassikokkutulek* **15.25** Vinged vanad. Kamp teeb pensionipõlvele lõpu **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.30** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **19.20** Seitsmesed. Duubel **20.00** Meie pulm **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **22.30** Juurdlust viivad läbi sensitiivid**23.35** Kuidas mõrvast puhtalt pääseda **00.35** Kondid 1**01.35** Meie pulm* **02.30** Võimalik vaid Venemaal* **03.00** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda* **03.50** Võimalik vaid Venemaal **04.20** Seitsmesed uudised **04.50** Seitsmesed. Duubel **05.25** Kirgede torm*	**06.15** Lasteka hommik. **08.10** Tallinna uudised **08.30** Seitsmesed uudised **09.00** Seitsmesed. Duubel **09.50** Kirgede torm, 3237* **11.00** Top Shop **11.15** Vaprad ja ilusad* **11.50** Minu köök on parim* **12.50** Vinged vanad* **13.20** Suletud uste taga* **14.25** Lõks. Kasiino* **15.25** Vinged vanad **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.30** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **19.20** Seitsmesed. Duubel **20.00** Meie pulm **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **22.30** Juurdlust viivad läbi sensitiivid**23.35** Kuidas mõrvast puhtalt pääseda **00.35** Kondid **01.35** Hitleri jälil. Hitleri lennuk **02.35** Suletud uste taga* **03.30** Lõks* **04.20** Seitsmesed uudised **04.50** Seitsmesed. Duubel **05.25** Kirgede torm*

KONTRA BASS

Patrick Süskind

Draamateater

Lavastaja Rein Oja
Osades Guido Kangur ja
Mingo Rajandi

18. märtsil kell 19 Rapla Kultuurikeskuses
Piletid müügil Rapla Kultuurikeskuses,
Draamateatri kassas ja Piletimaailmas.

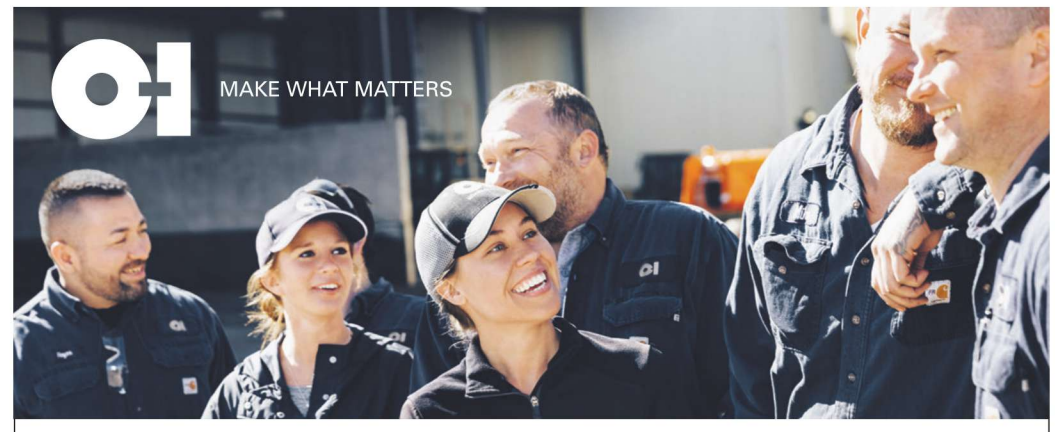

TULE AINULAADSE TOOTMISETTEVÕTTE TÖÖOHUTUSE KOORDINAATORIKS!

Meie O-I-s armastame klaasi valmistamist, turustamist ja tarnimist – seepärast teeme seda rohkem kui ükski teine klaaspakendi tootja maailmas. Me armastame klaaspakendeid nende ilu, puhtuse ja jätkusuutlikkuse pärast. Saame aidata klientidel oma kaubamärke luua tehes nendega koostööd unikaalsete klaaspakendite tootmisel. O-I kontserni Järvakandi tehases töötab 160 oma ala proffi. Lisainfo **www.o-i.com**

O-I Järvakandi tehase tiimiga on oodatud liituma tööohutuse koordinaator.

Sinu töö sisuks on koordineerida O-I Järvakandi klaasitehases ohutu tootmise, töötervishoiu ja -keskkonna valdkonda, tagamaks meie 160-le oma ala profile parimad tingimused teha maailmatasemel klaasitooteid. Oled tööohutuse valdkonnas igapäevane eeskuju ja koostööpartner kõikidele Järvakandi klaasitehase töötajatele spetsialistist tippjuhini. Lisaks on Sul palju koostööd erinevate ametkondade ja O-I kontserni tööohutuse valdkonna ekspertidega.

Ootame Sind kandideerima kui Sul on soov töötada tootmises ning anda oma selge panus O-I tööohutuse valdkonda. Kasuks tuleb töökeskkonna, -ohutuse ja -tervishoiuga seotud kogemus tootmisettevõttest ja valdkonna seadusandluse tundmine. Vajalik on inglise keele oskus. Sinu roll eeldab head suhtlemisoskust, lahendustele orienteeritust, *hands-on* lähenemist ning pidevale parendamisele ja õppimisele orienteeritust. O-I tehase meeskonda sobib südikas, vahetu, koostööaldis ja tulemustele orienteeritud inimene.

Sind ootavad arenemis- ja eneseteostusvõimalused ning ainulaadne ja stabiilne töö rahvusvahelises edukas kontsernis.

Kandideerimine talendipank.fontes.ee
Tähtaeg 2. märts

Talendiga juhid FONTES

RS sotsiaalmeedia
Raplamaa Sõnumid

pm
PRIIMO METS

OSTAB:
· metsakinnistuid;
· raieõigust;
· küttepuid;
· võsa hakkeks.

PAKUB:
· saematerjali;
· metsaveoteenust;
· kraavide ja põldude puhastamist võsast.

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

HEA METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad. palki ja paberipuitu, küttepuitu ja raidmeid

Metsä

Metsä Forest Eesti AS
Tel: 501 9257, 503 8777
e-mail: eesti@metsagroup.com

- **Ostame METSAKINNISTUID,**
- **ka raiutud ja hüpoteegiga**
- **Ostame PÕLLUMAAD**
- Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263.
Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

OÜ Metsagrupp Ltd.

OMAKEELELINE

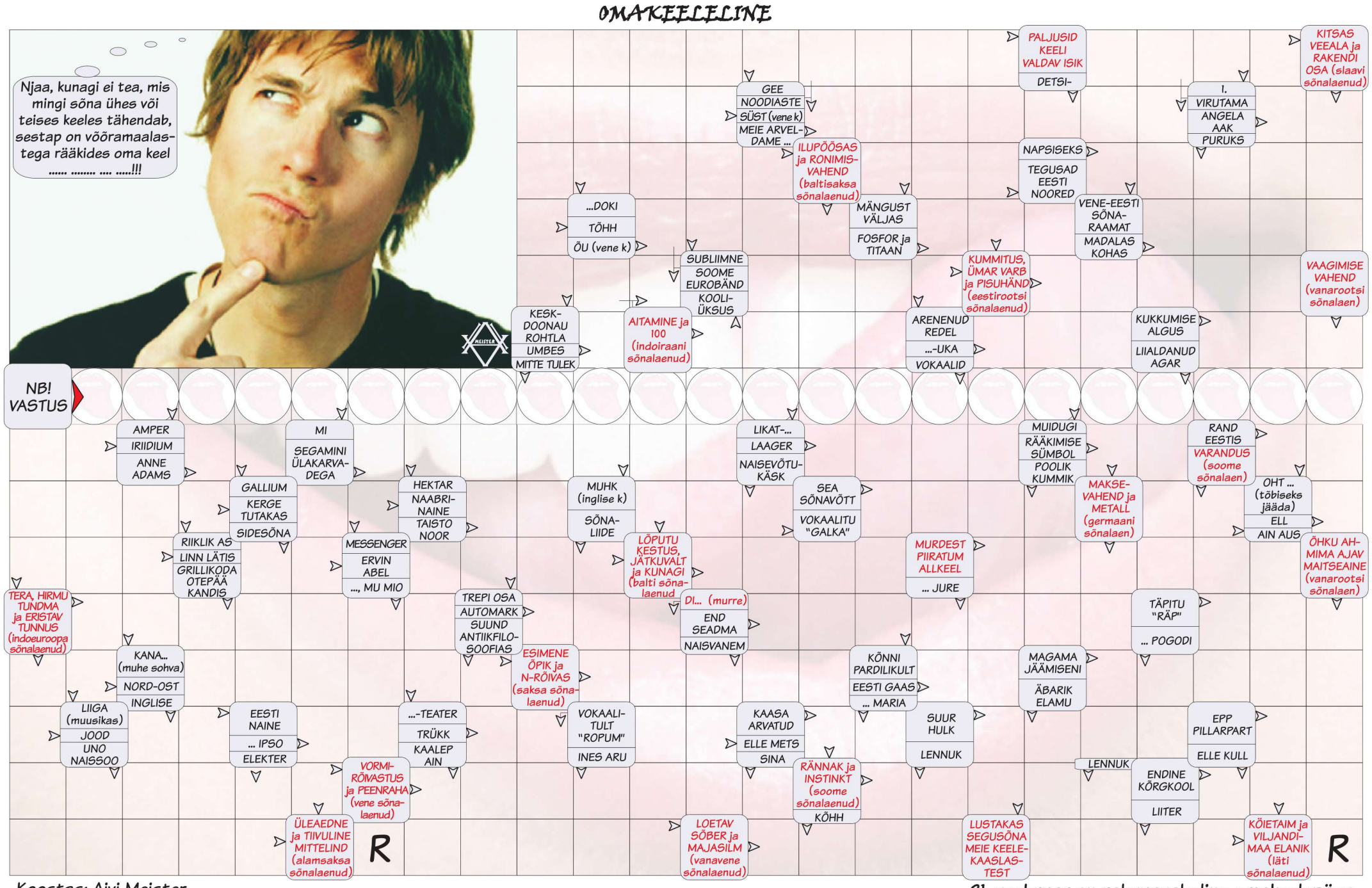

Koostas: Aivi Meister

21. veebruar on rahvusvaheline emakeelepäev

Nuputamist LASTELE

AUHINNAKS 5 EESTI TIPP-SPORTLASE 2020 KALENDRIT (OÜ BEST PRESS KOOSTÖÖS EESTI OLÜMPIAKOMITEEGA)

LAHENDUS VÄRVILISTES RUUTUDES

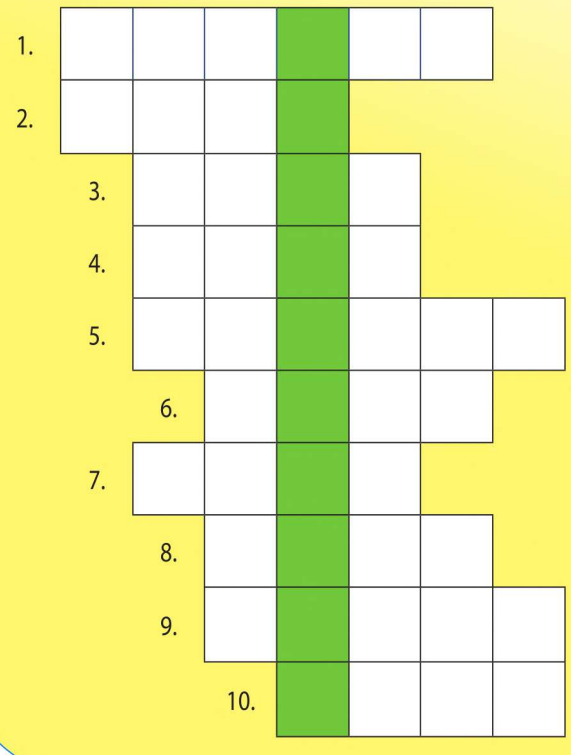

1. MÖÖBLIESE
2. SELLEST VALMISTATAKSE OMLETTI
3. KODULOOM
4. KAAMERAGA TEHTUD PILT
5. ILUTULESTIK
6. KOLME NULLIGA ARV
7. HEISATAKSE PIDUPÄEVAL
8. KERGITAB SAIA
9. VEAB VAGUNEID
10. KÕIGE SUUREM MERELOOM

TÄISKASVANUTELE – T-SÄRGI VÕITIS STEN-ERIK TREIER
EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLI „VALENTIN"

ÕIGESTI VASTASID:
KRISTEN SOOSALU
MARILIIS OJAVEE
ARON TERRAS
LISANN TERRAS
KAROL KEELMANN
RENNO KEELMANN
ANDREAS LIIMANN
MARGO PULVER
BERIT LIIMANN
MAILIS RAIDMA
HELINA BAKAJEV
KERLI HIIETAM
KÄROLIIS HIIETAM
LOTA SIIM
OLIVER TAMMIS
MIRTEL MIGUR
MIA-LIIS MIGUR
KENRY LENK
ARTUR HAAK
GEORG LAURI
STEN-ERIK TREIER
MIA MARIA MARINESCU
TRIINE TOMINGAS
ELO VÄLLI

Kõikide õigesti vastanute vahel loosime välja 5 Eesti tippsportlase 2020 kalendrit (OÜ Best Press koostöös Eesti Olümpiakomiteega)

Saada ristsõna vastus hiljemalt 24. veebruariks e-postile. kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511.

NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhinnad saab kätte toimetusest kahe nädala jooksul.

12. veebruaril ilmunud suure ristsõna vastus on **„...MINUST HOOBILT MARY MAAWILL"**. Lõhnaküünlad võitis **TÕNU HENNING.**

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus .....

.....

.....

Nimi .....

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS .....

.....

NIMI .....

.....

Klubi Vikerkaar tähistas oma 25. sünnipäeva

Eelmisel pühapäeval, 16. veebruaril oli Rapla kultuurikeskuse saal eakate päralt. Klubil Vikerkaar, mis septembrist maini iga kuu kolmandal pühapäeval kultuurikeskuses koos käib, saab 19. veebruaril täis 25 aastat. Selle tähistamiseks oli päev tavapärasest pidulikum.

Helerin Väronen

Klubi Vikerkaar pidulik koosviibimine Rapla kultuurikeskuses. Fotod: SIIM SOLMAN

Klubilised on aga õrnas eas ja nii alustati üritust päev varem lahkunud klubilise mälestamisega. Elu läheb siiski vaatamata kurbadele sündmustele edasi ja nii luges klubi perenaine Marje Leipalu ette Võrumaa proua Astrid Linde kuu tagasi kirjutatud luuletuse "Kevad jaanuaris". Klubil on tavaks saanud ka käesoleva kuu sünnipäevalisi igal oma kohtumisel õnnitleda. Lillede jagamisega kaasneb sünnipäevalapse horoskoobi ettelugemine ning kui lilled perenaiselt käes, saadi neid veel juurde teistelt klubilistelt.

Leipalu lasi kokkutulnutel mõelda tagasi 25 aasta tagusele ajale, kui 19. veebruaril 1995. aastal toimus klubi asutamise koosolek. Meenutamaks seda hetke kutsus Leipalu ette asutamisaastast peale klubi juures tegutsenud naised - Ellen Laurimaa, Vaike Naurits, Valentina Kähär, Ene Liivik ja Meta Haukka. Puudu oli küll klubi esimene perenaine Meeli Õunapuu, kes aga kodusena siiski klubi tegemistele agaralt kaasa elab ja omaltpoolt ka õnnitluskaardi saatis.

Kokku on hetkel klubis 51 liiget ja uued liitujad on alati oodatud. Leipalu lasi ka ära arvata, mis on klubiliste keskmine vanus, vastuseks oli number 79.

Aastate jooksul on klubi Vikerkaar väga tegus olnud ja kutsunud oma üritustele seltsiliseks mitmeid külalisi. Külas on käinud tantsurühmad Paidest, Juurust, Kehtnast, Valtust ja Raplast, lauljad on tulnud Järvakandist, Tallinnast, Haimrest ja Lõuna-Eestist. Toimunud on käsitöönäitused, näiteks kübarate ja Juta Blande nukkude näitus. Oma tegemisest on rääkimas käinud näiteks Kati Saara Vatmann, Ly Ehin, Mart Mardisalu ja Janne Liidik.

Juba esimesest koosolekust peale moodustusid klubis laudkonnad ja valiti lauavanemad, kes Leipalu sõnul ongi tihtipeale need, kes aktiivselt võtavad üritusi vedada ja õhutavad asju tagant. Igal laudkonnal on ka oma nimi, näiteks Valged Roosid, Piilupesa, Uus Algus, Teine Noorus ja Kibuvits.

Tähtsa päeva puhul olid mitmed külalised tulnud klubilistele oma häid soove ütlema. Näiteks Rapla vallavanem Meelis Mägi sõnas, et 25 aastat klubi vedamist näitab, et selle taga on positiivsed ja tegusad inimesed. Vanem generatsioon ongi Mägi hinnangul see, kellel on olemas kogemused, mõtted ja lahendused, virisemiseks neil aega ei ole. Vaikselt on tekkinud ka ideed loomaks nõukoda, mille kaudu eakamate inimeste hääl oleks ka valda kuulda.

Sõna sai MTÜ Rapla Maakonna Pensionäride Ühenduse juhatuse esimees Helle Rannamets, kes jagas kuulajatega oma mälestukilde Raplast, täpsemalt jõeäärsest pargist, Sulupere laululavast ja Rapla ujulast. Saades aga kutse Vikerkaare sünnipäevapeole, tuli tal järgnenud unetul täiskuuööl meelde lapsepõlve lemmikmänguasi, kaleidoskoop. Unetuna uurides klubi Vikerkaare kohta netiavarustest ja märgates, et väga palju seal nende tegemistest just pole, tekkis Rannametsal üks mõte seoses enda juhitava MTÜ-ga. "Äkki peaks see organisatsioon natukene aitama teil panna kokku teie enda kaleidoskoop, sest teie nimi, imeline Vikerkaar, on ainulaadne ja teadke seda, et Rapla maakonnas ei ole teist niisugust seltskonda, kes nii kaua on koos käinud," sõnas Rannamets ja andis endapoolse kingina üle ümbriku, milles oli ettepanek tegutsemiseks, ehk "oma saba püstitõstmiseks ja selle lehvitamiseks."

Ka Rapla Linna Pensinäride Seltsingu esinaine Sirje Lubja on valmis klubi tegemistesse panustama. Näiteks on aasta lõpuks tulemas ühine pidu ansambli ja tantsuga, kuhu kõik valla eakad võivad tulla. Samuti toetavad nad memmetaadi peole sõitu ning juunikuus toimuvat ekskursiooni.

Peale õhtu ametlikku osa anti juhtimine üle Raikküla rahvamaja duole Enele ja Marvile, kes musitseerisid ise, kuid olid kohale kutsunud ka artisti Endri, kelle lood on paljudele tuttavad eelkõige raadio Elmari eetrist.

Esimest julget tantsupaari, keda ei andnud üldse kaua oodata, pärjati lausa medalitega. Erinevaid väiksemaid auhindu jagus aga õhtu jooksul teistelegi. Näiteks said premeeeritud kõik, kes viktoriinis esitatud küsimustele õiget vastust teadsid. Peale laulude arvamise oli viktoriinis ka humoorikaid küsimusi, näiteks: mis on karul ees ja sokul taga (k-täht); mis on, kui korstnapühkija kukub lumme? (talv); alasti mees, riided kõhus? (küünal). Kõige õnnelikuma käega oli sel õhtul aga üks väheseid mehi suures naisteseltskonnas, Madis, kel õnnestus erinevates mängudes endale saada Endri plaat, kaisukaru ja šampusepudel.

Tänu neile naistele loodi 25 aastat tagasi eakate klubi Vikerkaar.

Klubi perenaine Marje Leipalu.

RAPLAMAA Sõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Helerin Väronen (489 2137), Katri Reinsalu, Stina Andok
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundajad: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman (489 2138)
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamijuht: Ingle Mustallikas (489 2130)
Veebitoimetaja: Kadri Paju (489 2138)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite kodulehekülje.

Toimetus võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130.

Väljaandja. OÜ Nädaline. **Trükk AS Printall.** Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse. pn@eall.ee või tel 646 3363